

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EUROSPRÁVA

Problematika migračních toků v Evropské unii se zaměřením na země Visegrádské
čtyřky

The Issue of Migration Flows in the European Union with a Special Focus on the
Visegrad Four Countries

Student:
Vedoucí diplomové práce:

Bc. Veronika Ulbrichová
Ing. Radomír Káňa, Ph.D.

Ostrava 2019

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Veronika Ulbrichová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210T004 Eurospráva
Téma: **Problematika migračních toků v Evropské unii se zaměřením na země
Visegrádské čtyřky**
**Issue of Migration Flows in the European Union with a Special Focus on
the Visegrad Four Countries**

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretická východiska migrace a její vývoj v globálním měřítku
3. Problematika migrace v kontextu evropského integračního procesu
4. Analýza migračních toků v zemích Visegrádské čtyřky a jejich bezpečnostní opatření
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BŘICHÁČEK, Tomáš. *Unie ve víru migrační krize*. Praha: Institut Václava Klause, 2016. ISBN 978-80-7542-023-7.

KLÍMA, Karel a kol. *Azylové právo v evropském kontextu*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2017. ISBN 978-80-87956-73-1.

ROŽŇÁK, Petr, KUBEČKA Karel a kol. *Země Visegrádu a migrace: fenomén procesu migrace, integrace a reintegrace v kontextu bezpečnosti zemí V4*. Ostrava: Key Publishing, 2018. ISBN 978-80-7418-292-1.

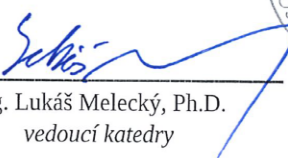
Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

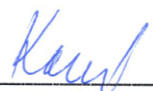
Vedoucí diplomové práce: **Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2019

Datum odevzdání: 24.04.2020

Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.
vedoucí katedry

doc. Ing. Lenka Kauzerová, CSc.
proděkanka pro studium
na základě pověření k jednání č.j.
VSB/19/050319/9900 ze dne 24. 9. 2019

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

[Přílohu č. 1, danou mi k dispozici, jsem samostatně doplnil/a.]

V Ostravě dne 1. května 2020

.....
Bc. Veronika Ulbrichová

Obsah

1	Úvod	8
2	Teoretická východiska migrace a její vývoj v globálním měřítku	10
2.1	Definice a typy mezinárodní migrace	10
2.1.1	Typologie migrace	11
2.1.2	Příčiny migrace a její dopady	12
2.1.3	Mezinárodní pohyb pracovních sil	14
2.2	Historické mezníky vývoje migrace	15
2.2.1	Počátek migrace	15
2.2.2	Období industrializace a kolonialismu	16
2.2.3	Problematika migrace v současnosti	20
2.3	Migrační toky v globálním měřítku	24
2.4	Postoj vybraných zemí k problematice mezinárodní migrace	27
2.4.1	Globální pakt OSN o migraci	29
3	Problematika migračních toků v evropském integračním procesu	32
3.1	Regulace migrace v evropském integračním procesu	32
3.1.1	Migrační a azylová politika EU	32
3.1.2	Volný pohyb osob	35
3.1.3	Evropská migrační síť	38
3.2	Evropská migrační krize	40
3.3	Hlavní migrační trasy do Evropské unie	42
3.3.1	Migrační trasa přes východní Středomoří	44
3.3.2	Migrační trasa přes centrální Středomoří	46
3.3.3	Migrační trasa přes západní Středomoří	47
3.3.4	Evropské migrační krize v současnosti	47
3.4	Opatření Evropské unie k řešení nelegální migrace	49
3.4.1	Opatření Evropské unie k řešení příčin migrace v Africe	49
3.4.2	Rozvojová spolupráce Evropské unie se zeměmi Afriky	55
3.4.3	Přístup Evropské unie k řešení chudoby v rozvojových zemích	57
4	Analýza migračních toků v zemích Visegrádské čtyřky a jejich bezpečnostní opatření ...	60
4.1	Klíčové aspekty spolupráce V4	60
4.2	Migrace a její bezpečnostní aspekty v České republice	62
4.2.1	Migrační a azylová politika	64
4.2.2	Analýza migračních toků do České republiky	66

4.2.3	Bezpečnostní aspekty migrace	73
4.2.4	Prognóza budoucího vývoje	76
4.3	Migrace a její bezpečnostní aspekty na Slovensku.....	77
4.3.1	Migrační a azylová politika	79
4.3.2	Analýza migračních toků do Slovenské republiky	80
4.3.3	Bezpečnostní aspekty migrace	85
4.3.4	Prognóza budoucího vývoje	87
4.4	Migrace a její bezpečnostní aspekty v Polsku	88
4.4.1	Migrační a azylová politika	91
4.4.2	Analýza migračních toků do Polské republiky.....	92
4.4.3	Bezpečnostní aspekty migrace	97
4.4.4	Prognóza budoucího vývoje	98
4.5	Migrace a její bezpečnostní aspekty v Maďarsku	99
4.5.1	Migrační a azylová politika	99
4.5.2	Analýza migračních toků do Maďarské republiky	100
4.5.3	Bezpečnostní aspekty migrace	103
4.5.4	Prognóza budoucího vývoje	106
4.6	Komparace problematiky migrace zemí V4	107
4.6.1	Politická spolupráce zemí V4 v rámci migrační krize.....	113
5	Závěr.....	115
	Seznam použité literatury	118
	Seznam zkratek.....	134

1 Úvod

Téma migračních toků v rámci Visegrádské čtyřky (V4) je velmi zajímavé. Důvodem proč toto téma bylo zvoleno, je především blízkost zemí z hlediska mentality a kultury. V neposlední řadě založení Visegrádské skupiny významně pomáhalo těmto zemím s totalitní minulostí na společné cestě k evropské integraci v rámci Evropské unie. Tyto země mají spoustu společných témat, kdy mnohdy zastávají shodná stanoviska ve vztahu k Evropské unii.

Problematika migračních toků jako taková zaslouží naši pozornost už ze samotného principu. Touto otázkou se zabývá řada mezinárodních organizací a jsou mnohdy klíčovým tématem v řadě jednání na mezinárodní úrovni. Velmi často se touto problematikou zabývají také média po celém světě a stále se jedná o problém, který zatěžuje mysl mnoha Evropanů. Je zvláštní se zamyslet, kde se bere tak velká síla, co dá do pohybu obrovské množství lidí, jejichž cílem je Evropa. Tito lidé vynaloží nezměrné množství energie a úsilí a v mnoha případech i za cenu svých vlastních životů se snaží dosáhnout svého cíle. V roce 2015 zasáhla Evropskou unii největší migrační krize, která vyvolala nedůvěru mezi členskými státy. Tato problematika byla a stále je natolik závažná, že Česká republika, Polsko i Maďarsko, které nazíraly na tuto aproblematicku velmi citlivě, čelily žalobě Soudního dvora Evropské unie.

Cílem této diplomové práce je na základě analýzy klíčových aspektů migrace charakterizovat a objasnit problematiku legální a nelegální migrace v rámci zemí Visegrádské čtyřky z hlediska intenzity migračních toků, bezpečnostních rizik daných zemí a postojů obyvatelstva. Pomocí této diplomové práce bude usilováno o nalezení odpovědí na otázky bezpečnosti a užitečnosti migrace pro ekonomiky států V4. Tyto otázky by měly ujasnit pohled na dané téma, které může mít v budoucnu velmi velký vliv na kulturu obyvatelstva zemí Visegrádské čtyřky, jeho tradice a hodnoty, což se už v současné době děje v některých zemích Evropské unie (tzv. cílových zemích), které jsou výrazně více zasaženy migrační vlnou, jako jsou např. Německo, Švédsko a Francie. V souladu s uvedeným cílem byla v rámci této diplomové práce stanovena následující hypotéza: *V rámci Visegrádské čtyřky je migrace považována za velmi užitečnou, neboť doplňuje chybějící pracovní sílu.*

Diplomová práce je kromě úvodu a závěru složena ze tří hlavních kapitol. První kapitola vymezuje základní teoretická východiska v oblasti migrace. Dále charakterizuje její příčiny a pojednává o migraci pracovních sil. V této kapitole je rovněž popsána historie migrace, přičemž bylo cílem nalézt klíčové milníky ve vývoji migrace od pádu Římské říše

až po současnost, které měly vliv na vznik dnešního světa. Jsou zde znázorněny také hlavní migrační trasy a počty migrantů, usilující se přes tyto cesty dostat do Evropy.

Druhá kapitola pojednává o problematice migračních toků v evropském integračním procesu a postoji Evropské unie. Na základě analýzy bude analyzována problematika v rámci celé Evropské unie. V jednotlivých subkapitolách bude zkoumána problematika, která se bude zabývat migračními toky v rámci celé Evropy a systému, které celé seskupení EU buduje k zajištění migrační krize, jejich příčin a důsledků. Budou zde vymezeny možné příčiny vzniku migračních toků a úloha Evropské unie při řešení těchto příčin, a to především v Africe, odkud na Evropský kontinent vede několik hlavních migračních tras.

Třetí kapitola je věnována analýze migračních toků v rámci zemí V4. V této kapitole bude zpracována analýza jednotlivých zemí V4, jejich přístup k migraci tím, co se ve vztahu k této problematice jeví jako přínosné, v čem jednotlivé země shledávají problém a jejich bezpečnostní opatření. Nakonec bude provedena komparace migračních toků zemí Visegradské skupiny. V této diplomové práci budou v rámci vědeckých metod především využity různé typy analýz. Bude využita SWOT analýza v rámci všech zemí V4, dále budou použity kvantitativní metody pro predikci budoucího vývoje nelegální migrace s využitím řady funkcí, a také bude využita metoda komparace pro porovnání zjištěných aspektů migrace zkoumaných zemí.

2 Teoretická východiska migrace a její vývoj v globálním měřítku

Pohyb neboli přesídlování populace je obyvatelstvu vlastní už od počátku jeho existence. Zpočátku se lidé pohybovali v důsledku potřeby si zajistit lepší klimatické a přírodní podmínky pro vlastní přežití. Postupem času byly rozšířeny aspekty podporující migraci obyvatelstva, které mohou ovlivnit společenský vývoj jak pozitivně, tak negativně (Kubišta a kol., 2016), což může mít dopad na ekonomické, kulturní a populační aspekty (Rožňák, Kubečka a kol., 2018). V této kapitole jsou vymezeny základní pojmy z oblasti migrace a jejího vývoje.

2.1 Definice a typy mezinárodní migrace

S ohledem na tuto problematiku je také důležité odlišovat migranta od uprchlíka. Ačkoliv se může zdát, že se jedná o zcela zaměnitelné pojmy, je v nich zásadní rozdíl. Pokud by se tyto pojmy zaměnily, může to způsobit problém jak uprchlíkům, tak žadatelům o azyl a docházelo by tak k nedorozuměním v diskusích o azylu a migraci.

Přesná definice pojmu „migrant“ na mezinárodní úrovni neexistuje (UNHCR, 2019a). Zjednodušeně za migranta lze považovat osobu, která dobrovolně překročí hranice za účelem lepšího pracovního ohodnocení, zlepšení životní úrovně, vzdělání apod. Zatímco uprchlíkem, se podle OSN nazývá osoba, která svou zemi opouští z důvodu pronásledování, konfliktu či násilí. Uprchlík má oprávněný strach z pronásledování v důsledku odlišné rasy, náboženství, národnosti, politického názoru či jeho začlenění v určité sociální skupině. Tito lidé jsou tedy označováni za uprchlíky a mohou využít například pomoc států či Rady OSN pro lidská práva¹. Zvláštním rysem uprchlíka je jeho ohrožení při návratu zpět do domovské země. Uprchlík je tedy zvlášť definovaná osoba, pro kterou existuje také zvláštní právní režim, který se nazývá mezinárodní ochrana uprchlíků (UNHRC, 2016a). Podstatou tohoto práva je chránit osoby, které hledají mezinárodní ochranu a osoby, které jsou označovány jako uprchlíci. Tento právní systém se do určité míry dotýká také lidských práv (UNHRC, 2016b). V roce 1951 byla uzavřena Úmluva o právním postavení uprchlíků, na jejichž správné provádění dohlíží již zmíněná Rada OSN pro lidská práva. Tento dokument definuje pojem „uprchlík“. Mimo to také definuje zákaz diskriminace, sociální oblast, oblast právního postavení, výdělečné činnosti a další (OSN, 2019).

---

¹ Rada pro lidská práva je hlavním mezivládním orgánem OSN, která svou funkci započala v roce 2006. Hlavním cílem tohoto orgánu je podpora lidských práv a základních svobod na území celého světa (MZV, 2020b).

Dalším dokumentem zabývající se touto danou problematikou je například Úmluva Organizace africké jednoty, která se zaměřuje na uprchlíky pocházející z afrického kontinentu.

Jednou z možností, jak charakterizovat migraci je migrační saldo neboli čistá migrace. Migrační saldo představuje rozdíl počtu přistěhovalých a počtu vystěhovalých (Rožňák, Kubečka a kol., 2018). Migraci tedy vypočítáme následovně:

$$M = I - E$$

Kde M ... migrační saldo

I ... počet přistěhovalých

E ... počet vystěhovalých

2.1.1 Typologie migrace

Migraci lze rozdělit do několika kategorií. Vzhledem k narůstající migraci, která v některých případech představuje problém, je potřeba si vymezit migraci *legální* a *nelegální*. O legální migraci se hovoří tehdy, jestliže osoba splňuje všechny zákonné podmínky na území států, na kterých se pohybuje, pracuje či žije (Jurštáková, 2017). Nelegální migraci bývá označováno neoprávněné opuštění státu, neoprávněný vstup na území jiného státu a neoprávněný pobyt v jiné než domovské zemi. Představuje problém pro všechny státy, jelikož může narušit vnitřní stabilitu země, ale také bezpečnostní situaci (MVČR, 2019a). V posledních dvou desetkách let došlo k vysokému nárůstu nelegálně migrujících obyvatel. Tento faktor je zapříčiněn především tím, že byly odstraněny kontroly v rámci Schengenského prostoru² a v podstatě lze říct, že pokud se dostane osoba na území Schengenu, pak ji byla otevřena cesta do dvaadvaceti členských zemí Evropské unie a čtyř nečlenských států. Statistiky o nelegální migraci mohou být zkreslené, jelikož je velmi složité ji zachytit (Kunešová, 2014).

Dále bývá rozlišována migrace *vnitřní* a *vnější*. Vnitřní migrace je chápána, jako vnitrostátní pohyb obyvatel, tedy migrace v rámci jednoho státu. Vnější migraci bývá označována jako mezinárodní migrace, tedy pohyb obyvatel v rámci dvou či více států.

---

² Schengenský prostor představuje území států, mezi kterými byly zrušeny hraniční kontroly už v roce 1995. Tímto bylo umožněno občanům Evropské unie se volně pohybovat, žít, studovat či pracovat v kterémkoli státě Evropské unie. Schengenský prostor zahrnuje 22 členských států Evropské unie, 4 nečlenské státy a v současnosti i tři kandidující státy, které dosud nesplnily podmínky (Evropský parlament, 2019a).

Přesídlování obyvatelstva může být *dobrovolné* či *nedobrovolné*. Dobrovolná neboli nenucená migrace nastává v případě, kdy osoba zcela dobrovolně odcestuje například za prací či za příbuznými. Naopak k nedobrovolné neboli nucené migraci dochází v případě velmi špatných životních podmínek nebo v důsledku válečného konfliktu. Tyto osoby jsou označovány pojmem „uprchlík“, jak již bylo zmíněno v kap. 2.1. V současnosti největší procento emigrantů pochází z Afghánistánu a Palestiny (Rožňák, Kubečka a kol., 2018).

Další kategorií migrujícího obyvatelstva je časové hledisko, přičemž přesídlování obyvatelstva se dále dělí na *každodenní migraci*, tzv. pendleři, *krátkodobou* a *dlouhodobou* migraci, viz kapitola 2.1.3. Také lze migranty rozlišovat podle kvalifikací, a to *nízko kvalifikované* a *vysoce kvalifikované*, např. lékaře.

2.1.2 Příčiny migrace a její dopady

Hlavním důvodem migrace, který zůstává už od počátku lidstva neměnný, je přesídlení za účelem zlepšení životních podmínek. Nicméně faktory ovlivňující migraci se v průběhu času značně měnily. Původně, v pravěku a starověku, byly jedinou motivací *přírodní podmínky*, kdy lidé hledali pouze nová místa pro poskytnutí vhodných podmínek k zajištění obživy. Postupem času, ve středověku, se začaly prosazovat také *sociálně ekonomické faktory*, tedy vytváření sociálních rozdílů uvnitř společnosti, rozšiřování hmotného vlastnictví a ovládání cizích území. V novověku získal velkou váhu *ekonomický faktor*, který postupem času získal mezinárodní rozměr. Rozlišujeme motivaci pro migraci z neekonomické a ekonomické perspektivy (Kubišta, Václav a kol., 2016). Za motivaci, která odráží *neekonomické faktory*, lze považovat přírodní aspekty, jako je například změna klimatu, hladomor, přírodní katastrofy, dále kulturní, politické, náboženské a historické aspekty. Za *ekonomickou motivaci* k migraci obyvatelstva bývá považována rozdílná ekonomická vyspělost států, snaha o dosažení lepší kvalifikace a uplatnění na trhu práce, zlepšení sociální a ekonomické situace jedince apod. (Varadzin, 2013). V dnešní době je zcela běžné, že se lidé usídlí v jiném státě za účelem lepšího zaměstnání, vyšší mzdy či zlepšení životní situace, a to nejen v rámci Evropské unie, ale v rámci celého světa, a proto se zde převážně vyskytuje motivace tažená ekonomickými faktory.

Mezinárodní pohyb obyvatelstva z ekonomického hlediska sebou přináší růst světových příjmů, a to proto, že pracovníci odcházejí tam, kde mohou dosahovat vyšších příjmů a jsou produktivnější. Tento pohyb obyvatelstva přináší do značné míry své výhody zaměstnavatelům, ale také občanům jednotlivých států. Na dopady migrujících obyvatel se lze

podívat ze dvou úhlů, a to z hlediska hostitelské a vysílající země. Za **výhody pro hostitelskou zemi** lze považovat například:

- příliv pracovních sil, který je významný například v oblasti zdravotnictví či stavebnictví, kde je nedostatek domácích pracovníků,
- nárůst agregátní poptávky po zboží a službách stimulující ekonomický růst,
- ve většině případů jsou migranti čistými plátcí do veřejných rozpočtů, z toho důvodu, že daně, odvody a poplatky jsou vyšší než výdaje, které na ně vynakládá stát.

Vedle těchto pozitivních dopadů má migrace pro hostitelskou zemi i svou stinnou stránku, která přináší **negativní dopady**. Za negativní dopady mezinárodní migrace bývají považovány například:

- nenávisť k cizincům jako důsledek konkurence zahraniční pracovní síly, s čím souvisí i využívání jejich levnějších služeb než u domácích pracovníků,
- skrytou diskriminaci pracovníků, způsobenou nižším finančním ohodnocením za vykonanou práci,
- pro řadu zaměstnavatelů je atraktivní levný zahraniční pracovník, který se přizpůsobí, tím je také způsoben pokles požadavků na kvalifikaci domácích pracovníků, přičemž důležitou roli hraje pracovní výkon,
- rostoucí migrace přináší také větší pravděpodobnost střetu dvou naprosto odlišných civilizací z hlediska odlišných kultur, náboženství, mentalita či zvyky

Výhody pro vysílající ekonomiky představují například:

- snížení pracovních sil, což je doprovázeno snížením nezaměstnanosti dané země nebo v případě, že se daná osoba vrátí zpět do své domovské země, může být přínosem v podobě nových znalostí a dovedností získaných v jiné zemi,
- nárůst devizových zdrojů, které představují zdroj přispívající k rozvoji domácí ekonomiky.

Negativní důsledky zahrnují například:

- odliv mozků neboli odliv fyzického kapitálu, což může mít dopad na řadu oborů. S tímto úzce souvisí rostoucí tlak na růst mezd zapříčiněný nedostatkem pracovní síly v těchto oblastech,

- země přichází o veřejné příjmy získané z daní, sociálního a zdravotního pojištění (Kunešová a kol., 2014).

2.1.3 Mezinárodní pohyb pracovních sil

Mezinárodní pohyb pracovních sil představuje osoby, které dojíždějí pracovat za hranice států v různém časovém rozmezí. Tento typ migrace má své pozitivní dopady zejména v zahraničním státě, naopak negativní v domovském státě v podobě odlivu kvalifikované pracovní síly. V případě mezinárodního pohybu pracovní síly rozlišujeme následující kategorie z hlediska časového rozmezí.

Může jít o *každodenní migraci* ať už kvalifikované či nekvalifikované pracovní síly. Lidé, kteří dojíždějí pravidelně za prací, jsou nazýváni jako tzv. pendleři. Tento typ migrace souvisí s úrovní infrastruktury či hustotou osídlení, ale také se stavem politických systému a vazeb mezi státy. To znamená, že země musí chápat hranice, jako prvek, který je spojuje, nikoliv rozděluje. Příčinou každodenní migrace pracovníků jsou především ekonomické faktory, přičemž nejčastěji jde o rozdílnou úroveň mezd. Tento faktor má především pozitivní dopad pro oba státy, protože dochází k ekonomickému oživení obou států. Negativním dopadem může být odliv kvalifikovaných pracovníků.

Dále lze hovořit o *krátkodobém pohybu pracovní síly* v rozmezí několika měsíců, kde lze řadit například práci v oblasti stavebnictví. K této krátkodobé migraci dochází za účelem získání lepšího mzdového ohodnocení, zvýšení kvalifikace či řešení nezaměstnanosti. Je to ideální řešení, v případě, že daný stát nedisponuje dostatkem nabídky práce a zahraniční ekonomice to vyplní mezery na trhu pracovních sil.

U *dlouhodobého pohybu pracovních sil* je předpokládané časové rozmezí v rámci několika let či desetiletí. V tomto případě už sociální faktory představují podstatnou roli a jsou zde také ekonomické dopady. Pozitivní vliv to může mít v případě dlouhodobé nezaměstnanosti, nicméně nevýhodou je snížení ekonomického vývoje nebo odliv kvalifikovaných lidí zejména v produktivním věku. Zahraničním zemím tento to přináší výhodu v podobě ušetřených nákladů na školství, zdravotnictví či sociální zabezpečení.

V případě *trvalé migrace* podstatnou roli představuje demografický faktor. Může mít negativní dopad na budoucí ekonomický vývoj země, zejména pokud se jedná o odliv kvalifikované pracovní síly (Varadzin, 2013).

2.2 Historické mezníky vývoje migrace

Lidská migrace sahá až do počátků její existence. Původně lidé hledali nová území, kde by byly lepší přírodní i klimatické podmínky pro přežití. Nicméně v průběhu vývoje migrace se rozšiřoval i počet faktorů, které motivovaly lidstvo k přesídlování (Kubišta a kol., 2016). V této subkapitole jsou vytýčené hlavní mezníky ve vývoji migrace od dob středověku až po současnost.

2.2.1 Počátek migrace

Migrace probíhající v následující tisíciletí po pádu Římské říše (3. – 6. n.l.) byla způsobena válkami. Důležitou migrací se stalo stěhování národů, které začalo ve 4. století nájezdy Mongolů a Hunů na území dnešního Ruska. Koncem 4. století se začaly asijské a germánské kmeny navzájem vytlačovat a směřovaly směrem na západ (Vojtasová, 2017). Předpokládá se, že důvodem stěhování národů byly demografické změny. Mezi 7. a 8. stoletím došlo k invazi Arabů do Evropy a Středního východu, což mělo vliv na dnešní oblast Středomoří a Střední Asii. Zásadní vliv v Evropě byl zaznamenán na Pyrenejském poloostrově, především ve Španělsku. Nicméně o několik stovek let později byli z území Arabové vyhnáni a jejich vliv se začal dostávat do útlumu. Arabové svými vpády poznamenali i Střední Asii, ale také Severní Afriku. Ve Skandinávii se na konci 8. století vytvořila nová vlna migrantů, kterými byli Vikingové usilující o bohatství a získání nového území. Ve 13. století později byl Kyjev zničen mongolskými hordami, jak byla označována poslední vlna nájezdníků z asijské stepi v období středověku. Koncem 9. století norští vikingové začali osídlovat prázdný ostrov, dnes známý pod názvem Island. Postupně byly objevovány další země, jako například Grónsko, kde v silné bouři v polovině 10. století připlul Erik Rudý po tom, co byl vyhnán z Islandu (King, 2008).

V roce 1492 se Kryštof Kolumbus plavil ze Španělska na západ s cílem nalézt obchodní cestu do Indie, namísto toho však objevil americký kontinent. Obyvatelé, kteří se inspirovali Kryštofem Kolumbem, cestovali do nových zemí na západě, především do Ameriky, které se říkalo „Nový svět“ (Ihned, 2019). Původně se na tento kontinent vydávali hledat zlato, nicméně později zjistili, že výnosnějším byl obchod s otroky, který trval od 16. století do 19. století. Během tohoto období bylo do Severní a Jižní Ameriky a do Karibiku přepraveno mnoho Afričanů proti jejich vůli, kteří sloužili po zbytek svého života jako otroci (King, 2008). Tento transatlantický obchod s otroky je označován jako historicky největší vynucenou migraci v historii lidstva a podle údajů OSN bylo proti jejich vůli 24 milionů obyvatel Afriky vyvezeno

(iRozhlas, 2018). Obrázek 2.1 znázorňuje cesty přes Atlantický oceán, kterými byli otroci převáženi z afrického kontinentu do Severní a Jižní Ameriky a Karibiku v letech 1500–1900.

Obr. 2.1 Cesty transatlantického obchodu s otroky v letech 1500–1900

Zdroj: National Endowment for the Humanities, 2020 (vlastní zpracování)

Jak lze vidět na obrázku 2.1 nejvíce zotročených Afričanů bylo vyvezeno ze západu a středu Afriky, dále z Beninského a Biafarského zálivu. Naopak nejméně z Horní Guiney, Pobřeží Slonoviny a Senegambie. Největší vlna nucené migrace byla zaznamenána v letech 1750–1850.

2.2.2 Období industrializace a kolonialismu

Období mezi 18. a 19. stoletím je označováno za období industrializace a kolonialismu, kdy docházelo k masovému stěhování obyvatelstva. Industrializace je chápána jako proměna obyvatelstva založeného na zemědělství a řemeslné výrobě na společnost založenou na strojní výrobě.

Při nástupu průmyslové revoluce se začaly tisíce obyvatel stěhovat z venkova do měst. Koncem 18. století ve Velké Británii začala nabývat na síle urbanizace, která byla později běžná napříč celého světa (King, 2008). Odhaduje se, že mezi rokem 1830 až 1880 opustilo Čínu, Indii a Japonsko z důvodu práce v britských, holandských, španělských, francouzských, portugalských koloniích okolo 50 milionů lidí. Migrační vlna z Evropy, která nastala mezi rokem 1870 a trvala až do počátku 1. světové války, tedy do roku 1914, je považována za největší v historii. Dle odhadů vycestovalo z evropských měst okolo 50 milionů lidí a z toho více než polovina směřovala do Spojených států. Tato migrační vlna zasáhla všechny evropské země, včetně území dnešní České republiky.

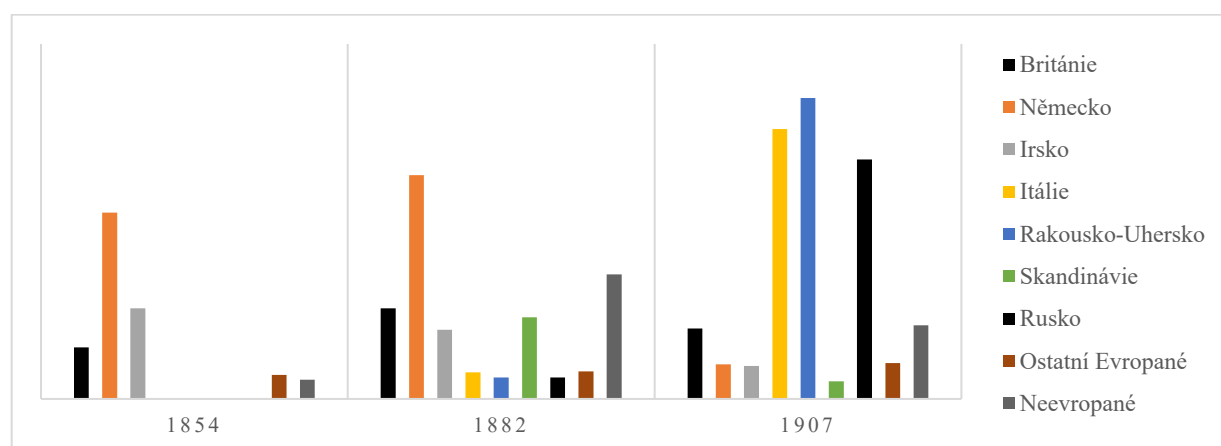

V období mezi americkou revolucí a americkou občanskou válkou, tedy zhruba od konce 18. století do poloviny 19. století bylo uskutečněno několik vln nucených migrací, během kterých se „černoši“ dostávali do útrapy jižanských států a otroctví (Vlha, 2013). V roce 1863 bylo otroctví zrušeno, což zapříčinilo další masový přesun obyvatelstva. Toto přesídlování bylo cestou ke svobodě pro bývalé otroky (King, 2008). První světová válka, která probíhala v období od roku 1914 do roku 1918, ukončila tzv. epochu migrační politiky.

Celé 19. století je označováno za období masové migrace do Severní Ameriky. Imigranti zde přijížděli z celé Evropy za svobodou a s výhledem na lepší budoucnost (Boček, 2017). V první polovině 19. století do Severní Ameriky imigrovali především obyvatelé Velké Británie, Německa, Skandinávie a Irska. Později, ke konci 19. století, nastala druhá vlna imigrantů z Itálie, Polska a Ruska.

Jakmile počátkem 19. století začal příliv imigrantů do Severní Ameriky nabírat na síle, tehdejší americký ministr zahraničí John Quincy Adams prohlásil, že na území Ameriky nikoho nezve, nicméně neodmítne ty, kteří budou mít odvahu se vydat přes Atlantický oceán. Z tohoto prohlášení lze vydedukovat, že cesta do Spojených států byla velmi složitá. Lodě, na kterých pluli migranti, byly přeplněné a jejich podmínky byly katastrofální a vedly k vypuknutí chorob, jako je například cholera. Převážná část lodí, které sloužily pro přepravu migrantů, původně byla určena k přepravě surovin (King, 2008). Graf 2.1 znázorňuje původ amerických migrantů v letech 1854–1907.

Graf 2.1 Četnost amerických imigrantů v letech 1854–1907

Zdroj: King, 2008 (vlastní zpracování)

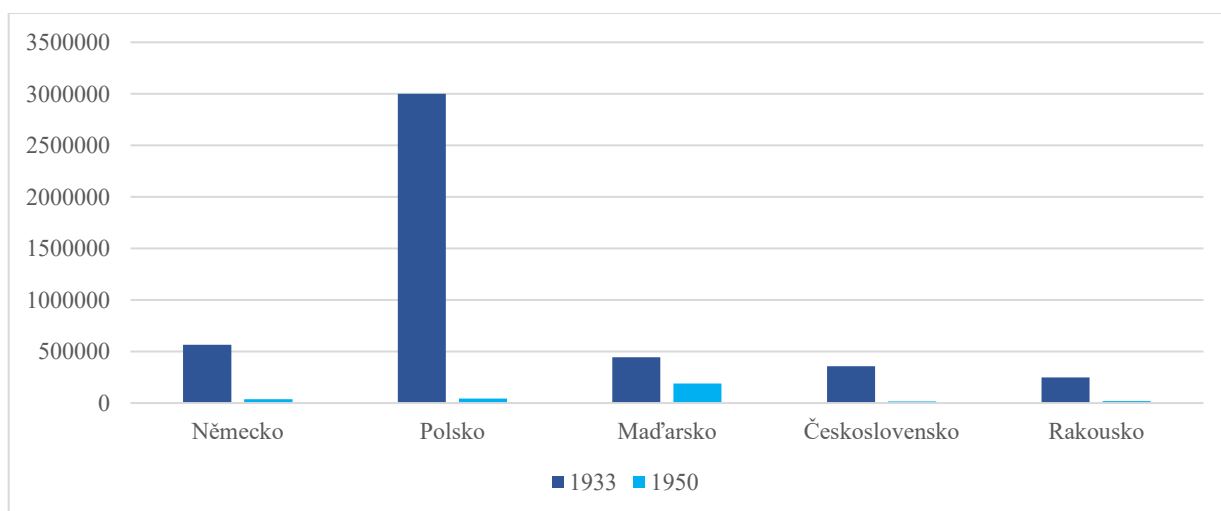
Na grafu 2.1 lze vidět, že v letech 1854 a 1882 migranti cestovali především do Spojených států z Německa, naopak v roce 1907 se přesídlovali především obyvatelé Rakouska-Uherska, Itálie

a Ruska. Druhá vlna migrace, která probíhala od konce 19. století, byla značně větší než předchozí.

Do první poloviny 19. století okolo poloviny obyvatel New Yorku pocházelo z jiné země. Ve městě panoval odpor proti imigrantům, ovšem i přes tuto skutečnost zde probíhaly nové migrační vlny. V celkovém součtu od roku 1740 do roku 1860 z Irska připluly dva miliony lidí. Jedná se o největší emigraci v rámci jedné země. Tato masová vlna emigrujícího obyvatelstva byla způsobena hladomorem a chudobou. Největší migrační vlna nastala v roce 1841 (King, 2008).

V období mezi nástupem Adolfa Hitlera k moci roku 1933 a nacistickým nájezdem do Evropy v roce 1940 uteklo před nacismem v Německu, Rakousku a Československu více než 450 tisíc Židů. Několika tisícům Židů se podařilo utéct v průběhu války. Do roku 1945 bylo zavražděno šest milionů evropských Židů z celkového počtu předválečné populace osmi milionů, což činí extrémních 75 %³. Většina dále pokračovala ve své práci. V následujícím grafu 2.2 je znázorněn počet Židů ve vybraných zemích před a po druhé světové válce (Cohen Robin, 2019).

Graf 2.2 Židovská populace Německa, Polska, Maďarska, Československa a Rakouska před a po druhé světové válce (1933, 1950)

Zdroj: Cohen Robin, 2019 (vlastní zpracování)

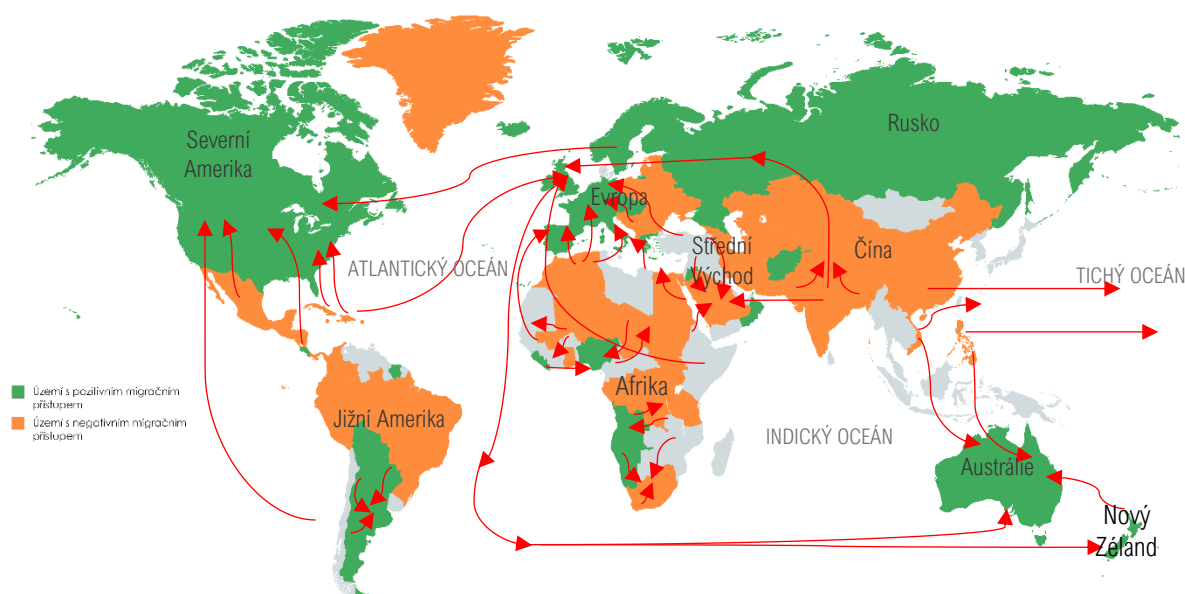
Graf 2.2 ukazuje extrémní úbytek židovské populace, který nastal v průběhu druhé světové války. Extrémní úbytek nastal u Polska, kdy v roce 1933 žily v Polsku 3 miliony Židů,

³ Jedním z uprchlíků, který se usadil ve Spojených státech amerických, byl také známý teoretický fyzik Albert Einstein.

zatímco po druhé světové válce pouze 17 tisíc. Naopak nejmenší úbytek byl zaznamenán u Maďarska. V roce 1933 zde žilo 445 tisíc Židů a v roce 1950 počet poklesl na 190 tisíc.

Druhá světová válka, která probíhala od roku 1939 do roku 1945, způsobila přílivové vlny migrujících skupin, zejména v Německu a jeho okolí. Po skončení druhé světové války byla Polsku přidělena značná část Německa. Tato změna v geografickém uspořádání zapříčinila migraci milionů etnických Němců, kteří se vydali na západ. Tito migranti se v průběhu nadcházejících patnácti let setkávali s dalšími migranty, kteří prchali před válkou. Německo se rozdělilo na dva státy, kterými byla Spolková republika Německo na západě a Německá demokratická republika na východě. Stěhování německého obyvatelstva do těchto nových států je označováno za největší migrační proces, který byl způsoben druhou světovou válkou (King, 2008).

Obr.2.2 Cesty globální migrace od roku 1945

Zdroj: King, 2008 (vlastní zpracování)

Obrázek 2.2 znázorňuje trasy migrantů od roku 1945 do současnosti. Početné trasy lze nalézt z afrického kontinentu, kdy obyvatelé emigrují většinou do Evropy nebo do jiného regionu v rámci Afriky. Také mnoho tras vede do Severní Ameriky a poté do Austrálie a Velké Británie. Mnoho migračních tras vede přes Atlantický oceán, nicméně tato cesta je velmi nebezpečná a mnohdy se stane, že se na cestě mnoho migrantů utopí nebo se z jiného důvodu nedostanou do cílové země.

Hromadný odchod vietnamských občanů nastal po rozpadu vlády jižního Vietnamu a vojenském vítězství komunistických sil v roce 1975. Komunisté se v rámci vietnamské populace zaměřili především na etnické Číňany, kteří byli obviněni ze spoluúčasti na zdiskreditovaném kapitalistickém režimu. V průběhu dvaceti let počínaje rokem 1975 odešly zhruba 2 miliony lidí, z nichž 800 tisíc odplulo na lodi. Ačkoli uprchlíci na lodích netvořili ani polovinu z celkového počtu vietnamských uprchlíků, do popředí zájmu se dostali zejména z důvodu špatných podmínek a nebezpečné situaci na přeplněných lodích plujících na moři. Z počátku emigrovali do asijských zemí, kde byli umístěni v táborech či v jiných zařízeních. Většina z nich byla trvale přemístěna do Velké Británie, Spojených států, Francie, Austrálie a do dalších zemí (Cohen, 2019).

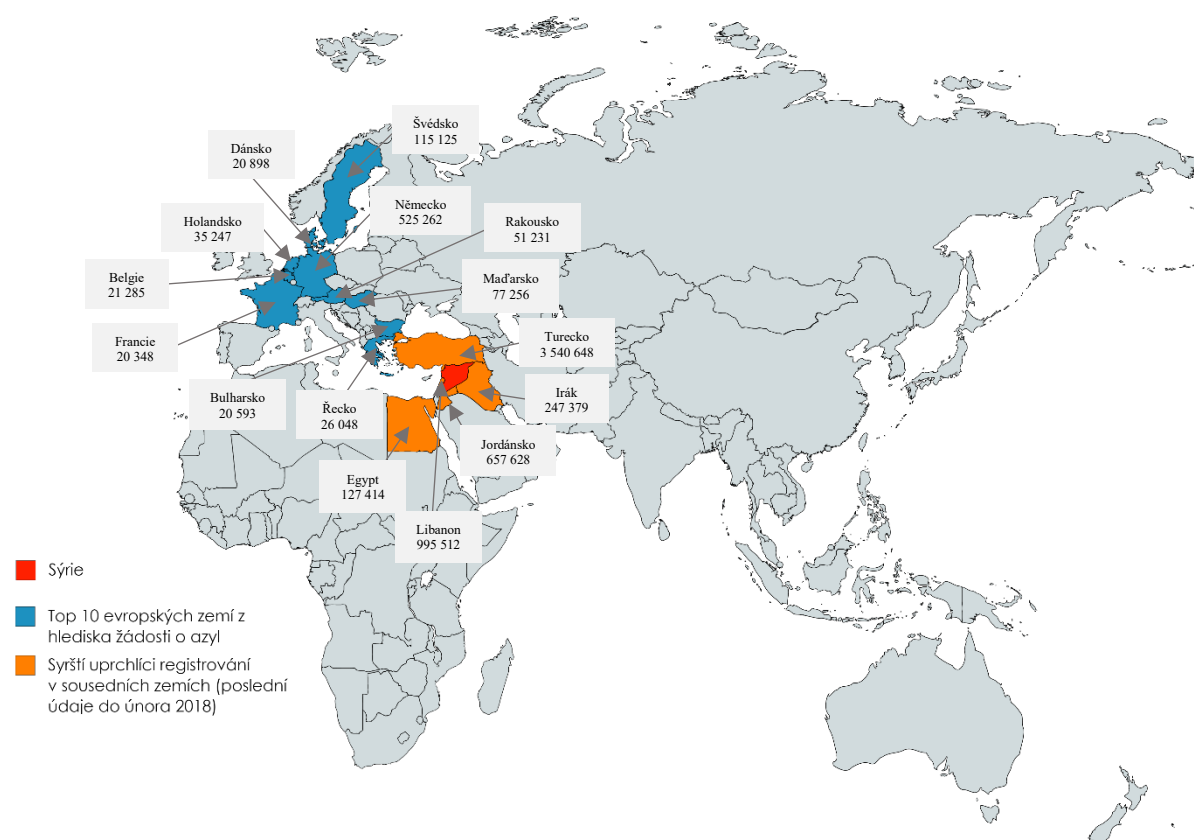
2.2.3 Problematika migrace v současnosti

V průběhu studené války, která probíhala od roku 1946 do roku 1991, došlo k řadě regionálních konfliktů. Na pohyb obyvatelstva neměly vliv demografické, ekonomické či sociální faktory, ale především politické úvahy bránící emigraci z komunistických režimů. Zábrany migrace byly například mezi východním a západním Německem znatelné a postupem času symbolizovaly charakter studené války. Komunistický režim zakazoval svobodnou emigraci svých občanů. Rok 1953 je označován za počátek kubánské revoluce, která trvala do 1. ledna 1959, kdy byl svržen generál Fulgencio Batista a vznikl revoluční socialistický stát v čele s Fidelem Castrem. S revolucí začali emigranti opouštět Kubu a mnoho z nich odcestovalo do Miami. Tato vlna migrace získala později název Exodus z Mariel. V dubnu roku 1980 Fidel Castro prohlásil, že revoluce je dobrovolná a jestliže si někdo přeje opustit zemi, tak může z přístavu Mariel. Po tomto prohlášení emigrovalo okolo 125 tisíc občanů (Cohen, 2019). Od konce 70. let 20. století obyvatelé Vietnamu prchali nejen před politickým pronásledováním, ale také chudobou. Okolo 250 tisíc obyvatel Číny emigrovalo zpět do své rodné země. Ve stejném časovém období utíkalo zhruba 800 tisíc Kambodžanů do Thajska, aby unikli diktátorskému režimu Pola Pota. V 80. letech 20. století se pohybovalo napříč světem necelých osm milionů uprchlíků, nicméně po konci studené války se počet zvýšil na více než 15 milionů (King, 2008).

V březnu 2011 vypukla syrská válka, kdy režim prezidenta Bašára al-Assada utlumil prodemokratické demonstrace na jihu země. Válka trvá dodnes, nicméně situace postupem času se stává klidnější. Původně občanská válka se proměnila v mnohostranný konflikt několik zemí, jako je Rusko, Francie, Velká Británie, Turecko, Katar, Saudská Arábie, Irán a také Islámský

stát do roku 2019. Před válkou byla z 22 milionů obyvatel více než polovina přesídlena nebo utekla ze Sýrie (viz obr. 2.3). Většina z nich emigrovala do sousedních zemí, především do Turecka a Libanonu. Do Turecka uprchlo více než tři a půl milionů Syřanů a do Libanonu necelý milion. Příchod tolik Syřanů do Libanonu ohrozil politickou stabilitu země a sociální řád, ale také představoval znatelnou finanční zátěž pro danou zemi (Cohen, 2019).

Obr. 2.3 Cílové země syrských uprchlíků do února 2018

Zdroj: Cohen Robin, 2019 (vlastní zpracování)

Na obrázku 2.3 lze vidět, že nejvíce syrských uprchlíků uteklo do Turecka, dále Libanonu, Jordánska, Iráku a Egypta. Do Turecka utekla větší polovina obyvatelstva a počet celkem činil 3 540 648. Mezi deset evropských zemí, které zaznamenaly největší počet žádostí řadíme Belgii, Bulharsko, Dánsko, Francii, Holandsko, Maďarsko, Německo, Rakousko, Řecko a Švédsko (Cohen Robin, 2019).

V reakci na nelegální migranty překračující hranici z Mexika do Spojených států vznikla myšlenka na stavbu zdi, kterou propagoval Donald Trump ve své prezidentské kampani roku 2016 v rámci prezidentských voleb, kde zvítězil a od roku 2017 je prezidentem Spojených států amerických. Později prohlásil, že postaví pouze polovinu zdi a další polovinu zdi bude tvořit řeka Rio Grande a hory. Původně měla být zeď postavena z betonu, nicméně později začal

prosazovat ocel. Odhadované náklady na výstavbu zdi činí 20 miliard USD, což je pětinasobek původně odhadované částky. Je tedy otázkou, zda je vůbec reálné, že by zeď byla postavena během prvního funkčního období prezidenta Donalda Trumpa a rovněž je nepravděpodobné, že by byla zaplácena Mexikem, jak původně bylo zamýšleno. Nicméně klíčovou otázkou je, zda se vůbec výrazně podaří snížit příliv nelegálních migrantů do Spojených států (Cohen, 2019). Před nástupem Donalda Trumpa do funkce už existovaly na hranici bariéry, které nechal vybudovat dřívější prezident George W. Bush (BBC, 2017). Tyto bariéry jsou znázorněny na obrázku 2.4. Od ledna 2017, tedy od doby, kdy je v čele Ameriky Donald Trump, bylo zajištěno na výstavbu okolo 819 km zdi 9,8 miliard USD. Podle prezidenta Donalda Trumpa tato zeď by neměla pouze zabránit nelegálním migrantům, překročit hranice, ale rovněž omezit obchod s drogami, které se do Spojených států dostávají z naprosté většiny přes jižní hranici (BBC, 2019).

Obr. 2.4 Bariéry na hranici mezi Spojenými státy a Mexikem před rokem 2017

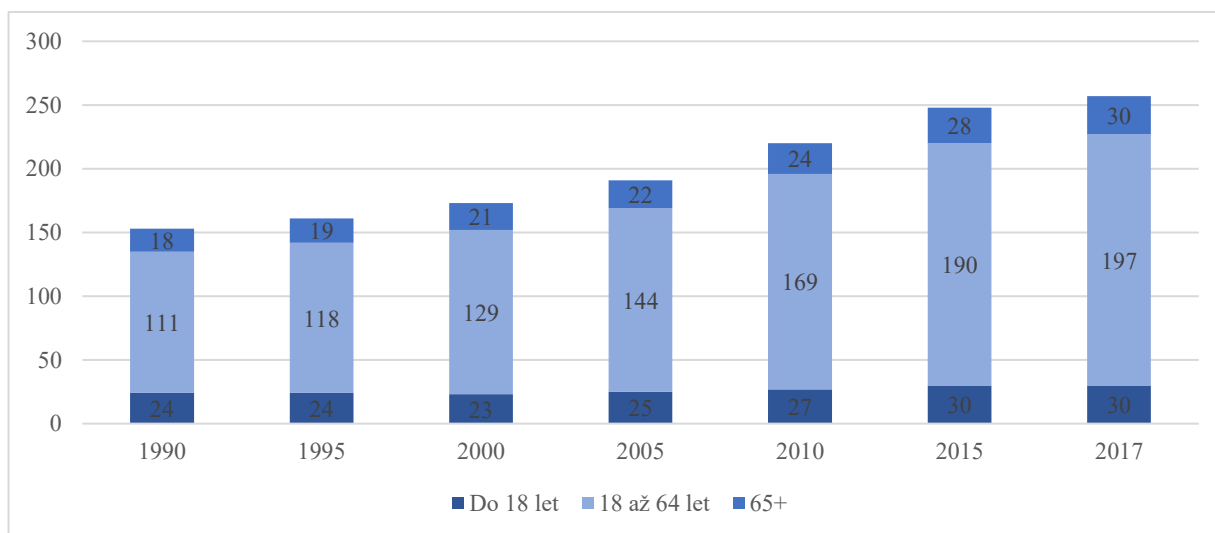
Zdroj: BBC, 2017

Obrázek 2.4 znázorňuje bariéry, které byly postaveny v době, kdy byl v čele Spojených států George W. Bush. Většina bariér byla stavěna pro vozidla, nicméně značná část také pro pěší. Méně, než polovinu hranice tvoří řeka Rio Grande.

Určitá část všech migrantů je tvořena také dětmi. V roce 2017 děti tvořily 30 milionů z celkového počtu 258 milionů migrantů. Děti tak představují malou, ale i přesto významnou část migrujících obyvatel. A protože většinou mlčí, jsou problémy a zkušenosti mnohdy neznámé. Převážná většina dětí migruje společně se svými rodiči, nicméně to nemění na situaci, že musí mnohdy čelit nesnadnému cestování či rozdílným podmínkám než v jejich rodné zemi.

(Cohen, 2019). Od roku 1990 se počet migrantů téměř zdvojnásobil, nicméně podíl migrujících dětí do 18 let pouze mírně vzrostl, jak ukazuje graf 2.3

Graf 2.3 Mezinárodní migranti podle věku 1990–2017 (v milionech)

Zdroj: Cohen Robin, 2019 (vlastní zpracování)

V grafu 2.3 je znázorněno, že většinový podíl tvoří obyvatelé v produktivním věku, tedy ve věku od 18 do 64 let. Jejich počet se od roku 1990 zvýšil o 68 %. Obdobný podíl zaujalo obyvatelstvo nad 65 let a děti do 18 let, kdy je počet v posledních letech obdobný u obou skupin. Nicméně i přesto děti tvoří druhou nejpočetnější skupinu migrujících obyvatel podle věku.

Počet zahraničních migrantů vzrostl v průběhu 21. století o 50 %. Dle odhadů OSN žije více než 250 milionů obyvatel mimo svou domovskou zemi, z nichž více než 26 milionů lidí tvoří uprchlíci a žadatelé o azyl. V roce 2017 žilo nejvíce imigrantů v Severní Americe (49,8 milionů), dále Saudské Arábii, Německu a Rusku (okolo 12 mil.). Nejvíce z nich tvoří obyvatelé původem z Asie a také Evropy. Na neustálý nárůst migrujících obyvatel reagovala Organizace spojených národů přijetím Globálního paktu o migraci (e15, 2017), viz kap. 2.4.3.

Aktuálním problémem v oblasti migrace je migrační krize na řecko-tureckých hranicích, která je charakterizována v kap. 3.3.4, a dále také otázka uzavření vnějších hranic Evropské unie z důvodu pandemie virové choroby COVID-19. Pandemie virové choroby COVID-19 je způsobena koronavirem SARS-CoV-2, která se poprvé objevila v prosinci 2019 ve městě Wu-Chan v provincii Chu-pej v centrální Číně odkud se začala šířit do celého světa. Zasáhla všechny členské státy Evropské unie, přičemž nejvíce je zasažena severní Itálie, kde pandemie způsobuje i několik stovek úmrtí denně a také v důsledku nedostatku zdravotníků

a zdravotnického zařízení umírá několik desítek lidí také na jiné choroby, protože se jim nedostane včas zdravotnická péče. Z důvodu velmi rychlého šíření virové choroby COVID-19 se 17. března 2020 prezidenti a premiéři členských států EU dohodli na uzavření vnějších hranic po dobu 30 dnů. Hlavy států a vlád se také dohodli na zajištění léku a potravin napříč zeměmi. Výjimku překročení vnějších hranic tvoří lékaři, vědečtí výzkumníci, diplomaté, řidiči, kteří přepravují zboží a také cizinci s dlouhodobým pobytem v Evropské unii či rodinní příslušníci občanů EU (iRozhlas, 2020a). Ke 20. březnu 2020 v rámci celého světa bylo nakažených přes 244 tisíc a více než 10 tisíc úmrtí. Konkrétně v České republice je k téže datu nakažených 774, čtyři zotavení a žádná úmrtí (iRozhlas, 2020b). Uzavření vnějších hranic by mělo zamezit migraci do Evropské unie s výjimkou Irska, které dohodu odmítlo, a tím také zpomalit šíření nákazy COVID-19.

2.3 Migrační toky v globálním měřítku

Za migrační toky jsou považovány počty migrantů vstupující či vystupující z dané země během určitého časového období, přičemž většinou jde o jeden kalendářní rok. Nicméně přesné údaje o mezinárodní migraci bývají do značné míry omezené. To je zapříčiněno nedostatkem dostupnosti informací, důvodem je neshromažďování statistik o migraci v řadě zemí a neexistence mnoha údajů o migraci. Dále spousta mezinárodních statistik vychází z údajů shromážděných na národní úrovni, což způsobuje nedostatky v harmonizaci údajů. Celá řada statistik je publikována jednou ročně či méně často, a to znamená, že některé migrační toky a informace v této oblasti lze sledovat jen retrospektivně. Národní zdroje týkající se mezinárodního pohybu obyvatel lze rozdělit do tří kategorií, viz tabulka 2.1 (IOM, 2018).

Tab. 2.1 Klíčové národní zdroje v oblasti migrace

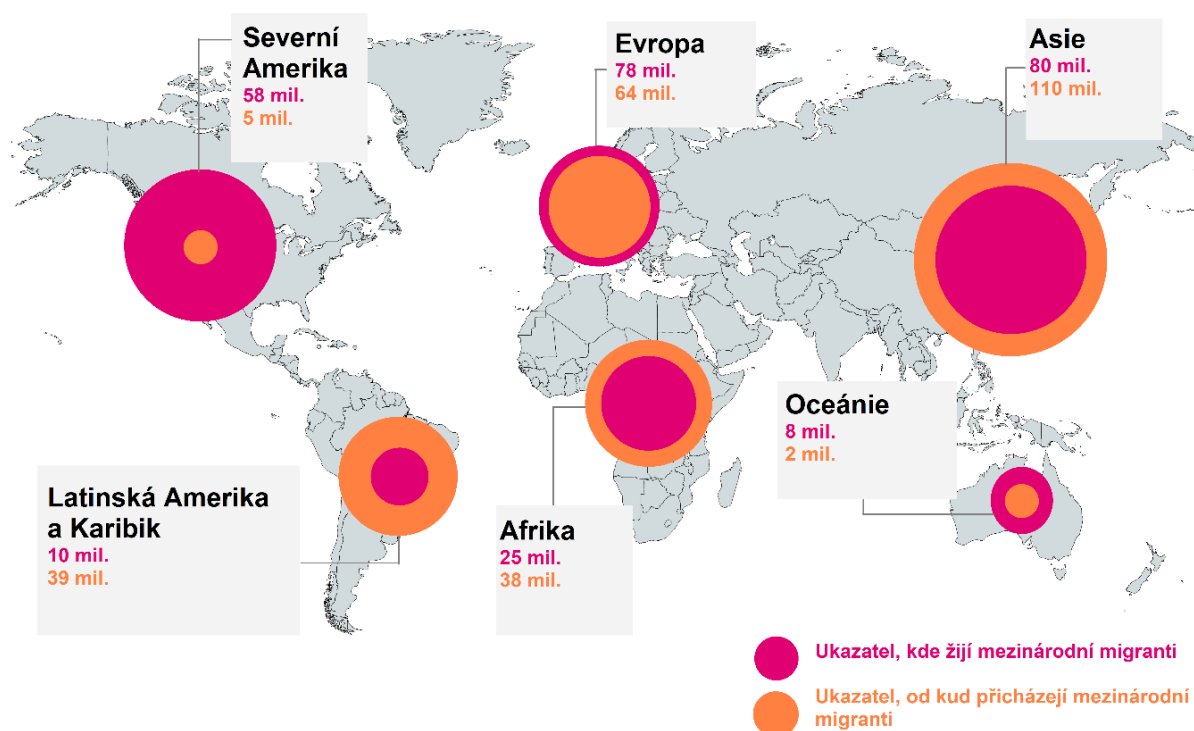
Kategorie	Výhody	Nevýhody	Příklady
Statistické	Univerzální, často srovnatelné napříč zeměmi.	Nákladné, ne vždy jsou zaznamenány určité skupiny, např. uprchlíci	Průzkumy domácností, sčítání lidu.
Administrativní	Přehled	Odlišná terminologie v rámci jednotlivých států	Víza, povolení k pobytu, pracovní povolení.
Inovativní	Aktuální data	Ochrana osobních údajů, nemusí být přístupné, neúplné, nejsou srovnatelné napříč zeměmi	Sociální sítě, matice pro sledování vysídlení migrační agentury OSN.

Zdroj: IOM, 2018 (vlastní zpracování)

Tabulka 2.1 poukazuje na výhody, nevýhody a příklady u jednotlivých kategorií migrace. Statistický zdroj informací je univerzální a většinou srovnatelný napříč zeměmi, nicméně data mohou být neúplná, jelikož nemusí zahrnovat všechny skupiny migrujících osob a také mohou být někdy zastaralé. Tyto údaje se neaktualizují příliš často, protože se jedná o velmi nákladnou činnost. Kategorie tykající se administrativy neshromažďuje data, jako ostatní, ale poskytuje pouze některé relevantní údaje. Inovativní zdroj informací představuje nejlepší zdroj z hlediska aktuálnosti údajů, nicméně jejich užití má nevýhodu z hlediska ochrany osobních údajů, a tak je nelze vždy použít.

V roce 2017 počet zahraničních migrantů, v rámci světové ekonomiky, žijících v jiné než domovské zemi, činil 258 milionů. V roce 2000 tento počet činil 173 milionů. Jde tedy o nárůst ve výši 85 milionů. Průměrný věk migrujících osob činil v roce 2017 devětatřicet let. Následující obrázek 2.5 zaznamenává počet migrantů v rámci jednotlivých kontinentů (IOM, 2018).

Obr. 2.5 Mezinárodní migrace v jednotlivých kontinentech v roce 2017

Zdroj: IOM, 2018 (vlastní zpracování)

Obrázek 2.5 zahrnuje jednak počet migrantů žijících v rámci jednotlivých kontinentů, ale také počet lidí odcházejících z nich. Největší počet obyvatel odchází z Asie a Evropy, naopak nejmenší počet pak z Oceánie a Severní Ameriky. Nejvíce migrantů žije v Asii, dále v Evropě a Severní Americe. Nejméně potom v rámci Oceánie, Latinské Ameriky a Karibiku. Při sledování těchto ukazatelů, nelze opomenout velikost daného kontinentu. Je tedy zcela logické, že Oceánie vzhledem k rozloze bude také zahrnovat nejmenší počet migrantů.

Za posledních několik desítek let se změnila struktura zemí, ve kterých žije nejvíce imigrantů. V současnosti jsou za tradiční hostitelské země považovány Spojené státy či Evropa. V době ekonomického oživení, tedy v 50. a 60. letech, se stala pro migranty atraktivní západní Evropa, kdy migrovali obyvatelé z chudých zemí do severní Evropy, přičemž tento trend platí dodnes. Imigrační země Asie jsou především bohaté státy kolem Perského zálivu⁴. Pro migranty se v Asii mimo jiné stala přitažlivá úspěšná ekonomika států Japonska, Singapuru, Hongkongu, Jižní Koreje, Tchaj-wanu a Malajsie. Do těchto zemí a Číny směřuje ve značné míře pracovní síla. K migraci obyvatelstva v Africe dochází většinou z politických důvodů, a to občanských válek

⁴ Saudská Arábie, Spojené arabské emiráty, Bahrain, Kuvajt, Omán a Katar.

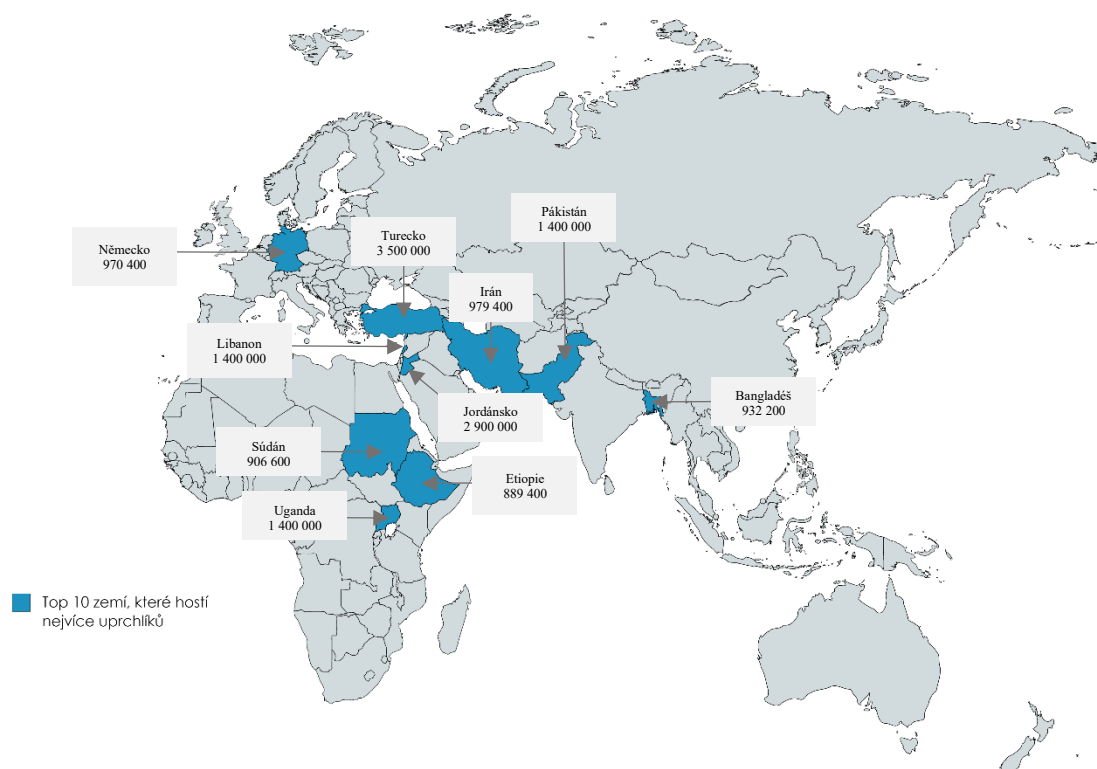
a politických nepokojů. Obyvatelé z Afriky většinou směřují do Evropy nebo arabských zemí. Latinskoamerické země byly pro migranty přitažlivé v 19. století a po 2. světové válce, nikoliv v současné době. Důvodem jsou ekonomické problémy zemí způsobené finančními krizemi. Migrující obyvatelé směřují z Latinské Ameriky především do Spojených států a Kanady. Na základě těchto informací je patrné, že obyvatelstvo migruje především do geograficky blízkých regionů (Kunešová, 2014).

2.4 Postoj vybraných zemí k problematice mezinárodní migrace

V posledních několika desetiletích byla řada členských zemí OSN nucena přijmout různá bezpečnostní opatření proti zvyšujícímu se počtu migrujících obyvatel. Postoj jednotlivých zemí k této problematice se tak odráží v jejich imigrační a emigrační politice. Nicméně státy není řešena situace pouze v rámci jednotlivých zemí, ale také v globálním měřítku, což potvrzuje globální pakt, který byl přijat většinou členů organizace spojených národů v roce 2018.

Ochrana uprchlíků je právně zakotvena v Úmluvě o právním postavení uprchlíků z roku 1951. Objevují se názory, které usilují o obnovu této úmluvy, která by zohlednila současnou migraci (UNHRC, 2020). Od roku 1951 je zde patrný velký počet uprchlíků či přesídlených osob. Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky používá termín „potřebné osoby“, který zahrnuje uprchlíky, žadatele o azyl, osoby vysídlené v rámci jedné země a další. Počet těchto „potřebných osob“ činí 40 milionů osob vnitřně přesídlených osob, které jsou i nadále odpovědností domovského státu. Nicméně existuje také velký počet uprchlíků, za jejichž osud jsou zodpovědné jiné státy. Na následujícím obrázku 2.6 jsou znázorněny státy, které hostí nejvíce těchto uprchlíků.

Obr. 2.6 Země, které hostí největší počet uprchlíků 2017

Zdroj: Cohen, 2019 (vlastní zpracování)

Na obrázku 2.6 lze vidět deset zemí, které hostí největší počet uprchlíků v rámci celého světa. Absolutně největší počet uprchlíků hostí Turecko, které hostí 3, 5 milionů, dále Jordánsko hostící 2, 9 milionů a Libanon, Pákistán a Uganda hostí obdobě 1, 4 milionů. Nicméně, je potřeba si všimnout také počtu uprchlíků, které hostí tyto země v poměru k jejich rozloze a počtu obyvatel. Například Libanon, který je z těchto států nejmenší, je v pořadí třetí země, která hostí největší počet uprchlíků.

Imigrační politika je odrazem přístupu země k přílivu migrantů ze zahraničí. Buďto využívá nebo naopak eliminuje právní překážky. Zde je možno zařadit například víza, povolení k pobytu, pracovní povolení apod. Ve většině případů jde spíše o eliminaci přílivu migrujících osob. U států, které se potýkají s problémem stárnutí populace, je příliv pracovních sil značnou výhodou, proto se také v mnoha zemích začala uplatňovat proimigrační politika.

Praktickým příkladem je Německo, které od roku 2000 uděluje pracovní povolení na dobu pěti let s možností jeho prodloužení pro osoby pracující v oblasti informačních technologií. Proimigrační politiku takto zaměřenou na příliv pracovních sil začala uplatňovat také Velká Británie nebo Česká republika. V letech 2008 a 2009, kdy se země snažily vypořádat s důsledky světové hospodářské krize, se změnil postoj několika zemí k přílivu zahraničních migrantů.

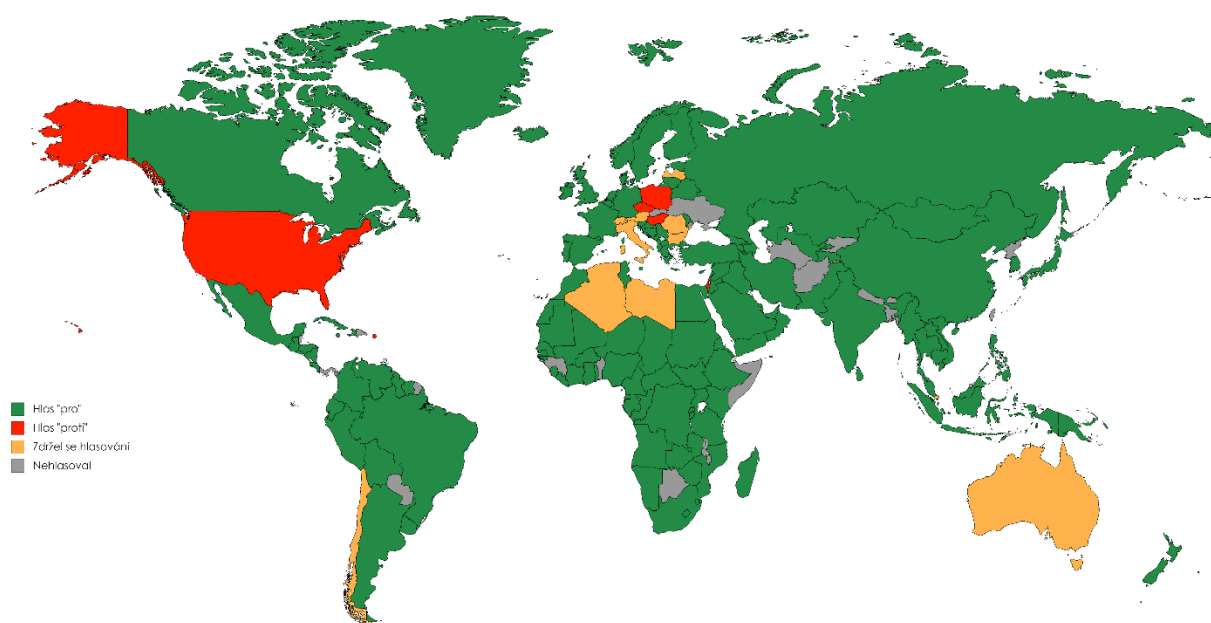
Rostla nezaměstnanost a zvyšoval se počet volných pracovních míst, což mělo za následek vyhlášení programů, které měly podpořit návrat legálních migrantů do jejich domovské země. Tento program realizovala například Česká republika, Japonsko, Španělsko a další země. Důsledkem světové ekonomické krize byla v mnoha zemích restriktivní imigrační politika, která usilovala o omezení přílivu migrantů (Kunešová, H., 2014).

Emigrační politika odráží vztah k migrantům, kteří odcházejí ze své domovské země do jiné. V několika rozvíjejících zemích se odchod kvalifikovaných pracovních sil odrazil na realizaci emigrační politiky s cílem udržet kontakty s vysoce kvalifikovanými lidmi a prostřednictvím nich získat významné zdroje, které by napomohly hospodářskému růstu země (Kunešová, H., 2014). Tento fakt představuje značnou výhodu zejména pro rozvojové země. Na druhou stranu emigrace s sebou přináší odliv vysoce kvalifikovaných pracovníků a v tomto případě se hovoří o tzv. odlivu mozků (UN, 2013).

2.4.1 Globální pakt OSN o migraci

Po osmnácti intenzivních jednáních vlád států a jiných subjektů, počínaje rokem 2015, kdy Evropu zasáhla migrační krize, vznikl Globální kompakt pro bezpečnou, řízenou a legální migraci, přičemž se jedná o první globální dohodu, která je založená na společném přístupu ve vztahu k mezinárodní migraci (OSN, 2018). Tento migrační pakt byl přijat na mezivládní konferenci v Marrákeši, která se uskutečnila 10. a 11. prosince 2018. Tuto dohodu přijalo 152 zemí, přičemž proti byla například Česká republika, Maďarsko, Polsko či Spojené státy americké a dvanáct zemí se zdrželo hlasování (viz obr. 2.7). Tato dohoda vznikla jako reakce na migrační krizi v Evropě z roku 2015, která byla největší od konce druhé světové války (CT24, 2019).

Obr. 2.7 Členské státy OSN a jejich postoj ke Globálnímu paktu o migraci

Zdroj: UN News, 2018 (vlastní zpracování)

Obrázek 2.7 znázorňuje výsledek hlasování Valného shromáždění OSN. Hlasování se zúčastnilo celkem 171 zemí, přičemž, jak už bylo uvedeno, pro přijetí globálního paktu hlasovalo 152 zemí, proti paktu hlasovalo pouze pět států a dvanáct států se zdrželo hlasování. Mezi státy, které tento pakt odmítly, patří Česká republika, Polsko, Maďarsko, Spojené státy a Izrael. Hlasování se zdrželo Alžírsko, Austrálie, Bulharsko, Chile, Itálie, Libye, Lichtenštejnsko, Lotyšsko, Rakousko, Rumunsko, Singapur a Švýcarsko.

Tato Globální dohoda, i přesto že není právně závazná, může posílit mezinárodní spolupráci v oblasti migrace. Představuje rámec nejen pro spolupráci, ale také pro lepší řízení migrace na úrovni místní, regionální, národní či globální úrovni a obsahuje zásady, práva, povinnosti a příklady dobré praxe. Globální kompakt o migraci vytyčuje 23 cílů, ze kterých lze vybrat tyto klíčové oblasti:

- pokles negativních dopadů bránící lidem vybudovat a zachovat udržitelné živobytí v domovské zemi,
- zmírnění rizik, kterým jsou vystavováni migranti,
- pozornost směřuje k obavám, které mohou být migrací vzbuzovány, přičemž uznává, že společnosti jsou tak vystavovány demografickým, ekonomickým, sociálním a environmentálním změnám,

- vytvoření vhodných podmínek, kdy budou mít migranti možnost obohatit společnost v rámci jejich schopností a mohou se tak stát přínosem pro udržitelný rozvoj.

Tato globální dohoda je zejména důležitá, proto že v současné době se ve světě nachází více než 258 milionů migrantů, a navíc lze předpokládat nárůst v dalších letech. Tento růst může být zapříčiněn mnoha faktory, jako například nedostatkem vody v postižených regionech, demografickou nerovnováhou či nerovností v životních podmínkách. V případě, že nebude regulována, může tak představovat významný problém (OSN, 2018).

3 Problematika migračních toků v evropském integračním procesu

Tato kapitola je věnována problematice migračním tokům v rámci Evropské unie. Jsou zde definovány základní regulační nástroje, jako je migrační a azylová politika EU a charakterizovány migrační trasy do Evropy v rámci evropské migrační krize, která zasáhla Evropu v roce 2015.

3.1 Regulace migrace v evropském integračním procesu

Jedním z klíčových témat, která jsou řešena v poslední době na mezinárodní úrovni, je regulace migračních toků v rámci Evropské unie v reakci na rostoucí počet nelegálních migrantů. Jedním z regulačních nástrojů je migrační a azylová politika Evropské unie, která je v rámci této kapitoly charakterizována. V této kapitole je rovněž definován volný pohyb osob, který se dotýká oblasti migrujících osob a také Evropská migrační síť, která představuje přidanou hodnotu v rámci dohledu nad migrujícím obyvatelstvem.

3.1.1 Migrační a azylová politika EU

Azylová politika vychází z Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967. Účelem této úmluvy je zajistit, aby nebyl nikdo vrácen zpět do země, kde byl pronásledován (Euroskop, 2018). Cílem azylové politiky Evropské unie je poskytnout žadateli o mezinárodní ochranu v některém členském státě, přiměřený status a zajistit dodržování zásady jejich nenavrácení. Evropská unie tímto způsobem napomáhá k vytvoření společného evropského azylového systému (Evropský parlament, 2020). Společný azylový systém by měl obsahovat například jednotný azylový status, jednotný status doplňkové ochrany, partnerství a spolupráce s třetími zeměmi apod.

V oblasti azylu se stal nejvýznamnější iniciativou Dublinský systém, který určuje příslušnost k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu. Od roku 1997 je v platnosti Dublinská úmluva určující stát, který posuzuje žádost o azyl. Žádost o azyl posuzuje ten stát, který je odpovědný za vstup cizince na území členských států (Klíma, 2017). Úmluva vstoupila v platnost v roce 1997 a měla dva hlavní cíle, a to minimalizovat nekontrolovaný pohyb žadatele po území Schengenského prostoru a dále posílit právní jistotu žadatele o azyl. Po přijetí Amsterodamské smlouvy došlo ke změnám a byla potřeba přijmout revizi Dublinské úmluvy. Smlouva stanovila závazek přijmout do pěti let právní akty, které upraví kritéria týkající se odpovědnosti státu

z hlediska posouzení žádostí o azyl. V důsledku toho bylo Radou přijaté nařízení č.343/2003⁵, jinak nazvané Dublin II, který i nadále uplatňoval právo členských států EU zhodnotit žádost o azyl. Tímto nařízením byla stanovena kritéria a postupy prostřednictvím kterých byla určena země, která byla odpovědná za přijetí žádosti o azyl. V roce 2007 byla navržena revize a Evropským parlamentem a Radou bylo přijaté nové nařízení č. 604/2013⁶, které je v účinnosti od počátku roku 2014. Dublin III je poslední revizi a na jeho základě by měl být dokončen společný evropský azylový systém (SEAS) a stanovena kritéria a postupy pro stanovení členského státu zodpovědného za posouzení žádosti o azyl (Euroskop, 2018). Další návrh revize Dublinské úmluvy, tzv. Dublin IV vznikl jako reakce na evropskou migrační krizi z roku 2015. Účelem tohoto návrhu je především zefektivnit komunikaci mezi státy v oblasti azylu a migrace, a dále také zefektivnit systematizaci udělování azylu v rámci členských států EU. Dublin IV také reaguje na nerovnoměrné zatížení jednotlivých států z hlediska žádosti o azyl, v důsledku čehož byl zohledněn výpočet spravedlivé odpovědnosti, který zahrnuje HDP a počet obyvatel jednotlivých států. Názory na tento dokument jsou sporné, zatímco země, jako je například Itálie, která čelí velkému náporu uprchlíků, chce tuto problematiku vyřešit, co nejrychlejším a nejefektivnějším způsobem. Naopak například prezident České republiky Miloš Zeman odmítá dohodu podepsat (E15, 2018).

Maastrichtská smlouva, která je v platnosti od roku 1993 představovala ještě větší prohloubení vztahů a je složena ze tří pilířů, přičemž imigrace a volný pohyb osob a občanů Evropské unie je součástí prvního pilíře. Azylová a imigrační politika se stala součástí druhého a třetího pilíře v souvislosti se suverenitou států. Vlády států přijaly pravomoc k provádění navržených politik a vznikla tak nová platforma spolupráce na mezinárodní úrovni.

Amsterodamská smlouva, která je v platnosti od roku 1999 přinesla v oblasti azylové a migrační politiky velkou změnu, a to přenesení této politiky ze třetího do prvního pilíře. Tato skutečnost představovala změnu kompetencí. Změna pravomocí znamenala přenesení politik pod jurisdikci

---

⁵ „Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států ... „ (Eur-lex, 2003)

⁶ „Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepracované znění)“ (Eur-lex, 2013).

Rady Evropské unie a došlo ke změně způsobu hlasování. Dříve byla potřeba jednomyslného rozhodnutí všech členských států EU a nyní je rozhodování prováděno kvalifikovanou většinou v kooperaci s Evropským parlamentem (Rožnák, Kubečka a kol., 2018).

V říjnu roku 1999 se uskutečnilo zasedání Evropské rady v Tampere zaměřené na vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva (PSBP). Na tomto zasedání byly přijaty čtyři hlavní východiska pro azylovou a migrační politiku ve formě víceletého programu (European Parliament, 1999). Tyto východiska byly následující:

- I. partnerství se zeměmi, odkud migranti přicházejí,
- II. společný evropský azylový systém,
- III. správné zacházení s občany třetích zemí,
- IV. lepší řízení migračních toků (Rožnák, Kubečka a kol., 2018).

V roce 2004 se konal summit v Haagu, na kterém byl projednán víceletý program a rovněž byly harmonizovány a rozšířeny cíle pro oblast azylové a migrační politiky EU. V roce 2009 byl vypracován Stockholmský program na období 2010–2014, který navazoval na Haagský program z Tampere. Stockholmský program určil priority v oblasti práva, svobody a bezpečnosti a jeho cílem je posílit bezpečnost Evropy, kde jsou respektována základní práva a svobody občanů a stanovil priority. Mezi tyto priority řadíme:

- *Evropa práv*: občanům EU musí být zajištěna základní práva a svobody definované v Listině základních práv EU a dále v Evropské úmluvě na ochranu lidských práv a základních svobod,
- *Evropa spravedlnosti*: je nutné posílit spolupráci mezi justičními orgány a vzájemné uznávání soudních rozhodnutí na území EU v občanských a trestních věcech,
- *Evropa, která chrání*: cílem je zlepšit vnitřní bezpečnost EU, ochranu obyvatel a boj proti organizované a trestné činnosti,
- *Přístup k Evropě*: zaměřuje se na posílení správy hranic a vízové politiky,
- *Solidarita v Evropě*: zaměření se na solidaritu, odpovědnost a potřeby migrantů,
- *Evropa v éře globalizace*: posílení vztahů mezi členskými státy EU a třetími zeměmi (Eur-lex, 2010).

Na rozdíl od Haagského programu měl Stockholmský program přesně stanovené cíle. V návaznosti na Stockholmský program nebyl vypracován nový, nicméně byly stanoveny

priority na období 2014–2020 v rámci PSBP⁷ (Euroskop, 2018). Lisabonskou smlouvou byla udělena oblasti PSBP velká důležitost a stanovila několik nových prvků, mezi které řadíme: lepší a demokratický postup rozhodování, rozšířené pravomoci Soudního dvora EU a novou úlohu vnitrostátních parlamentů pro tuto oblast. Cíle PSBP jsou definovány v článku 67 SFEU:

- „Unie tvoří prostor svobody, bezpečnosti a práva při respektování základních práv a různých právních systémů a tradic členských států.
- Zajišťuje, že na vnitřních hranicích nebude probíhat kontrola osob, že se bude rozvíjet společná politika v oblasti azylu a přistěhovalectví a že kontrola na vnějších hranicích bude založena na solidaritě mezi členskými státy a bude nestranná vůči státním příslušníkům třetích zemí. Pro účely této hlavy se s osobami bez státní příslušnosti zachází jako se státními příslušníky třetích zemí.
- Unie usiluje o zajištění vysoké úrovně bezpečnosti prostřednictvím opatření pro předcházení trestné činnosti, rasismu a xenofobii a boj proti nim, prostřednictvím opatření pro koordinaci a spolupráci mezi policejními a justičními orgány a jinými příslušnými orgány, jakož i prostřednictvím vzájemného uznávání soudních rozhodnutí v trestních věcech, a je-li to nezbytné, prostřednictvím sbližování předpisů trestního práva.
- Unie usnadňuje přístup ke spravedlnosti, zejména zásadou vzájemného uznávání soudních a mimosoudních rozhodnutí v občanských věcech.“

V roce 2010 byla schválena Strategie Evropa 2020, která usiluje o dosažení udržitelného hospodářského růstu, kterého by mělo být dosaženo za pomoci efektivnějšího investování do vzdělávání, vývoje a inovací a rozvoji konkurenceschopnosti průmyslu. Tato strategie definuje pět cílů pro oblast zaměstnanosti, výzkumu a vývoje, klimatu a energetiky, vzdělání a chudoby. V oblasti chudoby je usilováno o snížení počtu obyvatel států EU, kteří žijí pod vnitrostátní hranici chudoby o 25 %, což by znamenalo, že 20 milionů obyvatel EU by bylo vymaněno z chudoby (MSMT, 2020).

3.1.2 Volný pohyb osob

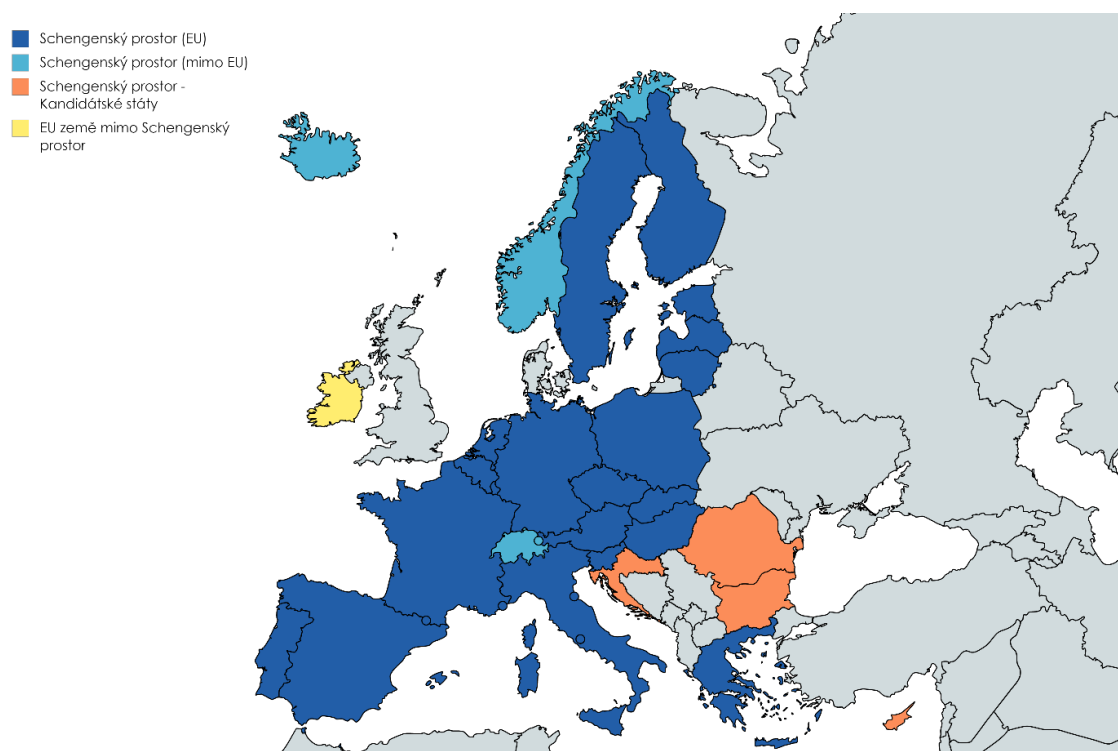
Odstranění kontrol na vnitřních hranicích je realizováno už od 2. poloviny 90. let 20. století, kdy vznikl tzv. prostor bez vnitřních hranic Schengenskou dohodou mezi 5 státy, a to Francií,

---

⁷ Dle ustanovení čl. 3 odst. 2 SEU „Unie poskytuje svým občanům prostor svobody, bezpečnosti a práva bez vnitřních hranic, ve kterém je zaručen volný pohyb osob ve spojení s vhodnými opatřeními týkajícími se ochrany vnějších hranic, azylu, přistěhovalectví a předcházení a potírání zločinnosti.“

Německem, Belgií, Nizozemskem a Lucemburskem. Dnes Schengen zahrnuje šestadvacet zemí, přičemž čtyři z nich nejsou členem Evropské unie (obr. 1.3). Z tohoto tvrzení rovněž lze vyčíst, že prostor Evropské unie není shodný se schengenským prostorem. Díky Schengenskému prostoru denně překročí hranice států až 3,5 milionů lidí. Za velký přínos Schengenu lze považovat, že občané Evropské unie tak mohou pobývat jako turisté v jiném členském státě až po dobu tří měsíců s platným cestovním pasem či průkazem totožnosti. Také mohou žít v jiném členském státě za účelem zaměstnání. Nicméně může představovat také hrozbu, a to takovou, že překročí-li nelegálně migrant hranice Schengenu, může se pohybovat po celém území napříč státy, jelikož zde neexistují kontroly na vnitřních hranicích (Evropský parlament, 2019a).

Obr. 3.1 Schengenský prostor

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázku 3.1 znázorňuje Schengenský prostor, který zahrnuje celkem dvaadvacet států Evropské unie a čtyři nečlenské státy. Mezi kandidátské státy řadíme Chorvatsko, Bulharsko, Rumunsko a Kypr. Je patrné, že Schengenský prostor neodpovídá území Evropské unie.

Schengenský informační systém (SIS) představuje významný prvek v rámci Schengenského prostoru, který je využíván od roku 1990. Tento informační systém představuje opatření k omezení rizik, které mohou být způsobeny volným pohybem osob a věcí pohybující

se na území Schengenu (UOOU, 2020). SIS představuje centralizovanou databázi, která slouží ke kontrole hranic a usnadňuje spolupráci mezi pohraničními, migračními a donucovacími orgány. V dubnu 2013 byla spuštěna nová generace Schengenského informačního systému (SIS II), který slouží především pro vyhledávání osob, které jsou pohřešované, hledané nebo nežádoucí a dále také věci, jako jsou například zbraně. Jedná se o technicky vyspělejší verzi původního systému, který například umožní využití biometrických prvků, jakou jsou například otisky prstů, a dále součástí systému a je také evropský zatýkácí rozkaz (MVČR, 2019a). Evropský zatýkácí rozkaz je zjednodušenou formou přeshraničního justičního postupu předávání za účelem trestního stíhání či výkonu trestu odnětí svobody a dále také za účelem opatření spojeného se zbavením osobní svobody (Evropa, 2019).

V reakci na evropskou migrační krizi, kterou byla zasažena Evropa v roce 2015, bylo posílené sdílení informací v rámci SIS (Evropský parlament, 2018). Tabulka 3.1 znázorňuje původní znaky SIS a nové změny.

Tab. 3.1 Schengenský informační systém a jeho nové přínosy

✓ SIS již obsahuje + nově v SIS (SIS II)	
ZÁZNAMY O	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ odepření vstupu nebo pobytu občanům zemí mimo EU, ✓ osobách, na které je vydán zatykač, ✓ pohřešovaných osobách, ✓ lidech hledaných v souvislosti se soudním řízením, ✓ osobách a věcech podléhajících skrytým nebo zvláštním kontrolám ✓ a věcech určených k zabavení nebo k zajištění důkazů v trestním řízení. 	<ul style="list-style-type: none"> + státních příslušníků třetích zemí, kteří podléhají rozhodnutí o návrtu, + neznámých osobách hledaných kvůli identifikaci podezřelých ze závažné kriminality a terorismu, + dětech a zranitelných dospělých potenciálně ohrožených únosem (preventivní záznamy) + a osobách a předmětech vyšetřovaných před podáním žaloby
DRUHY ÚDAJŮ	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ údaje pro identifikaci hledaných lidí a věcí včetně fotografií a otisků prstů, jsou-li k dispozici ✓ propojení záznamů (např. mezi záznamem o osobě a vozidlem) 	<ul style="list-style-type: none"> + větší využití biometrických údajů: včetně otisků prstů, otisků dlaní a snímku obličeje, + profily DNA pohřešovaných lidí v případě, že nejsou k dispozici fotografie, snímky obličeje nebo otisky prstů vhodné pro identifikaci
KDO MÁ DO SYSTÉMU PŘÍSTUP	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ státní pohraniční orgány, ✓ policejní orgány, ✓ celní orgány, ✓ justiční orgány, ✓ orgány odpovědné za udělování víz a povolení k pobytu, ✓ úřady pro registraci vozidel, ✓ a Europol a Eurojust 	<ul style="list-style-type: none"> + úřady pro registraci letadel a lodí, + Europol získá přístup ke všem kategoriím záznamů v SIS + a týmy Evropské pohraniční a pobřežní stráže podle mandátu jejich operace.

Zdroj: Evropský parlament, 2018 (vlastní zpracování)

Tabulka 3.1 znázorňuje stávající znaky SIS a jeho nové aspekty. Za nejdůležitější novinky zavedené v rámci systému SIS lze považovat zlepšení výměny informací a tím i boj proti nelegální migraci. Členské země jsou si také povinné navzájem sdělovat informace o teroristických činech. Nově jsou také sdělovány záznamy o dětech, které mohou být uneseny, zneužity ke sňatku či ze strany rodičů (Evropský parlament, 2018).

V souvislosti se SIS II významnou roli sehrává také komunikace centrál SIRENE, národních ústředních útvarů pro mezinárodní pátrání a policejní spolupráci v Schengenu a vykonává činnost za účelem řešení zásahů v systému SIS II. Kanceláře SIRENE jsou zřízeny v rámci každého členského státu EU.

V současnosti je v rámci schengenského informačního systému více než 46 milionů záznamů. Větší část databáze zahrnuje záznamy ke ztraceným či odcizeným dokladům, naopak pohřešované a hledané osoby tvoří pouze malou část záznamu, a to z toho důvodu, že jsou tyto osoby prostřednictvím SIS II rychle vypátrány (MVČR, 2019b).

3.1.3 Evropská migrační síť

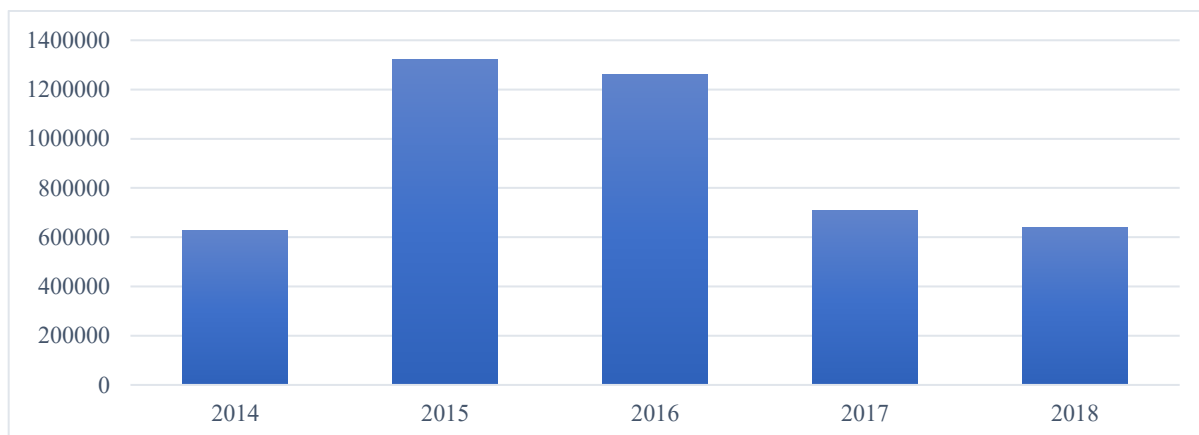
Evropská migrační síť je složena z organizací, které se zabývají migrací v členských státech Evropské unie s výjimkou Dánska, a dále také v Norsku. Tyto organizace představují tzv. národní kontaktní místa a mohou to být například správní orgány, akademické instituce či jiné organizace. Na každou zemi připadá pouze jedna národní organizace, jejich činnost je řízena a financována prostřednictvím Evropské komise. Politické vedení je v rukou Řídícího výboru, který je sestaven ze zástupců jednotlivých zemí a Evropské komise. Zástupci národních organizací se scházejí na jednáních, které pravidelně organizuje Evropská komise (EMNCZ, 2020a).

Evropskou migrační sítí jsou shromažďovány data, prováděné analýzy a publikovány poznatky o situaci a vývoji v oblasti azylu a migrace v členských zemích Evropské unie a Norska. Tyto studie jsou vždy zpracovány na určitá témata, které jsou každoročně publikovány. Dále členské státy vypracovávají výroční zprávy o azylu a migraci, které jsou vypracovány na úrovni daného státu, ale také na úrovni EU. Evropská migrační síť touto svou činností usiluje o zpřístupnění informací a harmonizaci politik v určitých oblastech (EMNCZ, 2020b).

Podle výroční zprávy Evropské migrační sítě z roku 2018, od ledna 2014 do prosince 2018 bylo celkem podáno 4 558 760 žádostí o azyl, přičemž graf 3.1 znázorňuje počet žádosti

o azyl v jednotlivých letech, například v roce 2018 bylo podáno 639 475 žádostí a z toho 218 860 mělo kladné rozhodnutí (Evropa, 2019).

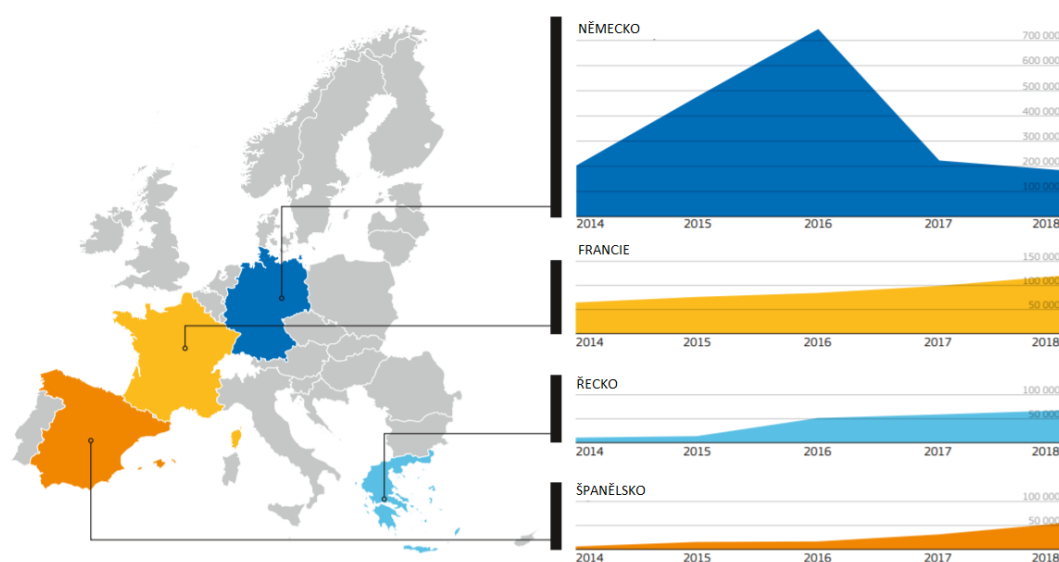
Graf 3.1 Počet přijatých žádostí o azyl v letech 2014–2018

Zdroj: Evropa, 2019 (vlastní zpracování)

Z grafu 3.1 lze vidět počet přijatých žádostí o azyl, přičemž, že největší počet byl zaznamenán právě v období migrační krize a poté začal klesat, ovšem i přesto že má počet žádostí o azyl klesající charakter z hlediska Evropské unie jako celku, tak v rámci jednotlivých zemí se tom může lišit, jak znázorňuje obrázek 3.2. Nelze opomenout, že v těchto číslech nejsou zohledněny počty uprchlíků, kteří nelegálně překročili vnější hranice Evropské unie.

Obr. 3.2 Státy s největším počtem žádostí o azyl

Zdroj: Evropa, 2019

Jak lze vidět obrázku 2.3 v rámci jednotlivých států se počet žádostí v jednotlivých letech velmi liší. V roce 2016 v Německu počet žádostí o azyl přesahoval 700 tisíc a v roce 2018 nedosahoval

ani 200 tisíc. V rámci této země byl tedy zaznamenán rapidní pokles, nicméně v ostatních sledovaných státech, tedy ve Francii, Řecku a Španělsku má od roku 2014 rostoucí tendenci. Při pohledu na Evropskou unii jako celek je zaznamenána rostoucí tendence v rámci počtu přijatých žádosti o azyl.

3.2 Evropská migrační krize

V období migrační krize, která zasáhla Evropu v roce 2015, byly migrační toky nejvyšší od konce druhé světové války. Důsledkem bylo několik faktory, mezi které řadíme například nedostatečnou ochranu vnějších hranic, válečné konflikty, zneužívání sociálních dávek či vzestup Islámského státu. Evropská unie reagovala na migrační krizi zavedením několika opatření za účelem ochrany vnějších hranic. Výsledkem byl pokles nelegálního překročení hranic o 90 % (Evropská rada, 2020a).

Z hlediska číselného vyjádření, přesné číselné údaje o nezákonném překročení hranic neexistují, důvodem byl nedostatek v ochraně hranic, v registraci příchozích osob či v jejich monitoringu. Nicméně i přes tuto skutečnost lze předpokládat, že do Evropy přicestovalo v letech 2015 a 2016 více než jeden milion uprchlíků, kteří převážně utíkali před válkou v Sýrii.

Dle výroční zprávy *Risk Analysis for 2016*, která je vydávána agenturou Frontex, počet nelegálních překročení hranic činil 1 822 337, tj. šestkrát více v porovnání s předchozím rokem, jak znázorňuje tabulka 3.2.

Tab 3.2 Počet zjištěných nelegálních překročení vnějších hranic EU v letech 2011–2015

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Počet překročení hranic	141 051	72 437	107 365	283 532	1 822 337

Zdroj: Břicháček, 2016 (vlastní zpracování)

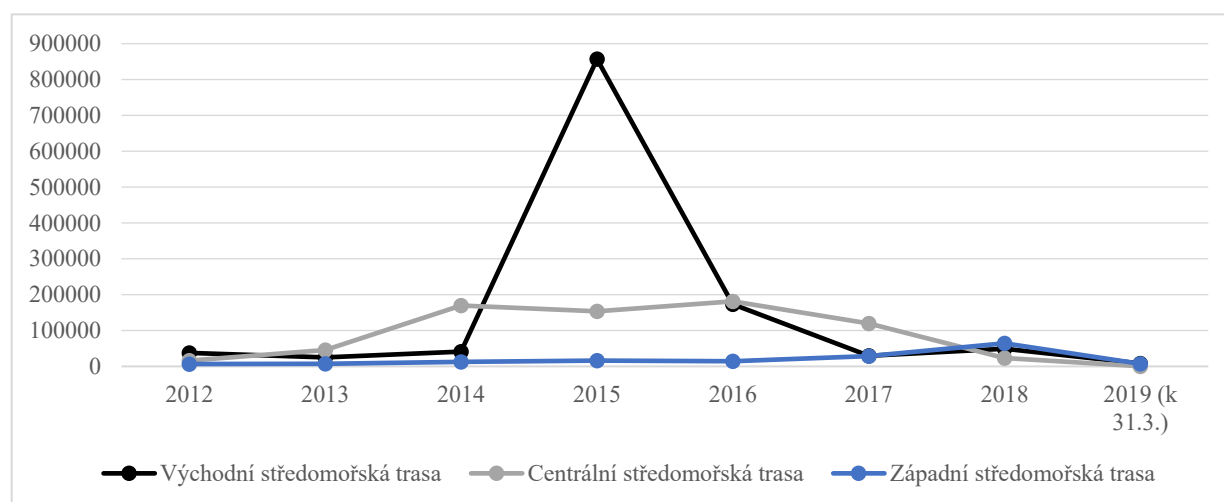
V tabulce 3.2 lze vidět, že za sledované období byly nejnižší hodnoty v rámci nelegálního překročení vnějších hranic EU zaznamenány v roce 2012, zatímco v roce 2015, kdy vypukla migrační krize, počet činil 1 822 337, což je pětadvacetkrát více. Tento počet byl natolik alarmující, že Evropská unie ihned začala přijímat opatření na snížení počtu nezákonného překročení hranic.

Jakmile nastala migrační krize v roce 2015, Evropská unie začala jednat ve snaze zmírnit příliv migrantů. Byla přijata opatření, jako například desetibodový plán rychlých opatření

z 20. dubna 2015, zahrnující také bod „zvážení možností nouzového přerozdělovacího mechanismu“. V květnu byl přijat Evropský program pro migraci, ve kterém Evropská komise viděla realokaci migrantů jako jednu z možností pro úspěšné řešení krize. Toto přerozdělování migrantů se týkalo osob, které jednoznačně potřebovaly mezinárodní ochranu (Břicháček, 2016). Vznikl také mechanismus krizové pomoci. V září téhož roku byl předložen Evropskou komisí další komplexní balíček prováděcích pravidel obsahující návrh k přerozdělení 120 000 lidí, kteří potřebovali mezinárodní ochranu, z nejvíce postižených zemí do jiných členských zemí Evropské unie. Mezi další návrhy lze řadit také Společný evropský seznam bezpečných zemí původu, Akční plán pro efektivní návratnou politiku, Svěrenecký fond pro Afriku a také revizi dublinského nařízení (Euractiv, 2015). Po roce 2015 se situace značně změnila a nastal výrazný pokles nelegálního překročení vnějších hranic EU, což bylo také důsledkem různých opatření (viz graf 3.2).

Graf 3.2 Počet nelegálních vstupů na území Evropské unie (leden 2015–leden 2019)

Zdroj: MVČR, 2019b (vlastní zpracování)

Grafu 3.2 znázorňuje, že největší nárůst nelegálního překročení vnějších hranic Evropské unie byl zaznamenán mezi červnem 2015 a lednem 2016, kdy čísla dosahovala enormních hodnot v rámci trasy přes východní Středomoří, přičemž vrcholu bylo dosaženo v říjnu 2015, kdy počet překročení hranic dosahoval až 216 260. Trasa přes centrální středomoří dosahovala také znatelných čísel a až do června 2017 se držela okolo počtu 20 000. Nejméně, ze sledovaných migračních tras, byla využívaná trasa přes západní Středomoří, kdy v období migrační krize bylo zaznamenáno nelegální překročení hranic u méně než 1 000 případů, nicméně v následujících měsících se nárůst zvýšil o několik málo tisíc.

V roce 2004 byla zřízena **Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž** neboli agentura Frontex za účelem ochrany vnějších hranic Evropské unie, která měla představovat další možné řešení migrační krize. Provádí správu hranic a má větší odpovědnost v oblasti boje proti přeshraniční trestné činnosti. V současnosti tuto agenturu řadíme mezi základní pilíře prostoru svobody, bezpečnosti a práva EU. Financování je realizováno v rámci rozpočtu Evropské unie a příspěvků států, které jsou součástí Schengenského prostoru (Frontex, 2020).

3.3 Hlavní migrační trasy do Evropské unie

Vzhledem k délce hranic Evropské unie byly identifikovány hlavní migrační trasy do EU. Tyto cesty jsou kombinací pozemních a mořských tras a jsou využívány různými národnostmi a v současnosti jsou nejvíce využívány následující trasy (Rožňák, Kubečka a kol., 2018).

Západoafrickou trasu lze rozdělit do tří migračních toků. Začátek první trasy se nachází v nigerském Agadezu a pokračuje napříč libyjským městem Sabhá až do Tripolisu nebo do určitých tuniských přístavišť nacházejících se ve Sfaxu, Monastiru či Tunisu. Právě z těchto míst se migranti většinou dostanou na lodě plující na Lampedus, Maltu, Sardínii či Sicílii. Další trasa je rozčleněna do několika tras směřující ze států Guinejského zálivu, který se nachází na jihozápadě Afriky. Tyto trasy se potom slučují v Agadezu, představující nejpodstatnější migrační uzel západní Afriky, odkud trasa pokračuje napříč alžírskými městy Tamanrasset a Ouargla do marockých přístavů Tanger, Rabat a Casablanca. Z těchto přístavů plují lodí buďto na Mallorcu nebo jinde na území Španělska. Třetí migrační trasu využívají především migranti z Burkiny, Faso, Mali, Libérie a Senegalu. V rámci těchto tras jsou také tzv. migrační uzly, kterými se označují větší města, kde se migranti mohou na určitou dobu usadit, popřípadě získat peníze prací nebo žebráním (Člověk v tísni, 2016a).

Trasa západního středomoří vede z Maroka do Španělska nebo jeho enkláv Ceuty a Melilly (Člověk v tísni, 2016b). Po této trase například v roce 2018 migranti převážně putovali do Španělska. Cestu směřující do Itálie si zvolilo méně migrantů než předchozí rok (Euractiv, 2018a).

Středomořská trasa je označována jako nejvyužívanější cesta směřující do Evropské unie. Touto cestou převážně putují lidé ze subsaharské a severní Afriky a tranzitem se pro ně stala Libye, kde se zrodila síť převaděčů a obchodníků s lidmi. V roce 2017 se představitelé Evropské unie dohodli na intenzivnější spolupráci s Libyí a k boji proti převaděčům migrantů. Téhož roku vytvořila Evropská unie, Africká unie a OSN společnou pracovní skupinu pro migraci, jejíž podstatou je zintenzivnění spolupráce při reakci na výzvy spojené v Africe. O rok později,

v roce 2018, přijali představitelé Evropské unie další opatření k omezení nelegálně migrujících osob užívacích touto trasu. Opatření Evropské unie pro oblast migrace v Libyi představuje zejména výcvik pobřežní stráže, ochrana a pomoc migrantům a uprchlíkům, podpora místních komunit a zlepšení správy hranic (Evropská rada, 2019a).

Trasa Apulie a Kalábrie je využívána migranty, kteří putují do těchto italských regionů. Mimo tyto regiony putují také často na Sicílii. Dle údajů italského ministerstva vnitra se migranti do těchto oblastí převážně dostávali sami, nikoliv na palubách lodí nevládních organizací. Nejčastěji cestují z Tuniska, Pákistánu, Pobřeží slonoviny a z Alžírsko (iRozhlas, 2019b).

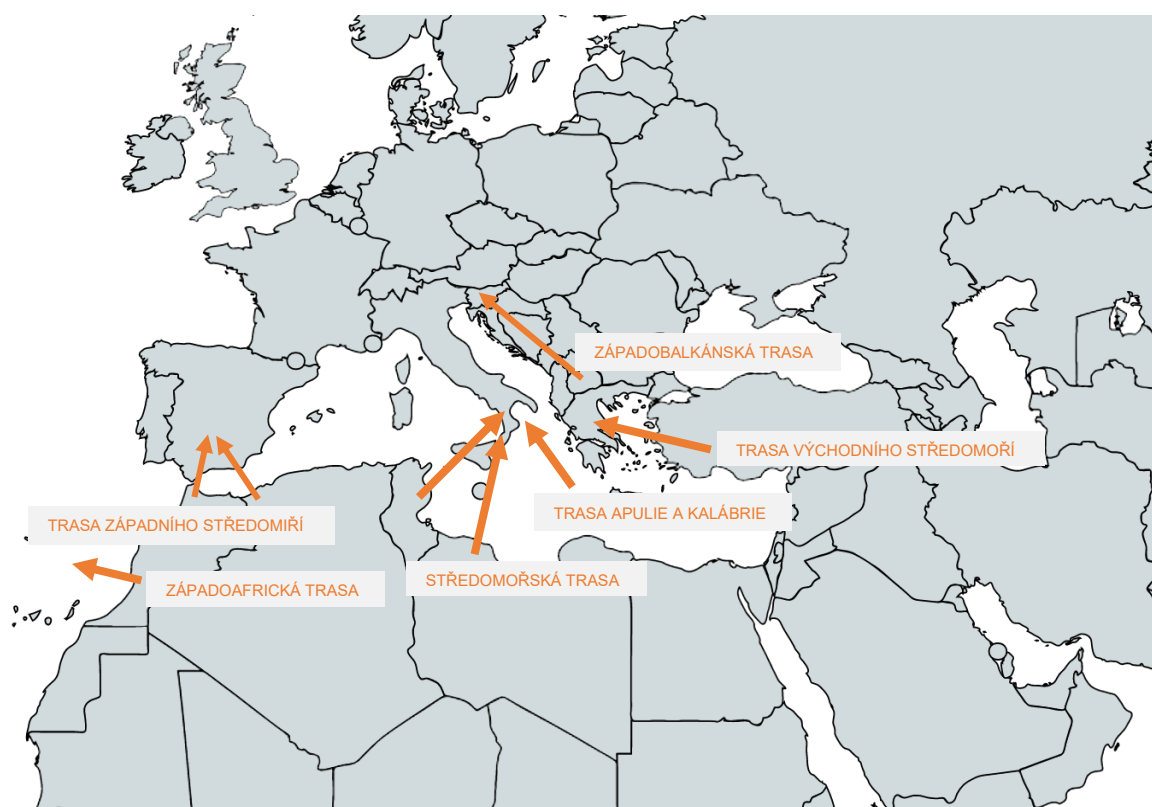
Další trasou je *západobalkánská migrační trasa*. Dne 25. října 2015 ve Štrasburku se uskutečnilo zasedání hlav států Evropské unie a předsedů vlád dotčených zemí⁸, k nimž se dále připojil předseda Evropského parlamentu, Evropské komise a zástupci stávajícího a nastupujícího předsednictví Rady EU a vysoký komisař OSN pro uprchlíky. Tématem zasedání byla trasa západního Balkánu. Představitelé několika zemí se dohodli na akčním plánu s cílem posílit spolupráci mezi zeměmi podél západobalkánské migrační trasy. O rok později ministři opět jednali o stavu migrace a o nutnosti společného evropského řešení (Evropská rada, 2019b). Největší migrační vlna v posledním desetiletí byla tedy zaznamenána v roce 2015 (viz kap. 3.2). V roce 2018 došlo ke snížení nelegálně migrujících osob na polovinu v porovnání s předchozím rokem. Největší počet migrujících osob odcházelo z Afghánistánu, Pákistánu a Íránu (Frontex Evropa, 2019).

Trasa východního Středomoří je cesta z Turecka do Řecka. V roce 2015 byla tato trasa intenzivně využívána migranty z důvodu války v Sýrii. Od této doby začala intenzivní spolupráce mezi Evropskou unií a Tureckem, která pomohla snížit počet migrujících osob. Klíčovou v této oblasti se stala dohoda mezi EU a Tureckem, která nabyla platnosti 20. března 2016. Jedná se o dočasná a mimořádná opatření vedoucí ke konci lidského utrpení a obnovení veřejného pořádku. Existuje také nástroj Evropské unie pro pomoc uprchlíkům v Turecku. Evropská rada roku 2015 přidělila tomuto nástroji finanční prostředky ve výši třech miliard eur. V roce 2018 se rozhodla navýšit tyto prostředky o další tři miliardy eur, jejich podstatou je pomoc syrským uprchlíkům (Evropská rada, 2018). Výše zmíněné migrační trasy jsou znázorněny na obrázku 3.3.

---

⁸ Albánie, Rakousko, Bulharsko, Chorvatsko, Bývalé jugoslávské republiky Makedonie, Německo, Řecko, Maďarsko, Rumunsko, Srbsko a Slovinsko (Evropská komise, 2015)

Obr. 3.3 Migrační trasy do Evropské unie

Zdroj: Info migrants (2019), vlastní zpracování

Na obrázku 3.3 lze vidět hlavní migrační trasy do Evropy, přičemž nejoblíbenější je středomořská trasa. Z Afriky se migranti dostávají do Evropy především přes Itálii či Španělsko, což je zapříčiněno jejich polohou, která je nejbližší k Africkému kontinentu. Podrobnější popis klíčových migračních tras je obsažen v následujících kapitolách 3.3.1 až 3.3.3.

3.3.1 Migrační trasa přes východní Středomoří

Trasa přes východní Středomoří, tedy cesta z Turecka do Řecka, byla v období migrační krize nejvíce využívána migranty, kteří utíkali do Evropské unie, aby se ochránili před válkou v Sýrii. V důsledku úzké spolupráce mezi Evropskou unií a Tureckem se počet nelegálních vstupů po této trase zásadně snížil. V roce 2015 byl přijat společný akční plán EU a Turecka, v rámci kterého došlo k posílení spolupráce v oblasti migrace mezi oběma stranami. Téhož roku byl také zřízen nástroj pro uprchlíky v Turecku představující koordinační mechanismus, kterému byly přiděleny tři miliardy eur, přičemž jedna miliarda eur byla alokována z rozpočtu EU a dvě miliardy eur byly poskytnuty z příspěvků členských států. Prostřednictvím tohoto nástroje došlo ke zlepšení situace a životních podmínek v Turecku:

- 500 000 dětí ze Sýrie má přístup ke vzdělání,

- 760 000 občanům Sýrie bylo umožněno navštívit lékaře,
- 1 200 000 lidem je měsíčně vyplácena hotovost,
- a očkováno bylo okolo 220 000 kojenců (Evropská rada, 2018).

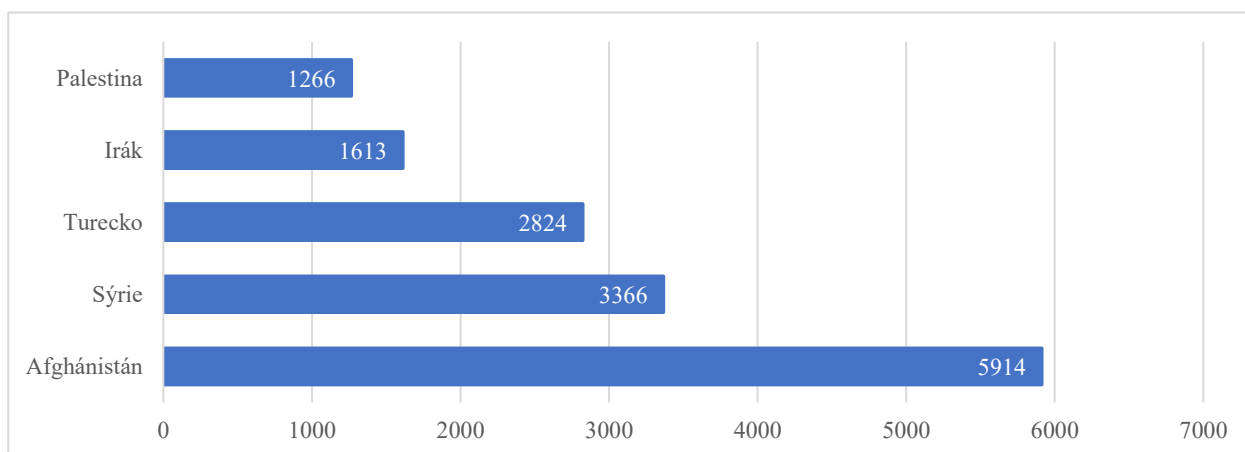
Klíčovým prvkem v rámci snižování počtu nelegální migrace se stala dohoda mezi EU a Tureckem z března 2016, která definuje mimořádná opatření s cílem snížit lidské utrpení a obnovit veřejný pořádek. Rovněž byly stanoveny dvě zásady:

- I. pokud nelegální migranti, kteří se dopraví na řecké ostrovy, nezažádají o azyl či jejich žádost bude zamítnuta, budou navraceni do Turecka,
- II. za každého syrského uprchlíka, který bude navrácen z řeckých ostrovů do Turecka, bude do Evropské unie přesídlen jiný Syřan.

Evropská komise v roce 2018 navrhla zvýšit objem finančních prostředků pro koordinační mechanismus o další tři miliardy eur v reakci na to, že původní rozpočet byl téměř vyčerpán. Členské státy EU se tak dohodly na navýšení rozpočtu, který poskytuje pomoc syrským uprchlíkům žijícím v Turecku. Dvě miliardy eur byly poskytnuty z rozpočtu EU a jedna miliarda eur byla tvořena příspěvky členských států EU, přičemž výše příspěvku je závislá na výši hrubého národního důchodu v jednotlivých zemích.

V roce 2017 počet migrantů, kteří nelegálně překročili vnější hranice EU, dosahoval 41 720, což je o 77 % méně než předchozím roce (Evropská rada, 2018). Graf 3.3 znázorňuje nejčastější země původu migrantů na trase přes východní Středomoří v období od ledna do června 2019.

Graf 3.3 Nejčastější země původu migrantů na trase přes východní Středomoří v období od ledna do června 2019

Zdroj: Evropská rada, 2020a

Grafu 3.3 znázorňuje, že největší počet migrantů využívající migrační trasu přes východní Středomoří ve sledovaném období pochází z Afghánistánu, dále ze Sýrie a Turecka. Počet migrantů z Afganistánu je rovněž nejvyšší v rámci třech sledovaných tras.

3.3.2 Migrační trasa přes centrální Středomoří

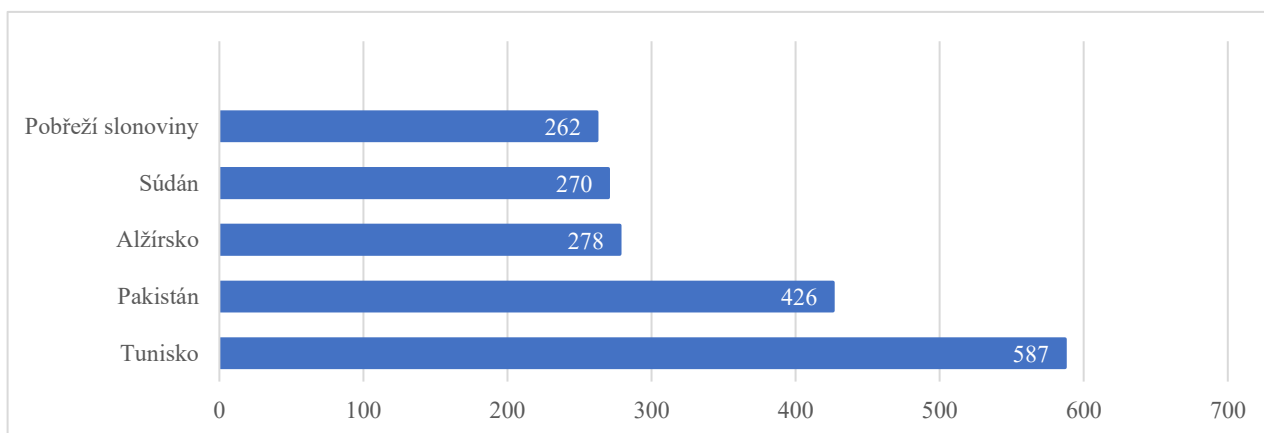
Trasu přes centrální Středomoří využívají zejména obyvatelé subsaharské a severní Afriky, přičemž se tato cesta v posledních letech stala více využívanou cestou pro vstup do Evropské unie. Tranzitní zemí se pro tyto obyvatele stává Libye, ve které došlo ke vzniku sítě převaděčů a obchodníků s lidmi.

Představitelé EU v roce 2017 přijali omezení s cílem snížit nelegální vstup migrantů na území členských států prostřednictvím větší spolupráce s Libyí. Téhož roku byla zřízena Evropskou unií, Africkou unií a Organizací spojených národů tzv. společná pracovní skupina pro migraci, která má za cíl posílit spolupráci v oblasti migrace. O rok později byla přijata další opatření za účelem snížit nelegální migraci po této trase. Cílem opatření v Libyi, která přijala Evropská unie je především:

- výcvik pro pobřežní stráž, který je realizován prostřednictvím operace Sophia,
- ochrana a pomoc migrantům a uprchlíkům,
- podpora místních komunit,
- správa hranic (Evropská rada, 2019a).

V grafu 3.4 jsou zobrazeny nejčastější země původu migrantů na trase přes centrální Středomoří v období od ledna do června 2019.

Graf 3.4 Nejčastější země původu migrantů na trase přes centrální Středomoří v období od ledna do června 2019

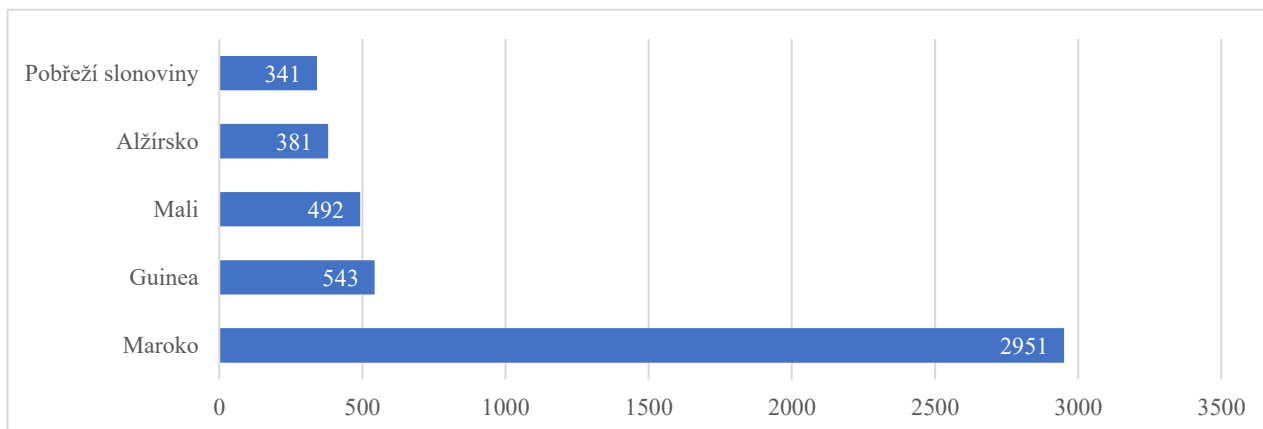
Zdroj: Evropská rada, 2020a (vlastní zpracování)

Graf 3.4 znázorňuje, že tuto trasu za první dvě čtvrtletí roku 2019 nejvíce využívali obyvatelé Tuniska a Pákistánu. Naopak téměř ve stejném počtu se do Evropy dostávali nelegální migranti z Pobřeží slonoviny, Súdánu a Alžírska.

3.3.3 Migrační trasa přes západní Středomoří

Nelegální migranti z Afriky se prostřednictvím migrační trasy přes západní Středomoří dostali do Španělska, přičemž tato trasa byla využívána nejméně z již zmíněných. Nicméně s postupem času se situace začala změnit a v roce 2018 se stala nejvíce využívanou trasou. Více než polovina uprchlíků, kteří v tomto roce přehali na území Evropy, využilo právě trasu přes západní Středomoří. O rok později se situace změnila a nastal pokles migrační aktivity po této trase. Jedním z důvodů mohly být špatné povětrnostní podmínky v oblasti Alboranského moře a Gibraltarského průlivu. V grafu 3.5 je znázorněn původ migrantů využívajících trasu přes západní středomoří za první polovinu roku 2019.

Graf 3.5 Nejčastější země původu migrantů na trase přes západní Středomoří v období od ledna do června 2019

Zdroj: Evropská rada, 2020a (vlastní zpracování)

Graf 3.5 znázorňuje, že uprchlíci z Maroka využívali západní Středomořskou trasu až šestkrát více než ostatní. Dalšími destinacemi, ze kterých se uprchlíci dostali do Evropy byla Guinea, Mali, Alžírsko a Pobřeží slonoviny.

3.3.4 Evropské migrační krize v současnosti

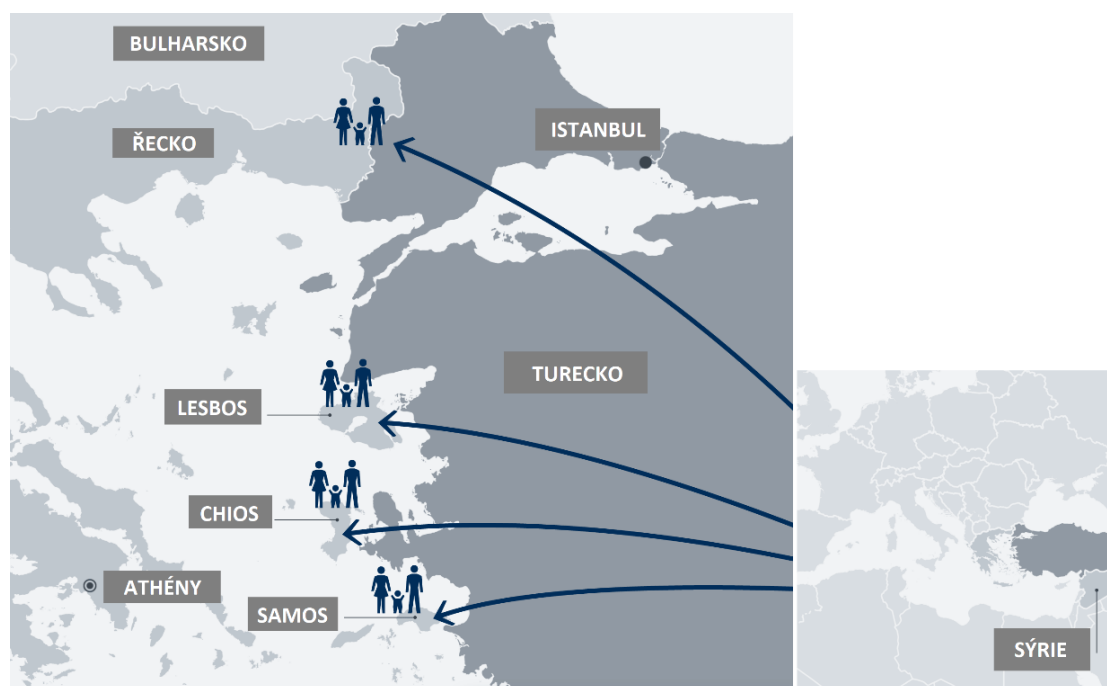
Turecký prezident Recep Tayyip Erdoğan prohlásil dne 29. února 2020, že Turecko nemůže čelit další vlně uprchlíků, a tak jim otevírá hranice do Evropy. Po tomto prohlášení nastal výrazný zlom, který zasáhl zejména Řecko, které v současné době čelí velmi silnému náporu uprchlíků. V reakci na toto prohlášení své hranice posílily také Bulharsko a Maďarsko a od počátku je v pohotovosti také agentura Frontex (Aktuálně, 2020a). Příčinou aktuální situace jsou nepokoje, které panují na severozápadě Sýrie. Počátkem roku 2020 byl syrskou armádou

a ruským letectvem zahájen útok proti poslední vzpurné oblasti Idlib, která je v posledních třech letech pod kontrolou džihádistů, kteří jsou Tureckem „tolerováni“ (Respekt, 2020). V rámci útoku zahynulo nejméně 33 tureckých vojáků, a následný krok Ankary ohledně migrantů je tak dáván do souvislosti nejen s tímto incidentem, ale i s operacemi turecké armády v severní Sýrii (vpád ozbrojených sil Turecka dne 9. října 2019), které jsou řadou zemí Evropské unie kritizovány (EU jako celek však tyto vojenské akce Turecka jednoznačně neodsoudila).

Podle odhadů Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) v den prohlášení tureckého prezidenta k pozemní hranici Turecka a Řecka přišlo zhruba 13 tisíc uprchlíků, přičemž jejich počet rostl každým dnem. V rámci 24 hodin bylo na hranici na území Evros zadrženo 9972 nelegálních migrantů. Migranti také například pluli na Lesbos či na Samos (Aktuálně, 2020b).

Uprchlíká dohoda mezi Evropskou unií a Tureckem, která vznikla, jako reakce na uprchlickou krizi z roku 2015 byla po tomto incidentu řeckým premiérem prohlášena za mrtvou. Podle této dohody má Turecko povinnost zadržovat pašeráky lidí a rovněž bránit nelegálním migrantům, aby se dostali na území Řecka, což Turecká strana neplní. Turecký prezident R. T. Erdoğan v reakci na velký nápor syrských uprchlíků v současnosti usiluje o vyjednání nové dohody. Obrázek 3.4 znázorňuje trasy uprchlíků prchajících ze Sýrie do Evropy.

Obr. 3.4 Migrační trasy uprchlíků ze Sýrie – březen 2020

Zdroj: DW, 2020

Obrázek 3.4 znázorňuje migrační trasy uprchlíků ze syrského města Idlib, přičemž jak lze vidět migrační trasy směřují především do Řecka, ale situace se dotýká také Bulharska. V současné

době se na území Evropské unie snaží dostat kromě syrských uprchlíků také migranti z Afghánistánu, Pákistánu a Afriky (Idnes, 2020).

Turecko je zemí, která v současnosti hostí nejvíce uprchlíků na světě, přičemž oficiálně se na území nachází více než 3,6 milionů běženců ze Sýrie a dalších stovek tisíc z Afghánistánu a Íránu. Turecko se propadlo do ekonomické krize a je zde také rostoucí nedostatek pracovních míst (Respekt, 2020).

V současné době je situace velmi vážná, neboť řecká policie tuto situaci řeší v rámci možností způsobem, kdy se snaží uprchlíky vyhnat zpět do Turecka poté, co jim např. odebere nejen oblečení, ale také osobní věci, jako jsou batohy a peníze. Nejhorší situace panuje na přechodu Kaskanies a Pazarkule, kde turecká pohraniční policie skrze zátarasy střílí kouřové a slzné granáty na stranu Řecka. Na turecké straně byly v řadě případů i zapáleny ohně, které sloužily, jako krytí migrantů, kteří stříhali díry v plotě (iRozhlas, 2020). Rovněž byly tureckou stranou zajišťovány autobusy, které dovážely uprchlíky k hranicím (iRozhlas, 2020).

3.4 Opatření Evropské unie k řešení nelegální migrace

Velká část uprchlíků směřujících do Evropy pochází z afrického kontinentu. Evropská unie usiluje o zlepšení životních podmínek v postižených regionech, ze kterých lidé prchají, aby snížili jejich motivaci k migraci. V rámci Víceletého finančního rámce na období 2014-2020 bylo pro oblast bezpečnost a občanství vymezeno 15,67 miliard eur. K financovaným opatřením patří činnost týkající se azylu a migrace a rovněž iniciativy související s vnějšími hranicemi a vnitřní bezpečností (Evropská rada, 2019c). V této kapitole je definována pomoc Evropské unie rozvojovým zemím ve snaze snížit počet nelegálních migrantů směřující právě do Evropy.

3.4.1 Opatření Evropské unie k řešení příčin migrace v Africe

Evropská unie spolupracuje s africkými zeměmi, za účelem zlepšení životních podmínek v zemi. Její hlavní příčiny se snaží řešit za pomoci:

- rozvojové spolupráce;
- předcházení konfliktu;
- rámce pro migrační partnerství (Evropská rada, 2019b)

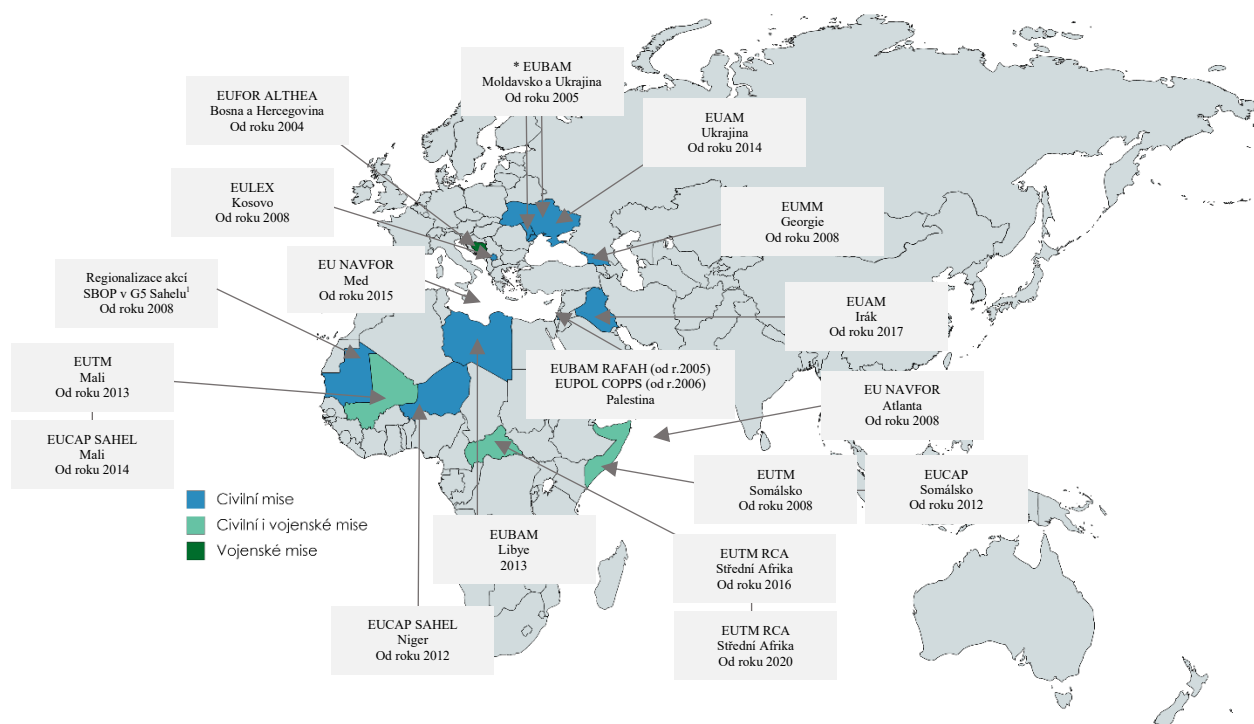
Podstatu **rozvojové spolupráce** tvoří *Nouzový svěřenecký fond EU pro Afriku* (nebo také: *Nouzový svěřenecký fond pro stabilitu a řešení hlavních příčin nelegální migrace a vysídlených osob*) a *Evropský plán vnějších investic* (Evropa, 2020).

Činnost *Nouzového svěřeneckého fondu pro Afriku* byla zahájena na summitu ve Vallettě v listopadu 2015 a představuje hlavní finanční nástroj pro jednání mezi Evropskou unií a Afrikou v oblasti migrace jako reakce na evropskou migrační krizi (CONCORD, 2018). Pro tento fond Evropská komise poskytla z rozpočtu EU a ERF částku ve výši 1,8 miliard eur. Dalším příjmem fondu jsou příspěvky členských zemí EU a příspěvky dárců. Účelem tohoto fondu je zajistit společně rychlé a flexibilní řešení v nouzových situacích. Je určen několika africkým zemím, které byly nejvíce poznamenány migrací a obyvatelé se nacházejí v těžké životní situaci. Především se jedná o oblast Sahelu, Čadského jezera, Afrického rohu a Severní Afriky. Země, které sousedí se státy spadající do těchto oblastí, mohou také využít pomoci fondu. Cílem fondu je posílit v postižených regionech stabilitu a přispět k lepšímu řízení migrace. Mezi aktivity, které jsou tímto fondem financovány, řadíme například budování hospodářských programů, jejichž účelem je vznik nových pracovních příležitostí, projekty v oblasti zajišťování potravin a výživy, podpora veřejné správy, projekty k efektivnějšímu řízení migrace, omezování nelegální migrace, navrácení osob, mezinárodní ochrany a azylu a podobně (Evropa, 2015).

Evropský plán vnějších investic byl přijat v roce 2017 a je přínosem v oblasti investic a tvorby nových pracovních míst v Africe a v zemích, které sousedí s Evropskou unií (Evropa, 2017a). Cílem plánu je nápomoci k dosažení cílů udržitelného rozvoje OSN v oblasti migrace, mobilizovat a využívat udržitelné veřejné a soukromé investice za účelem lepšího hospodářského a sociálního rozvoje a také k vytvoření nových pracovních míst (Evropská komise, 2020). Podstatu tohoto plánu tvoří tři pilíře: *Evropský fond pro udržitelný rozvoj* (ESFD), *technická pomoc a programy spolupráce a politický dialog* (Plan International, 2020). Finanční prostředky pro tento plán jsou čerpány prostřednictvím ESFD, kde záruka rozpočtu činí 4,1 miliard eur a snaží se tímto způsobem přilákat investory pro projekty, které jsou vysoce inovativní a rizikové. Evropská komise navrhla na programové období 2021–2027 zvýšit rozpočet na vnější činnost na 123 miliard eur, přičemž se chce zaměřit na jednodušší strukturu, větší flexibilitu a efektivnost (Evropa, 2018).

Evropská unie od roku 2003 usiluje o zlepšení situace v Africe také pomocí *vojenských a civilních misí*, které probíhají pod záštitou Společné bezpečnostní a obranné politiky. V současné době je Evropská unie přítomna například v Mali či Libyi. Na obrázku 3.5 jsou znázorněny vojenské a civilní mise, které v současné době probíhají.

Obr. 3.5 Vojenské a civilní mise Evropské unie

¹ G5 Sahel země: Mauretánie, Mali, Burkina-Faso, Niger a Čad

Zdroj: Europa, 2019 (vlastní zpracování)

Na obrázku lze vidět na obrázku 3.5, že civilní a vojenské mise jsou realizovány v několika zemích na třech kontinentech, a to v Evropě, Africe a Asii. Celkem je v současnosti (2020) realizováno 17 misí, přičemž jedenáct je civilních a šest vojenských. Jednotlivé mise se zaměřují na rozdílné problematiky. Například u pobřeží Somálska se bojuje proti pirátství, v Nigeru bojují proti terorismu a v Mali Evropská unie cvičí místní bezpečnostní složky.

V oblasti migrace je velkým přínosem civilní mise v Libyi, která usiluje o ochranu hranic, čímž se snaží zamezit pašování migrantů. V souvislosti se špatnou politickou a bezpečnostní situací, která v zemi panuje, se mise v srpnu 2014 přesunula do Tuniska, ze kterého jsou řízené operace. Civilní mise probíhají prostřednictvím workshopů, pomocí kterých je školená celní správa a námořní pobřežní stráž v Libyi. V reakci na rostoucí počet uprchlíků byla v srpnu 2015 zřízena námořní operace EUNAVFOR MED Sophia, jejíž mandát byl prodloužen do 31. března 2020. Cílem této operace bylo zadržet v oblasti Středomoří lodě, prostřednictvím kterých lidé pašují migranty, narušit pašerácké sítě a snížit úmrtnost migrantů na moři. Od června 2016 mise realizuje výcvik námořnictva a pobřežní stráže Libye a rovněž je přínosem pro dodržování zbrojního embarga OSN na moři (Euroskop, 2017). Tato mise má pozitivní

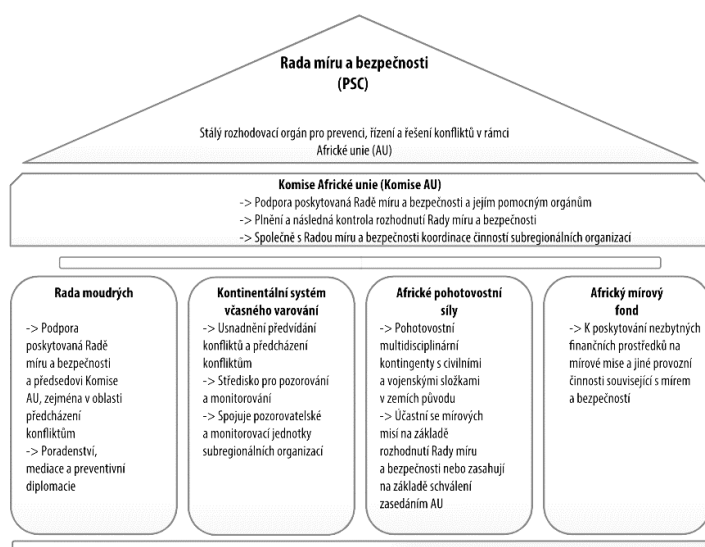
výsledky, kdy počet úmrtí uprchlíků plující od severní Afriky do Evropy klesl o 80 % (Euractiv, 2018b).

Evropská unie usiluje o **předcházení násilných konfliktů** v Africe prostřednictvím lepší spolupráce s Africkou unií, subregionálními organizacemi a organizacemi občanské společnosti, a také prostřednictvím poskytování podpor zacílené na tyto subjekty. Evropská unie podporuje předcházení konfliktů prostřednictvím iniciativ zaměřené na budování míru. Činnost Evropské unie ve snaze předejít násilným konfliktům, jak definuje Společný postoj Rady 2005/304/SZBP, se zaměřením především na:

- odhalení původu násilných konfliktů a zaměření se na spouštěcí faktory těchto konfliktů,
- využití různých politických opatření ve snaze ukončit násilí,
- podporu míru prostřednictvím iniciativ, které mají za cíl zastavit násilný konflikt, dále připravovat mírová řešení a předcházet vzniku konfliktu,
- pomoc států, kde proběhly konflikty a podporu hospodářské, politické a sociální výstavby společnosti.

V roce 2002 byla členskými státy Africké unie vytvořena *Africká struktura pro mír a bezpečnost* (APSA). APSA zahrnuje soubor institucí, právních předpisů a postupů, které se zabývají předcházením konfliktů a podporou míru a bezpečnosti na území afrického kontinentu. Jednotlivé složky APSA jsou znázorněny na obrázku. Jednotlivé složky APSA jsou znázorněny na obrázku 3.6.

Obr. 3.6 Složky Africké struktury pro mír a bezpečnost

Zdroj: Evropský účetní dvůr, 2018

Na obrázku 3.6 lze vidět hierarchii jednotlivých složek APSA, mezi které řadíme *Radu míru a bezpečnosti*, která tvoří stálý rozhodovací orgán pro prevenci, řízení a řešení konfliktů v rámci AU, dále Komisi Africké unie, která spolupracuje s Radou pro mír a bezpečnost a je jejím rozhodovacím orgánem, dále Radu moudrých, Kontinentální systém včasného varování, Africké pohotovostní síly a Africký mírový fond.

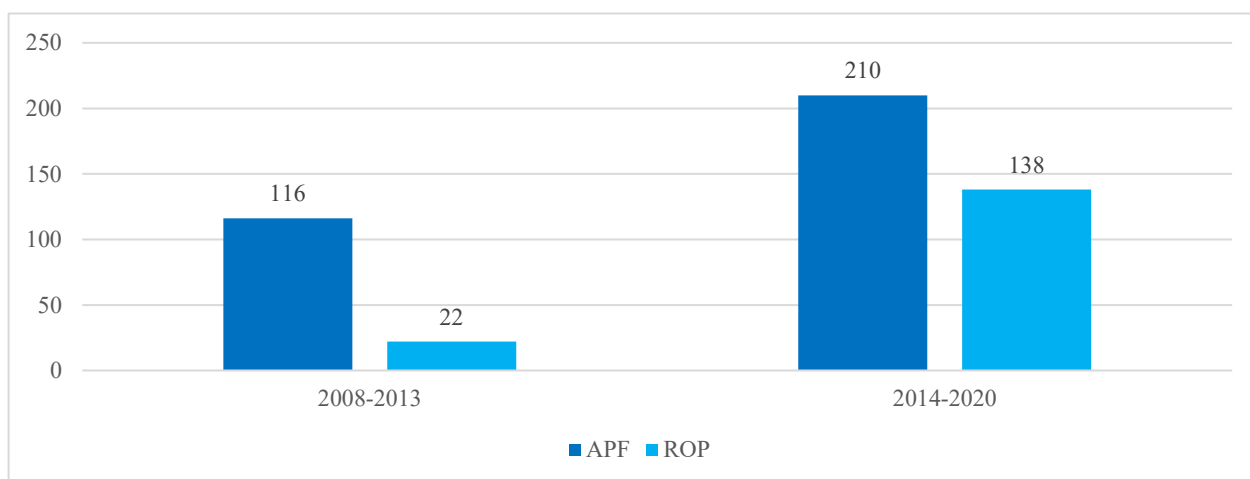
Předním cílem je poskytnout Africké unii a subregionálním organizacím rámec a nástroje, které by sloužily k tomu, aby se mohly aktivně podílet na předcházení konfliktů v Africe. Za příčiny konfliktů lze považovat:

- *slabost států na území afrického kontinentu*, která má za následek nedostatky v regionálních bezpečnostních mechanismech,
- *sporné změny vlád*, přičemž bývá často použito násilí k zajištění zvolení,
- *spory mezi africkými státy*, které se projevují například tím, že podporují násilí v sousedních státech za účelem dosažení vlastních politických cílů,
- *násilná extremistická hnutí*, mezi která řadíme například násilí způsobené ozbrojenci v Libyi, Mali, Nigérii či Somálsku (Evropský účetní dvůr, 2018).

APSA je Evropskou unii financována prostřednictvím ERF, přičemž hlavním zprostředkovatelem podpory v rámci ERF je africký mírový projekt a regionální orientační programy, jak znázorňuje graf 3.6. V současném programovém období na území afrického

kontinentu fungují tři regionální orientační programy, které pokrývají oblast západní, střední a jihovýchodní Afriky (Evropský účetní dvůr, 2018).

Graf 3.6 Finanční prostředky poskytnuté Evropskou unií na provádění struktury APSA v rámci afrického mírového projektu (APF) a regionálních orientačních programů (ROP) (v milionech eur)

Zdroj: Evropský účetní dvůr, 2018 (vlastní zpracování)

Z grafu 3.6 lze vyčíst, že v rámci dvou posledních programových období větší podíl finančních příspěvků byl poskytnut prostřednictvím afrického mírového projektu. V programovém období 2014-2020 došlo k nárůstu finančních prostředků o 210 milionů eur v porovnání s předchozím programovým obdobím.

V roce 2016 Evropská unie přijala nový **Migrační partnerský rámec se třetími zeměmi**, který má směřovat činnost Evropské unie na řízení migrace v oblasti vnějších vztahů (CONCORS, 2018). Evropská unie v rámci partnerského rámce prohloubila spolupráci s Etiopií, Mali, Nigérií, Nigerem a Senegalem a z dosavadních hodnocení lze konstatovat, že přijatá opatření přinesla pozitivní výsledky. Tisková zpráva, která byla vydána 6. září 2017, definuje, že se počet nelegálních migrantů v posledních měsících snížil. IOM pomohla více než 11 tisícům migrantů vrátit se zpět do své rodné země z Libye a Nigeru. Na základě rámce pro partnerství i nadále pokračuje spolupráce s prioritními africkými zeměmi⁹. Pro oblast Sahelu Evropská unie směřuje svou pomoc na zlepšení bezpečnosti a rozvoje. K září 2017 bylo podepsáno 169 smluv ve výši více než 1,2 miliardy eur, jejichž financování probíhá prostřednictvím Nouzového svěřeneckého fondu EU. Rovněž došlo k podpoře pracovních míst či základních služeb a dále jsou posilovány mise SBOP s cílem zvýšit bezpečnost (Evropská komise, 2017b).

⁹ Niger, Mali, Nigérie, Senegal a Etiopie (Evropská komise, 2017).

3.4.2 Rozvojová spolupráce Evropské unie se zeměmi Afriky

Regionální spolupráce je klíčovým prvkem k pomoci rozvojovým zemím. Dochází tak ke zlepšení životních podmínek v regionu, a to má za následek omezení migrace. Evropská unie spolupracuje s Afrikou v rámci dohody z Cotonou a společné strategie Afrika – EU. Radou Evropské unie byly přijaty také tři regionální strategie pro oblast Afrického rohu, Guinejský záliv a oblast Sahelu.

Dohoda z Cotonou upravuje vztahy mezi Evropskou unií na straně jedné a africkými, karibskými a tichomořskými zeměmi (tzv. skupina AKT) na straně druhé. První dohoda byla přijata v roce 2000 a nahradila dohody z Lomé I – IV. Jedná se o nejkomplexnější dohodu o partnerství, kterou Evropská unie uzavřela s rozvojovými zeměmi. Hlavním cílem této dohody bylo snížit a následně odstranit chudobu a rovněž pomoci rozvojovým zemím se začlenit do světové ekonomiky. Tato dohoda byla postavena na **třech pilířích**: rozvojová spolupráce, hospodářská a obchodní spolupráce a politický rozměr. Spolupráce v oblasti migrace byla zakotvena ve článku 13, který pojednává o zlepšení podmínek v zemích původu a tranzitu, legální migraci, a také navrácení nelegálních migrantů. V únoru roku 2020 vypršela platnost této dohody. Jednání o budoucí dohodě byla zahájena v druhé polovině roku 2018, kdy byl 22.června 2018 přijat Radou EU mandát k jednání o budoucí dohodě a o několik dní později bylo oficiálně zahájeno jednání. Bylo stanoveno šest oblastí, kterým se Evropská unie bude při vyjednávání o budoucí dohodě prioritně věnovat:

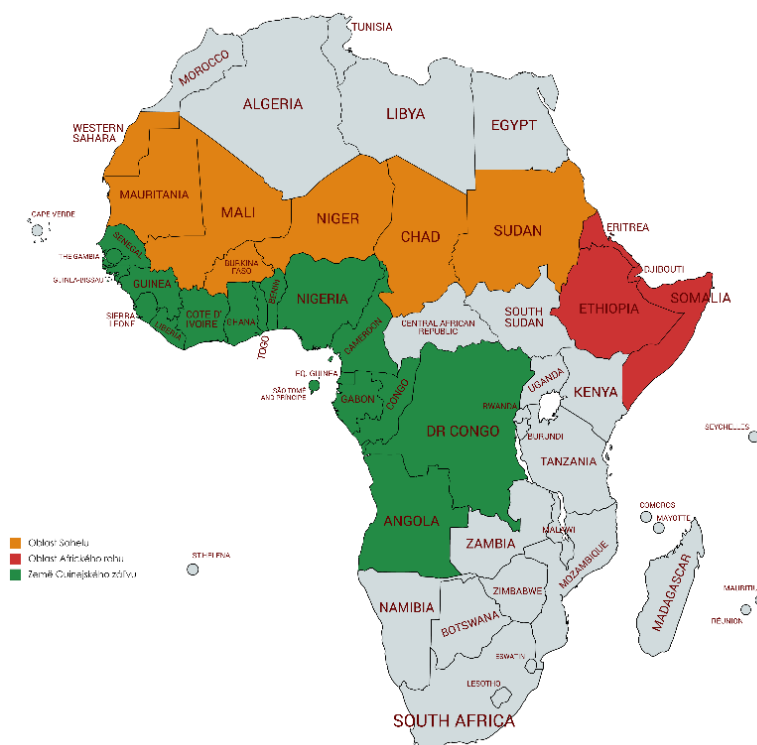
- demokracie a lidská práva,
- hospodářský růst a investice,
- vymýcení chudoby,
- změna klimatu,
- mír a bezpečnost,
- migrace a mobilita (Evropská rada, 2020b).

Společná strategie EU – Afrika upravuje vztahy mezi africkými zeměmi a Evropskou unií. Byla přijata v prosinci 2007 v Lisabonu. Tato strategie usiluje o otevření vztahů mezi Evropskou unií a Afrikou otázkám společného zájmu, zabývá se celosvětovými záležitostmi a také posiluje partnerství, které svou pozornost směřuje především na obyvatele. Původně bylo pro tuto strategii stanoveno osm tematických partnerství pro spolupráci, které později bylo přepracováno na pět prioritních oblastí: mír a bezpečnost, demokracie, řádná správa věcí veřejných a lidská práva, lidský rozvoj, udržitelný a inkluzivní rozvoj a růst kontinentální integrace, globální

a nové otázky. V roce 2015 se uskutečnil summit EU-Afrika ve Vallettě, jehož hlavním tématem byla migrace a výsledkem bylo přijetí Vallettského akčního plánu a zřízení nouzového svěřeneckého fondu EU pro země Afriky. O dva roky později se konal další summit v Pobřeží slonoviny, který se zabýval investicemi do mladých lidí, které představují jednu z prioritních oblastí, neboť více než polovina obyvatelstva Afriky je mladší 25 let (Evropský parlament, 2019b).

Regionální strategie se zaměřují na problémy dané oblasti. Oblast Afrického rohu bojuje se suchem, které zapříčinilo vážnou humanitární krizi. V rámci strategie pro oblast Afrického rohu byl přijat akční plán na období 2015–2020, který se zaměřuje na radikalizaci, migraci a nucené vysídlování. Další regionální strategie je pro oblast Guinejského zálivu, která se potýká s vysokou nestabilitou, což vede k rostoucí trestné činnosti. Akční plán pro Guinejský záliv byl přijat Radou pro období 2015–2020, která se zaměřuje na problematické oblasti. Třetí regionální strategie byla vytvořena pro oblast Sahelu, která se zejména zaměřuje na bezpečnost a rozvoj. Akční plán přijat pro tuto strategii na období 2015–2020 je zaměřen na klíčové oblasti napomáhající ke stabilitě regionu (Evropská rada, 2020b). Na obrázku 3.7 jsou znázorněny jednotlivé země v rámci již zmíněných regionálních strategií.

Obr. 3.7 Regionální strategie Afriky

Zdroj: vlastní zpracování

Na obrázku 3.7 jsou znázorněny africké státy, přičemž barevně jsou znázorněny skupiny států, které jsou zapojeny do daných regionálních strategií. Strategie pro oblast Sahelu zahrnuje západní Saharu, Mauretánii, Mali, Burkinu Faso, Niger, Čad, Súdán a Eritrea. Mezi státy, které jsou zapojeny do strategie pro oblast Afrického rohu, řadíme rovněž Eritreu, Džibuti, Somálsko a Etiopii. Nejvíce zemí představuje strategie pro Guinejský záliv, mezi které patří například Nigérie, Angola či Kongo.

3.4.3 Přístup Evropské unie k řešení chudoby v rozvojových zemích

Nutkání odejít ze země může být způsobeno několika faktory, jako je například chudoba, kdy se lidé snaží nalézt v jiné zemi lepší životní podmínky, a tak opouštějí svou domovskou zemi (v posledních letech je za klíčový faktor považován např. i nedostatek vody, který se stává čím dál tím větším problémem rozvojových zemí především v Africe). Evropská unie se různými způsoby snaží tomuto předejít a nabízí tak nástroje pro snížení chudoby v rozvojových zemích. Bohaté země usilují o snížení chudoby v rozvojových zemích a nabízí pomoc prostřednictvím:

- finanční pomoci,
- liberalizovaného obchodu, včetně iniciativy Aid for Trade,
- investic,
- nových technologií,
- otevřenější migrační politiky vyspělých států,
- ochrana životního prostředí,
- a mírových misí OSN a NATO (Fojtíková a kol., 2014).

Jedním z nejdůležitějších nástrojů, který usiluje o předcházení či snížení světové nestability, konfliktů či extrémní chudoby je *oficiální rozvojová pomoc* (ODA). ODA je poskytována prostřednictvím kapitálu či veřejných financí ve formě půjček či grantů do jiných zemí, přičemž nemá komerční charakter a v případě půjčky jde o kapitál, která je poskytován za zvýhodněných podmínek. Rozvojová pomoc může být poskytnuta bilaterálně ve formě daru nebo multilaterálně prostřednictvím jednotlivých agentur, kterých je více než 200, jako je například OSN či Světová banka. Dále může mít charakter vládní, přičemž je financována prostřednictvím státního rozpočtu nebo nevládní, která zahrnuje dárce, nadace či charitativní pomoc (AMO, 2011). V rámci rozvojové pomoci Afrike v rámci období 2014–2020 bylo Evropskou unií vyčleněno 31 miliard eur (Euroskop, 2018a).

Pomoc na podporu obchodu rozvojovým zemím, a především nejméně rozvinutým je poskytována prostřednictvím iniciativy *Aid for Trade*, která byla vyhlášena na 6. konferenci

ministrů členů WTO v Hongkongu v prosinci 2005. Tato iniciativa napomáhá partnerským zemím se integrovat do globálního obchodního systému a usiluje o budování obchodních kapacit v partnerských rozvojových zemích, zvýšení jejich podílu obchodní výměny a podporuje hospodářskou spolupráci. Účelem *Aid for Trade* je přispívat k ekonomickému rozvoji v postižených regionech, uspokojování základních potřeb obyvatel, posílit bezpečnost a stabilitu států, snížit nelegální migraci apod. (MPO, 2020).

Organizace spojených národů byla jednou z prvních organizací, která se začala zabývat chudobou v rozvojovém světě. V 60. letech 20. století, poté co do OSN přistoupilo několik afrických zemí, se samotná organizace začala zabývat chudobou, nezaměstnaností a sociálním vyloučením. V roce 1949 vznikl program pro technologickou pomoc málo rozvinutým zemím a o devět let později byl založen fond pro ekonomickou pomoc, jehož fungování bylo založeno na dobrovolných příspěvcích. V roce 1965 valné shromáždění spojilo tento program a fond a vznikl Program OSN pro rozvoj, jehož účelem je boj proti chudobě, výstavba demokratických společností, předcházení krizí, boj proti HIV/AIDS apod. (Fojtíková a kol., 2014). Tento program má klíčovou roli také v rámci oficiální rozvojové pomoci.

Jedním z největších poskytovatelů rozvojové pomoci je *Světová banka*. Skupinu světové banky tvoří pět institucí, a to: Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj, Mezinárodní asociace pro rozvoj a další tři instituce, které se souhrnně nazývají Skupina Světové banky (Fojtíková a kol., 2014). Světová banka poskytuje finanční a technickou pomoc, přičemž finanční prostředky Světové banky jsou poskytovány především chudým zemím v rámci celého světa. V Africe se zpravidla každý rok konají schůzky Evropské komise, Světové banky a Africké rozvojové banky, přičemž hlavním tématem je především rozpočet, řízení veřejných financí a podpora infrastrukturních projektů v Africe. V rámci spolupráce Evropské unie a Světové banky bylo v 2005–2010 přiděleno 48 % finančních prostředků do Afriky a 26 % do jižní Asie a podporována byla především oblast zdravotnictví, sociálních služeb, vzdělání, zajištění potravin a pomoc předluženým ekonomikám (Euroskop, 2018b).

Mezi dalšími institucemi, které poskytují finanční prostředky rozvojovým zemím za účelem snížení chudoby ve světě, řadíme *Mezinárodní měnový fond* či *Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj*. Je třeba poznamenat, že vznikem těchto a dalších institucí nemusí dojít automaticky ke snížení chudoby, což potvrzují i kritické ohlasy především ze strany nevládních organizací na činnost Světové banky. Světová banka byla například kritizována za narušení ekosystému,

kdy financovala projekty, které byly spojeny s kácením pralesů a výstavbou staveb jako jsou například přehrady či elektrárny, což mělo i za následek vysídlení obyvatelstva.

4 Analýza migračních toků v zemích Visegrádské čtyřky a jejich bezpečnostní opatření

Následující kapitola je zaměřena na analýzu migračních toků v rámci zemí Visegrádské čtyřky. V první subkapitole jsou vymezeny klíčové aspekty spolupráce Visegrádské čtyřky, dále je provedena analýza v rámci jednotlivých zemí. V poslední části této kapitoly bude provedena komparace zemí V4 jako celku

4.1 Klíčové aspekty spolupráce V4

Visegrádská čtyřka (V4) je neformální seskupení čtyř postkomunistických zemí ve střední Evropě, a to České republiky, Slovenska, Polska a Maďarska, která vznikla podepsáním deklarace členských států V4 o úzké spolupráci na jejich cestě k evropské integraci 15. února 1991. Původně se tato skupina zemí označovala jako Visegrádská trojka, nicméně po rozdělení Československa na dva samostatné státy 31. prosince 1992, získala nový název (Visegrad Group, 2020).

Praktickým výsledkem spolupráce V4 byl vznik Středoevropské dohody o volném obchodu (CEFTA). O rok později spolupráce mezi členskými zeměmi poklesla spolupráce, přičemž příčinou byla zvýšená aktivita České republiky v rámci CEFTA a Středoevropské iniciativy (Euroskop, 2011).

Jakmile tyto země vstoupily v roce 2004 do Evropské unie, posílily zahraničně – politické aktivity V4. Spolupráce mezi státy V4 funguje prostřednictvím pravidelného setkávání představitelů členských států na různých úrovních. V roce 2000 byl založen Mezinárodní visegrádský fond, který představuje jedinou pevnou organizační strukturu (Vláda, 2018). Mezinárodní visegrádský fond je mezinárodní organizace, která byla zřízena za účelem podpory regionální spolupráce v rámci regionu Visegrádské čtyřky a také na podporu spolupráce mezi zeměmi V4 a dalšími státy, regionem západního Balkánu¹⁰ a Východního partnerství¹¹. Tento fond je tvořen z příspěvků členských zemí, prostřednictvím kterých je ročně okolo osmi milionů eur poskytováno skrze granty podporou mobilit a stipendií. Každá země V4 do fondu

---

¹⁰ Země západního Balkánu: Albánie, Bosna a Hercegovina, republika Severní Makedonie, Kosovo, Černá hora a Srbsko.

¹¹ Východní partnerství představuje tzv. východní rozměr evropské politiky sousedství a zahrnuje šest východoevropských a jihokavkazských států, a to Arménii, Ázerbájdžán, Bělorusko, Gruzii, Moldavskou republiku a Ukrajinu (Evropská rada, 2020c).

přispívá stejnou výši. Dalšími dárcovskými zeměmi¹² bylo poskytnuto deset milionů eur prostřednictvím různých grantových programů pod záštitou fondu od roku 2012 (MSMT, 2020). V období od roku 2000 do roku 2019 bylo prostřednictvím fondu investováno 88 milionů eur za účelem podpory zhruba 5600 projektů.

V současné době Visegrádská čtyřka usiluje o spolupráci a stabilitu v regionu střední Evropy. Činnost této skupiny je realizována prostřednictvím pravidelných setkání představitelů členských států na všech úrovních. Setkání předsedů vlád členských států se uskutečňuje zpravidla jednou ročně. Mezi těmito summity předsedá skupině V4 vždy jedná členská země (MMR, 2020). Harmonogram předsednictví je znázorněn v tabulce XY.

Tab. 4.1 Harmonogram předsednictví v rámci skupiny V4 v období od 1. července 2016 do 30. června 2020

Rok	Předsednická země	Období předsednictví
2016–2017	Polská republika	1. července 2016–30. června 2017
2017–2018	Maďarská republika	1. července 2017–30. června 2018
2018–2019	Slovenská republika	1. července 2018–30. června 2019
2019–2020	Česká republika	1. července 2019–30. června 2020

Zdroj: MMR, 2020

Jak lze vidět v tabulce XY aktuálně je předsednickou zemí Česká republika, která nahradila Slovenskou republiku. Česká republika bude v roli předsednické země až do 30. června 2020. Nicméně vzhledem k aktuální situaci a vývoji pandemie COVID-19 (viz kap. 2.2.3) je možno předpokládat odklad summitu členských zemí V4 a tím také termínu předsednictví.

Činnost v oblasti státní správy byla pro pracovní setkání stanovena do tří oblastí:

- I. modernizace státní správy,
- II. informační systémy ve státní správě,
- III. vzdělávací systémy ve státní správě (MVČR, 2018).

V rámci programu tzv. regionálního partnerství země V4 spolupracují s Rakouskem a Slovinskem a dále prostřednictvím programu V4+ spolupracují s dalšími zeměmi střední a východní Evropy (Visegrad Group, 2020).

¹² Dárcovské země Mezinárodního visegrádského fondu: Kanada, Německo, Nizozemsko, Jižní Korea, Švédsko, Švýcarsko, Spojené státy (MSMT, 2020).

Tab. 4.2 Základní charakteristické údaje zemí V4 (2019)

	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel (mil.)	HDP (mld. USD)	HDP na obyvatele (v USD, PPP)	Měna
Česká republika	78 865	10,65	246,70	23 344,20	CZK
Slovenská republika	49 035	5,45	111	20 669,90	EURO
Polská republika	312 679	37,98	605	16 639,70	PLN
Maďarská republika	93 030	9,77	170	16 503,50	HUF

Zdroj: Trading economics, 2020

Obrázek XY znázorňuje základní charakteristické údaje jednotlivých sledovaných zemí. Polská republika disponuje nejen největší rozlohou země, ale rovněž má největší počet obyvatel a HDP. Nicméně výše HDP na obyvatele je druhá nejvyšší v rámci sledovaných zemí. Největší HDP na obyvatele ve výši 23 344,20 USD má Česká republika. Euro doposud přijala jen Slovenská republika, v ostatních zemích se nadále používá národní měna.

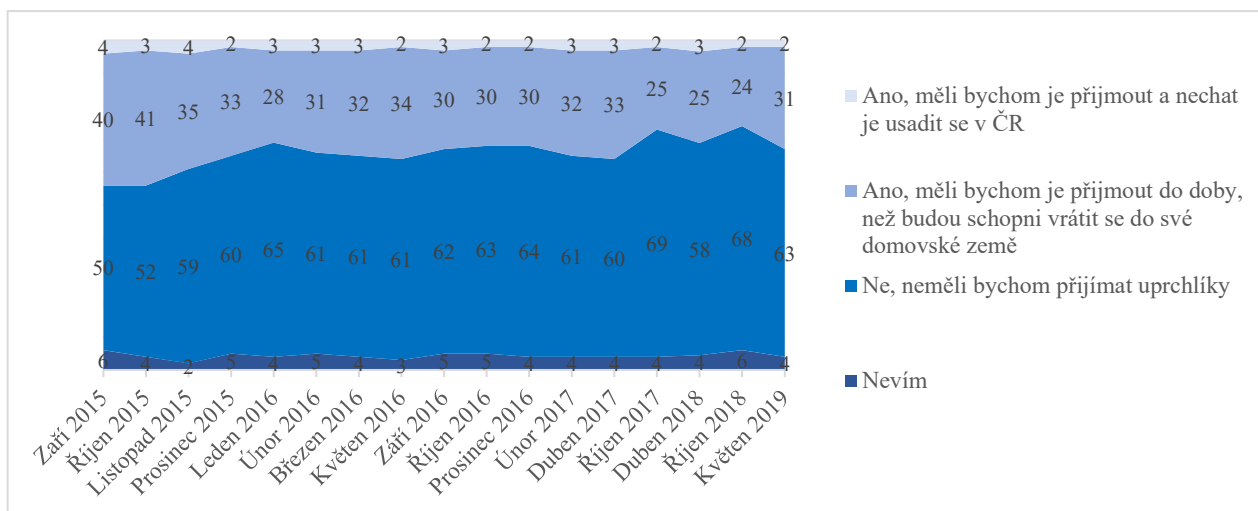
4.2 Migrace a její bezpečnostní aspekty v České republice

Česká republika (ČR) vznikla při rozdělení Československé federativní republiky 1. ledna 1993. Jedná se o vnitrozemský stát s rozlohou 78 865 km², který leží tzv. v srdci Evropy. Česká republika sousedí s Německem, Rakouskem, Slovenskem a Polskem.

Česká republika je členem Evropské celní unie, Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru, Mezinárodního měnového fondu, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Organizace spojených národů, Rady Evropy, Severoatlantické aliance, Schengenu, Světové banky, Světové obchodní organizace, Visegrádské čtyřky a dalších mezinárodních struktur.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) se v letech 2015–2020 zabývalo postojem občanů České republiky v otázkách migrace. Grafy XY – XY znázorňují názory občanů týkající se této problematiky, přičemž byla použita data od CVVM.

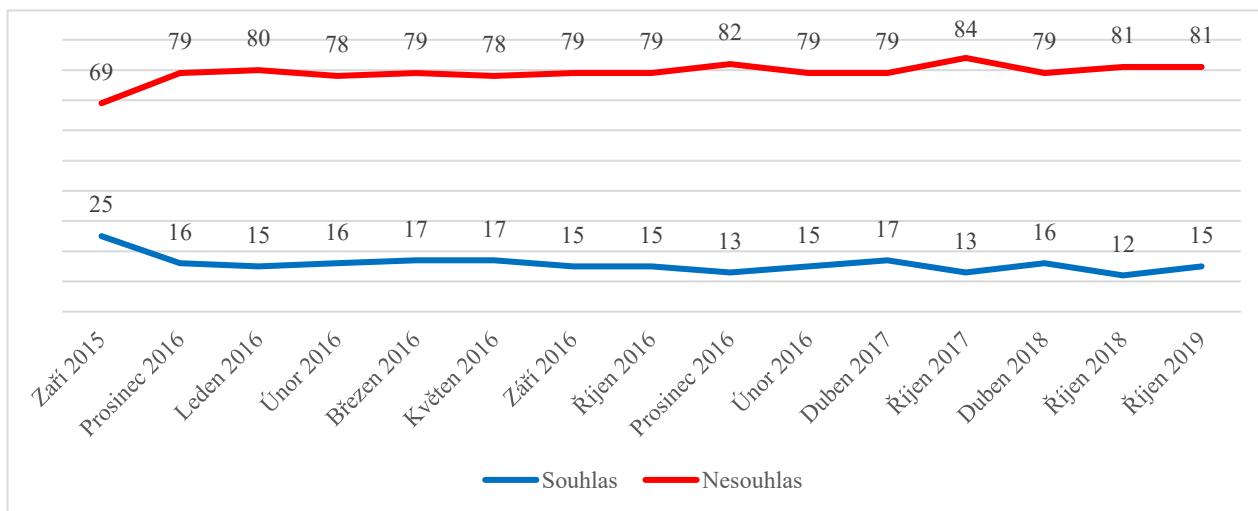
Graf 4.1 Jaký je Váš názor na přijímání uprchlíků ze zemí, kde se odehrává válečný konflikt? (v %)

Zdroj: CVVM, 2019 (vlastní zpracování)

Graf XY znázorňuje postoj občanů k přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem. V květnu 2019 63 % dotazovaných nesouhlasilo s přijetím uprchlíků, 31 % souhlasilo s přijetím jen na dobu nezbytně nutnou a pouze okolo 2 % souhlasilo s přijetím a následným usazením uprchlíků v České republice. V rámci jednotlivých měsíců je možno vidět, že evropská migrační krize negativně ovlivnila postoj občanů ČR. Následující graf XY se zabývá otázkou názoru občanů ČR k přijetí uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky.

Graf 4.2 Jaký je Váš názor k přijímání uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky? (v %)

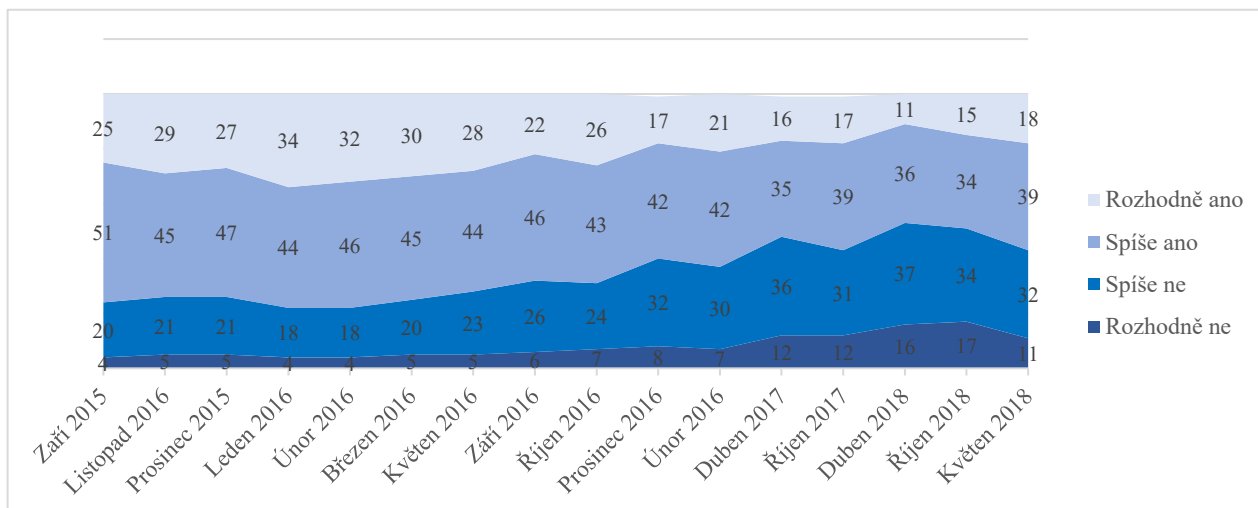

Zdroj: CVVM, 2019 (vlastní zpracování)

Graf XY znázorňuje postoj občanů ke přijímání uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky. Lze vidět, že v rámci sledovaného období s výjimkou prvního sledovaného měsíce září 2015 je názor poměrně stabilní a v případě souhlasu s přijetím uprchlíků se pohybuje stále

okolo 15 % a naopak nesouhlasí v průměru 80 % občanů státu. Při detailní analýze bylo zjištěno, že pro přijetí uprchlíků jsou spíše lidé s pravicovou politickou orientací (CVVM, 2019).

Graf 4.3 Zajímáte se o současný vývoj situace týkající se uprchlíků? (v %)

Zdroj: CVVM, 2019 (vlastní zpracování)

Graf 4.3 znázorňuje, zda se občané země zajímají o situaci, která se týká uprchlíků. Lze vidět, že v období evropské migrační krize zájem dotazovaných občanů ČR o tuto problematiku činil téměř 76 % tedy okolo $\frac{3}{4}$ dotazovaných občanů se o aktuální situaci a dění, které se týkalo uprchlíků, zajímalo. S postupem času zájem mírně neslábl a v posledním sledovaném měsíci, v květnu 2018, se zajímalo o tuto situaci 58 % dotazovaných občanů. Nicméně v současnosti se čísla mohou lišit, neboť Evropská unie aktuálně čelí uprchlické krizi na řecko-tureckých hranicích, jak již bylo zmíněno výše.

4.2.1 Migrační a azylová politika

Legislativní rámec pro migrační politiku ČR zahrnuje zákony, které mimo jiné zahrnují zákony týkající se lidských práv, politiky pracovního trhu či vzdělání. Základ legislativního rámce tvoří *Zákon o pohybu cizinců na území České republiky*, který je v platnosti od roku 1999. Dalším důležitým zákonem je *Zákon o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů* z roku 2013. Všeobecně závaznou je *Úmluva o právním postavení uprchlíků* z roku 1951, tzv. Ženevská úmluva (Rožňák, Kubečka a kol., 2018). V roce 2018 byly aktivity v oblasti legislativy především zaměřeny na novelu zákona o pobytu cizinců a také návrh zákona o úpravě vztahů v souvislosti s možným vystoupením Velké Británie z Evropské unie bez dohody (EMN, 2019).

Za orgány organizace pro oblast azylové a migrační politiky v rámci České republiky jsou považovány:

- Ministerstvo vnitra České republiky,
- odbor azylové a migrační politiky,
- koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci,
- analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci,
- správa uprchlických zařízení,
- ředitelství cizinecké policie,
- národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování,
- Ministerstvo zahraničních věcí,
- Ministerstvo práce a sociálních věcí (EMN, 2019).

V oblasti mezinárodní migrace a ochrany jedná Ministerstvo vnitra České republiky (MVČR). Za tuto oblast zodpovídá odbor azylové a migrační politiky, který je pod záštitou tohoto ministerstva. Od vypuknutí evropské migrační krize je problematika migrace velmi zkoumaným a diskutovaným tématem, a to i v rámci samotné České republiky (MVČR, 2020b).

Dne 29. července 2015 byla na základě usnesení č. 621 schválena *Strategie migrační politiky České republiky* a *Komunikační strategie České republiky k migraci*. Toto usnesení charakterizuje klíčové zásady migrační politiky. Strategie je složena ze sedmi zásad, které rovněž tvoří základní tematické oblasti. V rámci daných zásad by Česká republika měla:

1. zajistí občanům v rámci migrační politiky klidné soužití s cizinci a v důsledku správné a účinné integrace zabrání negativním sociálním jevům,
2. bude usilovat o bezpečnost občanů a zajistí efektivní vynucovací právo pro oblast nelegální migrace, návratové politiky a organizovaného zločinu,
3. dostojí svým závazkům týkající se azylu a rovněž zajistí flexibilní kapacitu systému,
4. zintenzivní aktivity za účelem pomoci uprchlíkům v zahraničí a s tím související prevence migračních toků, dále bude podporovat rozvoj zemí při zvládání migračních krizí,
5. bude usilovat o zachování výhod volného pohybu osob v rámci EU a Schengenu,
6. bude podporovat legální migraci, která je výhodná pro stát i občany,
7. dodrží mezinárodní a evropské závazky týkající se migrace a bude se aktivně účastnit celoevropských debat a hledání společných řešení (MVČR, 2020b).

Česká republika v souladu se zásadami migrační strategie České republiky klade důraz na bezpečnostní aspekty migrace (viz kap 4.2).

4.2.2 Analýza migračních toků do České republiky

Je možno vycházet ze zpráv Ministerstva vnitra České republiky. Ministerstvem vnitra ČR je od roku 1993 vydávána každoročně zpráva o migraci a integraci cizinců na území České republiky, přičemž poslední dostupná data jsou k 31. prosinci 2018.

V případě **legálního pobytu** jsou u občanů ze třetích zemí rozlišovány tři typy pobytů dle délky trvání, a to *přechodný pobyt do 90 dnů*, *přechodný pobyt nad 90 dnů* a *trvalý pobyt*. Každý z těchto kategorií pobytů má určité náležitosti, které je potřeba splnit. Přechodný pobyt do 90 dnů neboli krátkodobý pobyt se řídí předpisy na úrovni Evropské unie. Jedná se o:

- Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex).
- §18 Zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců, který určuje podmínky, za kterých může cizinec pobývat na území přechodně bez víza.

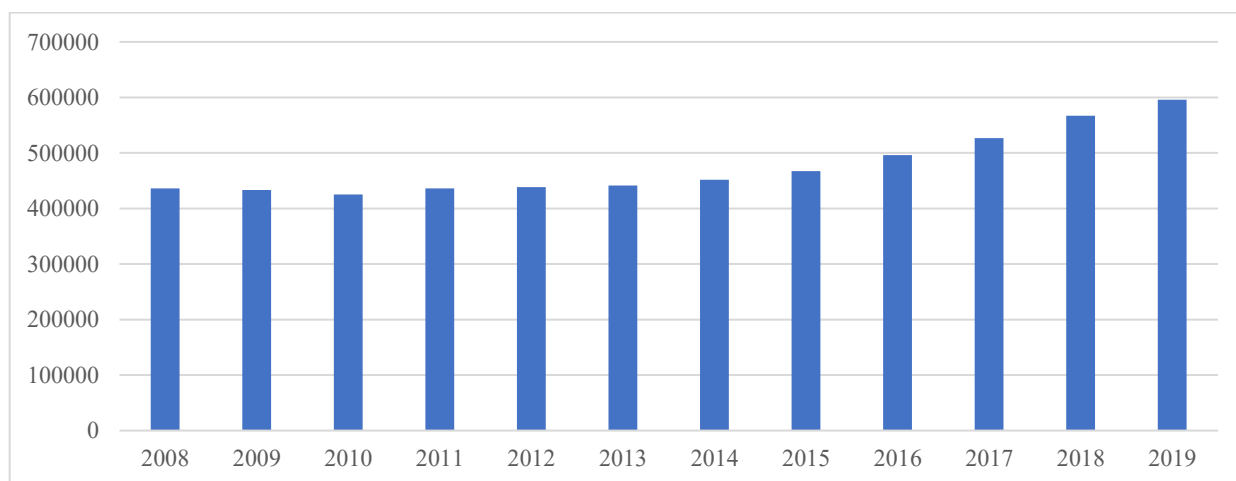
Přechodný pobyt nad 90 dnů nebo dlouhodobý pobyt je vydáván na základě dlouhodobého pobytového oprávnění a náleží Ministerstvu vnitra ČR. Udělování dlouhodobého pobytu a dlouhodobých víz se realizuje na národní úrovni v rámci zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců. Dále také prostřednictvím směrnic Evropské unie, které jsou implementovány do národní úpravy.

Trvalý pobyt je udělován cizincům při délce nepřetržitého pobytu nad 5 let. Trvalý pobyt může být také udělen cizincům bez podmínky nepřetržitého pobytu v případě:

- humanitních důvodů: manžel, dítě azylanta, bývalý občan České republiky,
- jiných důvodů hodných zřetele: např. krajané,
- v zájmu České republiky,
- sloučení dítěte za účelem společného soužití s rodičem, který pobývá na území ČR (MVČR, 2020c)

V České republice v roce 2019 žilo 595 881 cizinců legálně pobývajících na území ČR, a to jak přechodně, tak trvale. Muži tvoří více než polovinu cizinců (cca 325,5 tis.), kteří zde žijí. Nicméně muži v České republice pobývají především přechodně, naopak ženy zde žijí spíše trvale. Nejvíce cizinců žije v Praze, poté v Brně a Plzni (Česko v datech, 2019). Následující graf 4.4 znázorňuje vývoj počtu cizinců od roku 2008 do roku 2019.

Graf 4.4 Počet legálních migrantů s trvalým pobytem České republiky (stav k 31. 12.)

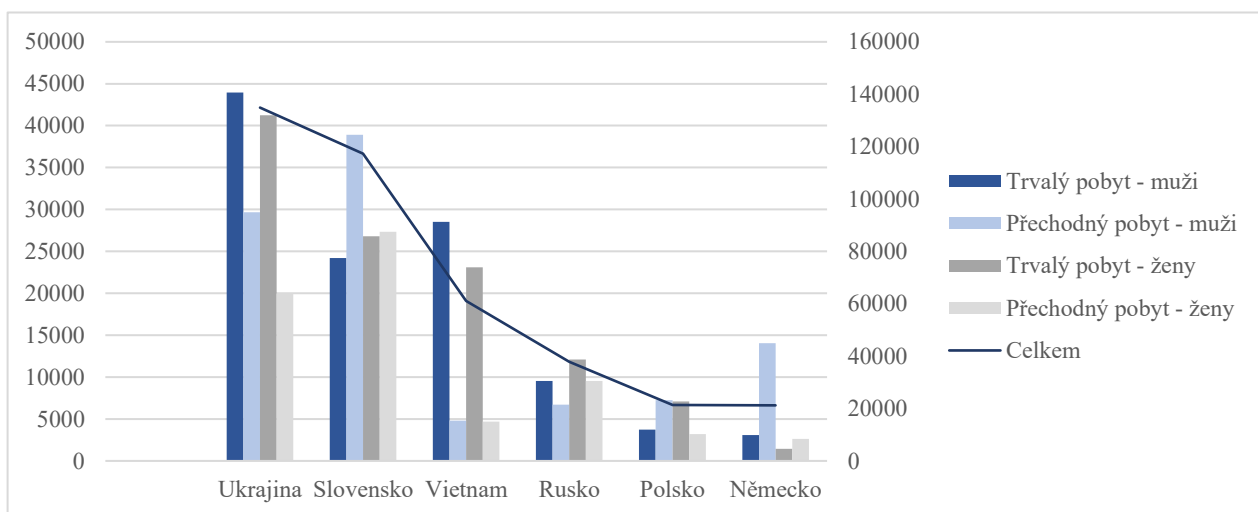

Zdroj: EMN, 2019 (vlastní zpracování)

Jak lze vidět v grafu 4.4, vývoj počtu cizinců žijících trvale na území České republiky má rostoucí charakter s výjimkou roku 2009 a 2010, což mohlo být způsobeno celosvětovou hospodářskou krizí, která měla velký dopad na nezaměstnanost a zasáhla spíše imigranty než domácí pracovníky. Cizinci legálně žijící v ČR tvoří okolo 6 % obyvatelstva země.

Více než polovinu legálních migrantů tvoří tři národnosti, a to cizinci z Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu. Následující graf 4.5 znázorňuje podíl mužů a žen, kteří zde žijí přechodně či trvale.

Graf 4.5 Nejčastější národnost cizinců podle pohlaví a typu pobytu (k 30. dubnu 2019)

Zdroj: Česko v datech, 2019 (vlastní zpracování)

Z grafu 4.5 lze vidět nejčastější národnost legálních migrantů z hlediska pohlaví a typu pobytu. Ze všech migrantů v rámci sledovaných zemí, s výjimkou Ruska, převažují muži. Jak je možno vidět, tak nejvíce početnou národností jsou cizinci z Ukrajiny, kde počet činí 134 998, následují cizinci ze Slovenska (117 315), Vietnamu (61 131), Ruska (37 878), Polska (21 308) a Německa (21 210).

Počet migrantů, kteří jsou zaměstnaní v České republice, je z hlediska národnosti odlišný. Ačkoliv se zde nachází nejvíce migrantů z Ukrajiny, nejvíce zaměstnaných cizinců pochází ze Slovenska, viz příloha 1. V roce 2017 zde bylo zaměstnáno 470 000 migrantů a 90 000 migrantů pracovalo jako osoby samostatně výdělečně činné. Dávky v nezaměstnanosti téhož roku pobíralo okolo 70 000 cizinců, přičemž dávky nejvíce pobírali cizinci ze Slovenska, Ukrajiny, Polska a Bulharska.

Nelegální migrace je v České republice poměrně stabilní. V rámci nelegální migrace rozlišujeme dvě základní kategorie, a to *nelegální překročení vnější schengenské hranice České republiky* a *nelegální pobyt*, přičemž zde spadá také podkategorie tzv. *tranzitní nelegální migrace*. Česká republika se stala pro mnoho migrantů cílovou zemí s výjimkou celosvětové migrační krize z roku 2015, kdy země byla pro migranty spíše tranzitním územím s cílem dostat se do jiných zemí Evropy. Za období od 1. ledna 2019 do 30. září 2019 bylo zjištěno u 4273 osob nelegální migrace, přičemž nejvíce osob pocházelo z Ukrajiny (1161), dále Moldavska (634), Vietnamu (269), Ruska (212) a Gruzie (200), (Policie, 2019). Následující tabulka 4.3 znázorňuje počet nelegálních migrantů v České republice dle kategorií za rok 2018.

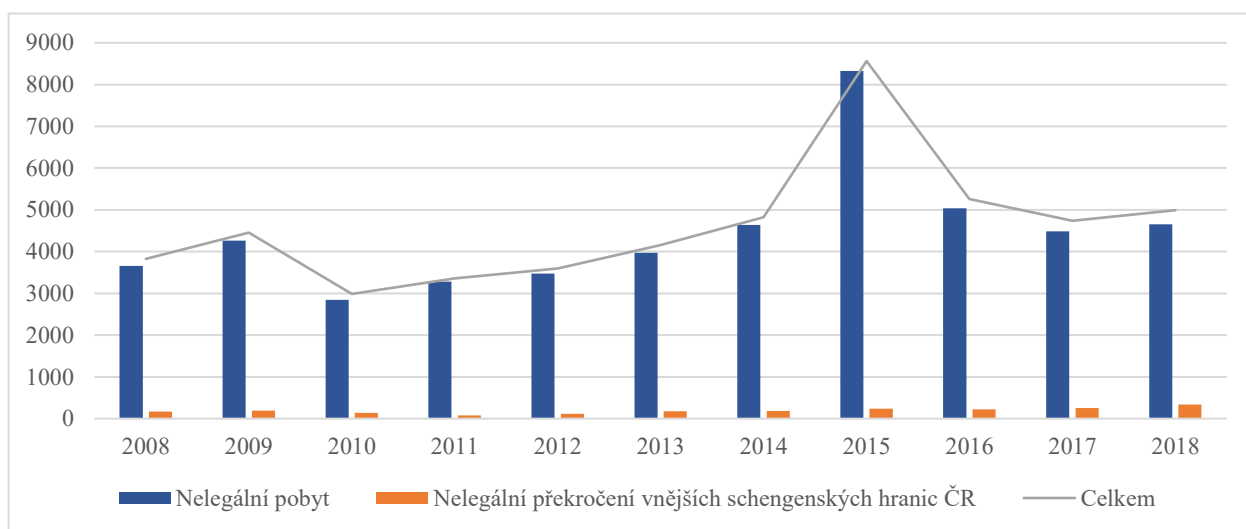
Tab. 4.3 Nelegální migrace v ČR podle kategorií v roce 2018

Nelegální pobyt			Nelegální překročení vnější schengenské hranice České republiky		
Nelegální pobyt	Zjištěno osob	Podíl osob v %	Nelegální překročení hranice	Zjištěno osob	Podíl osob v %
Celkem	4 653	100,00	Celkem	229	100,00
			z toho občané ČR	1	00,00
			cizinci	338	100,00
z toho občané EU	149	3,20	z toho občané EU	3	0,90
z toho občané třetího státu	4 504	96,80	z toho občané třetího státu	336	99,10
Z toho nejčtetnějších devět národností			Z toho nejčtetnějších devět národností		
Ukrajina	1470	31,60	Gruzie	51	15,00
Moldavsko	567	12,20	Albánie	39	11,50
Vietnam	312	6,70	Ukrajina	28	8,30
Rusko	273	5,90	Jemen	21	6,20
Uzbekistán	157	3,40	Čína	19	5,60
Gruzie	137	2,90	Turecko	19	5,60
Čína	126	2,70	Rusko	17	5,00
Saúdská Arábie	109	2,30	Irán	12	3,50
Irák	103	2,20	Saúdská Arábie	9	2,70

Zdroj: EMN, 2019 (vlastní zpracování)

Z tabulky 4.3 lze vidět, že většina nelegální migrace je tvořena nelegálním pobytem, přičemž počet v roce 2018 činil 4 653 cizinců. Počet nelegálních migrantů, kteří nelegálně překročili vnější schengenské hranice, činil pouze 229 osob. Složení národností je odlišné u jednotlivých kategorií. Třetinu cizinců, kteří nelegálně pobývali na území České republiky, tvořili lidé z Ukrajiny (1470), menší část osob pocházela z Moldavska (567), dále z Vietnamu (312), Ruska (273) a dalších zemí. Nelegálně schengenské hranice překročili lidé z Gruzie (51), Albánie (39), Ukrajiny (28) a dalších zemí. Je tedy zřetelné, že složení národností migrantů se liší v závislosti na daných kategoriích. Následující graf 4.6 znázorňuje vývoj nelegální migrace dle jednotlivých kategorií v letech od roku 2008 a roku 2018.

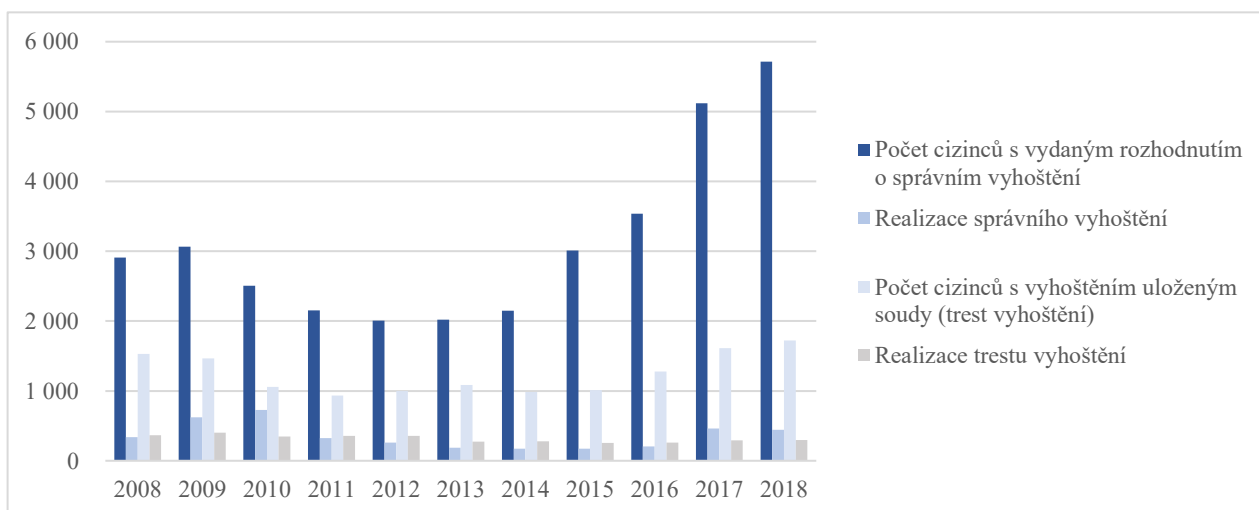
Graf 4.6 Vývoj nelegální migrace v České republice v období od roku 2008 do roku 2018

Zdroj: CZSO, 2020a (vlastní zpracování)

Z grafu 4.6 je patrné, že největší nárůst nelegální migrace byl zaznamenán v roce 2015. Zatímco nelegální pobyt cizinců ve sledovaném období je dynamický, tak počet cizinců, kteří nelegálně překročili vnější schengenské hranice ČR je ve sledovaném období poněkud stabilní. Největší nárůst migrace je reakcí na evropskou migrační krizi, která zasáhla všechny státy Evropy. Následující graf 4.7 znázorňuje počet cizinců s vydaným rozhodnutím k vyhoštění a jejich realizaci.

Graf 4.7 Vývoj počtu vyhoštění cizinců z České republiky v období od roku 2008 do roku 2018

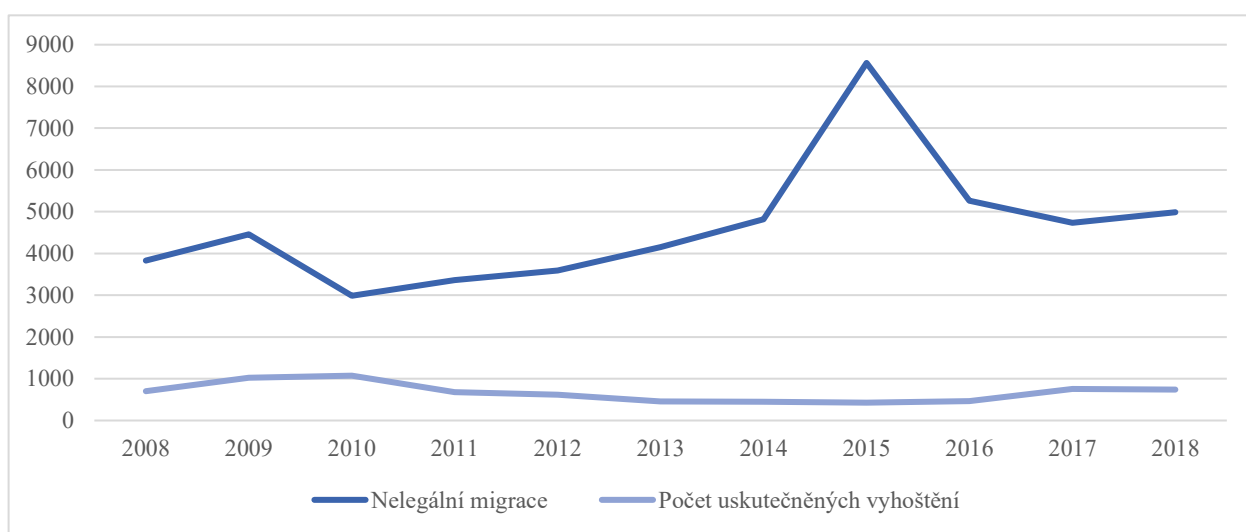

Zdroj: CZSO, 2020a (vlastní zpracování)

Graf 4.7 znázorňuje počet cizinců s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, který má od roku 2012 rostoucí charakter. Od roku 2012 tento počet vstoupil o 3707 případů.

V poměrně malém počtu jsou zrealizována správní vyhoštění, přičemž nejvíce bylo uskutečněno v roce 2010, a to 727. Počet cizinců s vyhoštěním uloženým soudem má rostoucí tendenci, ale počet zrealizovaných trestů vyhoštění je velmi malý a v roce 2018 tvořil pouze 1/6 z celkového počtu nelegálních migrantů, kterým bylo vyhoštění uloženo soudem. Následující graf 4.8 znázorňuje vývoj počtu nelegální migrace a zrealizované vyhoštění nelegálních migrantů.

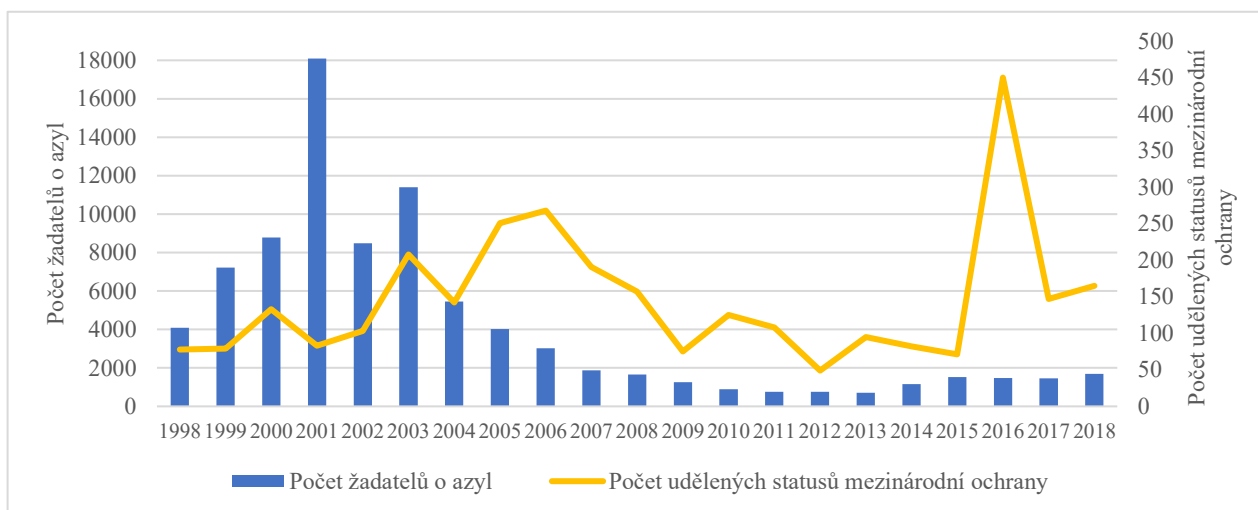
Graf 4.8 Komparace celkového počtu nelegální migrace s realizovaným vyhoštěním v letech od roku 2008 do roku 2018

Zdroj: CZSO, 2020a (vlastní zpracování)

Graf 4.8 znázorňuje počet nelegální migrace v jednotlivých letech a počet zrealizovaných vyhoštění. Počet uskutečněných vyhoštění měl od roku 2010 mírně klesající tendenci, nicméně i přesto lze říct, že má poměrně konstantní charakter. Naopak četnost nelegální migrace má v podstatě rostoucí charakter. Největší nárůst byl v roce 2015 způsobený evropskou migrační krizí. Při pohledu na data jako celek je zde patrný poněkud zvláštní jev. V roce 2010, kdy počet nelegální migrace byl za sledované období na svém minimu, tak počet uskutečněných vyhoštění byl největší na sledované období. Naopak v roce 2015, kdy nelegální migrace dosahovala svého maxima, počet zrealizovaných vyhoštění byl na svém minimu. Jedním z možných vysvětlení, proč byl počet vyhoštěných v období migrační krize velmi malý, je nekontrolovaný pohyb migrujících obyvatel. Graf 4.9 znázorňuje vývoj počtu žadatelů a osob s uděleným statutem mezinárodní ochrany v letech 1998–2018.

Graf 4.9 Počet žadatelů o azyl a počet udělených statusů mezinárodní ochrany v letech 1998–2018

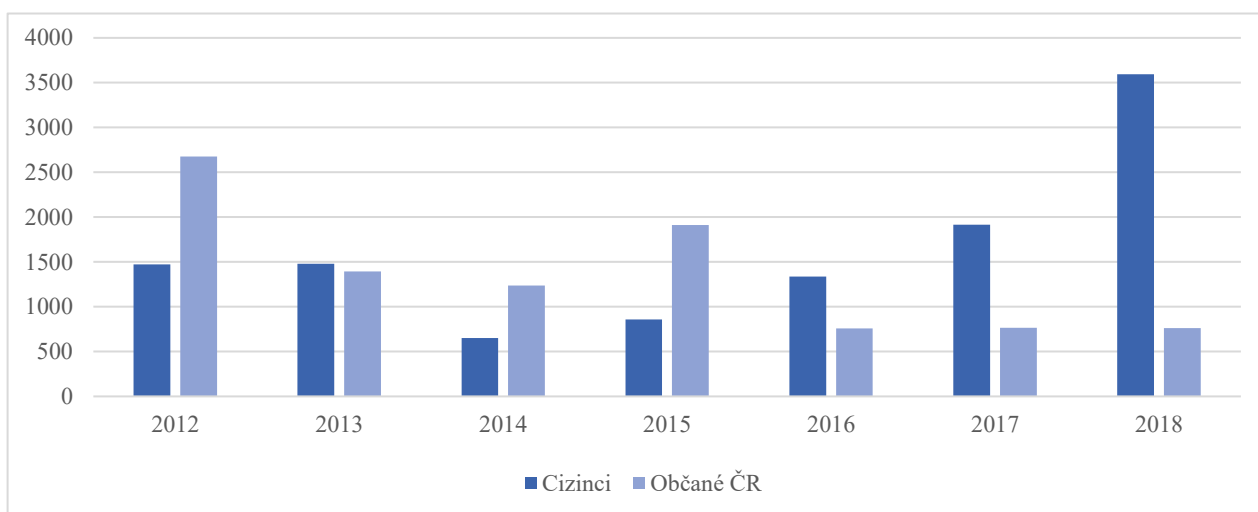
Zdroj: Člověk v tísni, 2019 (vlastní zpracování)

Jak lze vidět v grafu 4.9 ve sledovaném období dosáhl počet žadatelů o azyl svého vrcholu v roce 2001, kdy činil 18 tisíc. Poté měl klesající charakter s výjimkou roku 2003. Od roku 2007 počet žadatelů nepřesáhl 2 tisíce a má poměrně stabilní trend. Počet udělených statusů mezinárodní ochrany má poměrně dynamický charakter a v roce 2016 dosáhl svého maxima v rámci sledovaného období, kdy činil 450. V roce 2018 bylo evidovaných 1690 žádostí o azyl a 165 udělených statusů mezinárodní ochrany.

Problémem je rostoucí počet nelegálního zaměstnávání migrantů. Nejvíce nelegálně zaměstnaných migrantů pracovalo v oblasti stavebnictví, zpracovatelském průmyslu, v ubytovacích či stravovacích službách či ve velkoobchodu a maloobchodu (iRozhlas, 2018). Graf 4.10 znázorňuje vývoj počtu nelegálně zaměstnaných osob v letech 2012–2018.

Graf 4.10 Vývoj počtu nelegálně zaměstnaných cizinců a občanů České republiky v období od roku 2012 do roku 2018

Zdroj: Královehradecký kraj, 2019 (vlastní zpracování)

Na grafu 4.10 je znázorněn vývoj počtu nelegálně zaměstnaných cizinců a občanů České republiky od roku 2012 do konce roku 2018. Je patrné, že do roku 2015 byli nelegálně zaměstnáváni především občané České republiky, nicméně poté nastal zlom a od roku 2016 je počet nelegálně zaměstnaných obyvatel ČR poměrně stabilní, naopak počet nelegálně zaměstnaných cizinců má rostoucí charakter a v roce 2018 byl vyšší než 3500.

4.2.3 Bezpečnostní aspekty migrace

Bezpečnostní situace v České republice v souvislosti s migrací se vrací do stavu před evropskou migrační krizí. Z hlediska analýzy bezpečnostních aspektů migrace pracovní skupina MVČR v souladu s bezpečnostním systémem identifikovala možnou hrozbu zvýšeného počtu ozbrojených konfliktů způsobených nelegální migrací (MVČR, 2020c).

Česká republika se připravuje na situaci, v případě, že by došlo k přílivu migrační vlny velkého rozsahu na území České republiky a zavedla nový institut řízení v případě zvláštní situace. Jeho zavedením byl splněn rovněž jeden z úkolů vydaných Auditem národní bezpečnosti z roku 2016. Tento institut by byl spuštěn na základě nařízení vlády (Česká justice, 2019). Následně byla provedena SWOT analýza¹³, která je zaměřena na Českou republiku z hlediska migrační vlny velkého rozsahu.

¹³ SWOT analýza je analytická technika založená na zhodnocení vnitřních a vnějších faktorů. Autorem této analýzy byl americký teoretik managementu Albert Humphrey (1926-2005), který ji v 60. letech vytvořil.

Tab. 4.4 Česká republika z hlediska migrační vlny velkého rozsahu – SWOT Analýza

	SWOT Analýza	
	Silné stránky	Slabé stránky
Interní prostředí	<ul style="list-style-type: none"> - Bezpečnostní strategie ČR - Migrační strategie ČR - Správa uprchlických zařízení MVČR - Připravenost v rámci několika hodin chránit hranice - Aktivní účast v Severoatlantické alianci - Zkušenost ze zahraničních misí a jejich uplatnění pro ochranu hranic České republiky - Nejvyspělejší země v rámci V4 - Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016–2020 	<ul style="list-style-type: none"> - Nekompatibilita komunikačních prostředků PČR a AČR v rámci realizovaných opatření - Nízká jazyková vybavenost
	Externí prostředí	
	Příležitosti	Hrozby
Externí prostředí	<ul style="list-style-type: none"> + Regulace migrantů prostřednictvím mezinárodní spolupráce + Lepší mezinárodní spolupráce na úrovni Evropské unie z hlediska zajišťování bezpečnostní politiky 	<ul style="list-style-type: none"> - Rostoucí počet nelegálně zaměstnaných osob - Nelegální migrace v důsledku konfliktů v sousedních zemích - Nižší mzdy pro domácí pracovníky - Snížení počtu pracovních míst dostupných pro domácí pracovníky - Rostoucí kriminalita a terorismus - Šíření infekční nákazy

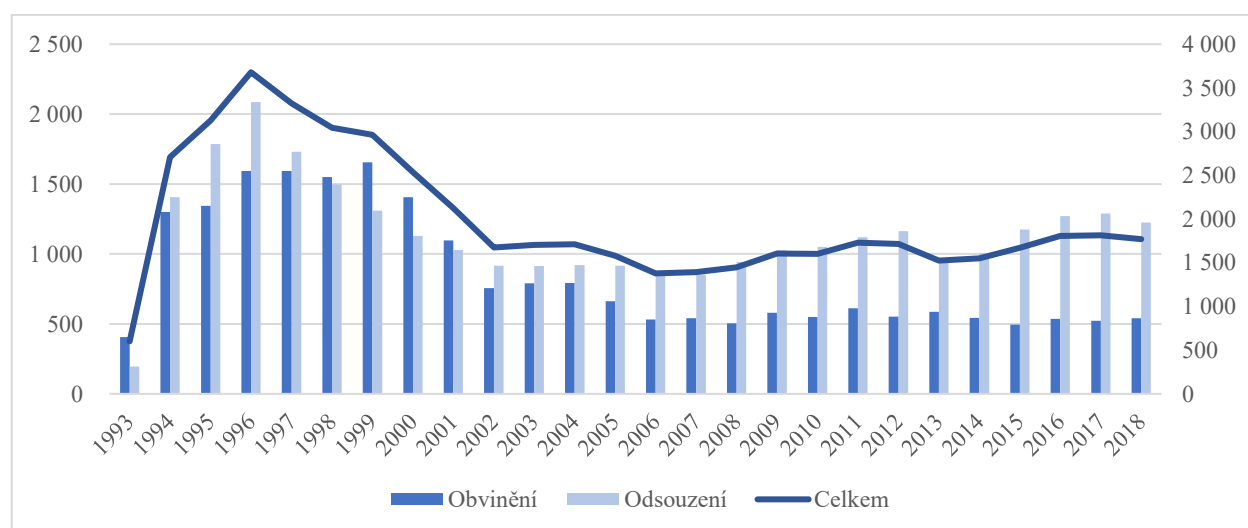
Zdroj: Kolařík, Jiří (2017), vlastní zpracování

Tabulka 4.4 znázorňuje SWOT analýzu České republiky z hlediska náhle migrační vlny velkého rozsahu. Lze odhadnout, že v rámci interního prostředí převažují silné stránky nad slabými stránkami. Za silné stránky České republiky je možno považovat například správa uprchlických zařízení, jejichž úkolem je zajistit ochranu a bezpečnost žadatelům o azyl, dále aktivní účast v NATO či zkušenost ze zahraničních misí, které by byly uplatněny pro ochranu země. Dále také fakt, že Česká republika je nejvyspělejší země v rámci V4, což znamená, že se do země mohou snažit dostat nelegální, ale také legální migranti. Oproti ostatním zemím V4 je Česká republika jedinou zemí, která nemá vnější schengenské hranice, a tudíž zde nemusí být řešena přímá ostraha těchto hranic. Za slabou stránku je považována nekompatibilita komunikačních prostředků PČR a AČR v rámci realizovaných opatření. Z hlediska externího prostředí převažují hrozby nad příležitostmi. Za hrozby je možné považovat rostoucí nezaměstnanost domácích pracovníků v důsledku levné pracovní síly či rostoucí kriminalita a možnost teroristického útoku. Šíření infekční nákazy je aktuální záležitostí, přičemž je tento problém

může řešen v rámci Evropské unie jako celku, a to uzavřením vnějších hranic¹⁴ (viz kap. 2.2.3). Příležitost lze spatřit například možnou intenzivnější mezinárodní spolupráci v oblasti bezpečnostní politiky.

Kriminalita cizinců se vzhledem k narůstajícímu počtu migrantů nijak extrémně nemění. Nejčastěji byli v roce 2018 cizinci souzeni za rvačky, kdy 23 % odsouzených činili cizinci, dále za 18 % znásilnění byli obviněni cizinci. Cizinci měli také 11% podíl na loupežích, 9% podíl v případech ublížení na zdraví, 9% podíl v případech ohrožení pod vlivem návykové látky, 7% podíl za krádež a 4 % případů v rámci nebezpečného pronásledování bylo způsobeno cizinci. Graf 4.11 znázorňuje vývoj kriminality z hlediska obvinění a odsouzení v letech 1993–2018.

Graf 4.11 Obvinění a odsouzení cizinci ve věznicích a vazebních věznicích a chovanci v letech 1993–2018 (stav k 31. 12.)

Zdroj: CZSO, 2020b (vlastní zpracování)

Z grafu 4.11 je patrné, že největší četnost odviněných a odsouzených cizinců byl zaznamenán v roce 1996, kdy činil 3 678 a poté měl klesající tendenci. Od roku 2002 se počet případů pohybuje v rozmezí 1 449–1 814. K 31. prosinci 2018 bylo zaznamenáno celkem 1 768 případů.

V návaznosti na problematiku kriminality jsou od roku 1996 zpracovávány strategie v oblasti kriminality. Posledním dokumentem je *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016–2020*, kterou Vláda České republiky schválila 25. ledna 2016 (MVČR, 2020d). Tato Strategie obecně pojednává o prevenci v oblasti kriminality, práci s pachateli a o hrozbách, které kriminalita představuje. Část tohoto dokumentu je věnována také kriminalitě páchané

¹⁴ Dne 2. dubna 2020 byla uvalena dvoutýdenní karanténa pro migrační tábor v obci Ritsona v Řecku, v němž žije 2 500 lidí. Důvodem uzavření tábora byla nákaza COVID-19, která se prokázala nejméně u dvaceti uprchlíků (iRozhlas, 2020c).

cizinci, kde je definováno, že kriminalita v České republice páchána osobami z jiných zemí nepředstavuje významný problém, a to i přesto, že podíl zločineckých organizací a cizinců je v některých oblastech kriminality vysoký (drogová kriminalita, rvačky apod.). Nicméně v důsledku rostoucích migračních toků může docházet k rozrůstání či vzniku nových skupin, které páchají organizovaný zločin. Klíčovým prvkem v boji proti těmto hrozbám je integrační politika, která je na velmi dobré úrovni. Jelikož v České republice je příznivý hospodářský vývoj a rovněž nízká nezaměstnanost, je zde rostoucí poptávka po pracovní migraci. V některých případech je množství cizinců a zaměstnanců příliš vysoké a dosavadní infrastruktura je nedostatečná. Také zde vznikají konflikty s místním obyvatelstvem, také zde vznikají konflikty s místním obyvatelstvem, což zhoršuje bezpečnost a veřejný pořádek. V tomto ohledu jsou problémem agentury, které cizince zaměstnávají a rostoucí počet ubytoven a ubytovaných cizinců. Právě na základě těchto aspektů je potřeba tuto situaci neustále monitorovat z hlediska bezpečnosti a rovněž přijímat či iniciovat operativní a systémová opatření (MVČR, 2020e).

V souvislosti s aktuální situací na řecko-tureckých hranicích požádalo Řecko Evropskou unii o materiální podporu. Česká republika v březnu poskytla materiální pomoc v hodnotě 2,5 milionů Kč, které byly uhrazeny MVČR z rezervy svého programu Pomoc na místě. Česká republika je připravena poslat až na hranice padesát policistů a 1 milion eur na ochranu hranic, nicméně Řecko zatím o vyslání policistů nepožádalo (MVČR, 2020e).

4.2.4 Prognóza budoucího vývoje

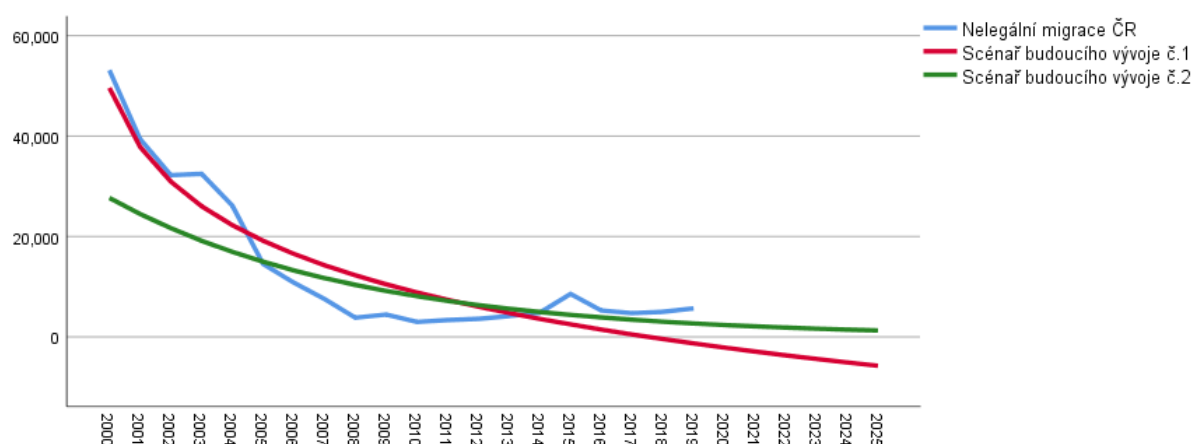
Migrační situace na území států je ovlivněna děním ve světě, a tudíž nelze s přesností odhadnout, jak se situace bude v budoucnu vyvíjet. Konkrétně Česká republika ve vztahu k pracovní migraci uplatňuje liberální přístup, což je také důsledkem rostoucího počtu migrantů. Podle zprávy OECD o sociální a ekonomické situaci v členských zemích, která byla publikována v roce 2006, Česká republika v letech 1992–2002 vykazovala největší přírůstek cizinců ze všech členských států V4. Česko se od roku 2001 potýká s velkým nárůstem imigrace. V roce 2004 při vstupu ČR do Evropské unie bylo možné cestovat za prací do jiných členských států, což bylo pozitivní v rámci vývoje nezaměstnanosti¹⁵ na tuzemském trhu (Rožňák a kol., 2018). S postupem času s rostoucím vývojem emigrace domácích pracovníků, migrace v současné době umožňuje řešit zaměstnanost v řadě podniků. Predikce byla provedena prostřednictvím programu SPSS s pomocí dat z Českého statistického úřadu. Pomocí predikce bývá odhadován vývoj modelu, a to jakým směrem se bude s určitou pravděpodobností vyvíjet proměnná, v tomto případě

---

¹⁵ Míra nezaměstnanosti v České republice k 31. 12. 2004 činila 9,5 % (MPSV, 2005).

nelegální migrace, v budoucnosti. Následující graf XY znázorňuje predikci budoucího vývoje nelegální migrace na území České republiky.

Graf 4.12 Predikce budoucího vývoje nelegální migrace na území České republiky od roku 2000 do roku 2025

Zdroj: SPSS (vlastní zpracování)

Graf 4.12 znázorňuje možný budoucí vývoj migrace od roku 2000 do roku 2025. Oba scénáře mají klesající tendenci. První scénář budoucího vývoje je určen trendem logaritmické funkce a značí větší pokles. Druhý scénář je dán trendem exponenciální funkce a má mírnější tendenci poklesu. Z těchto dvou scénářů lze s velmi vysokou pravděpodobností usoudit spíše na realizaci druhého scénáře, jelikož i přesto, že má klesající tendenci, nachází se stále v kladných hodnotách, nikoliv záporných. Pokles je možno očekávat i vzhledem k současné situaci, kdy je zvýšená ostraha vnějších hranic v důsledku pandemie.

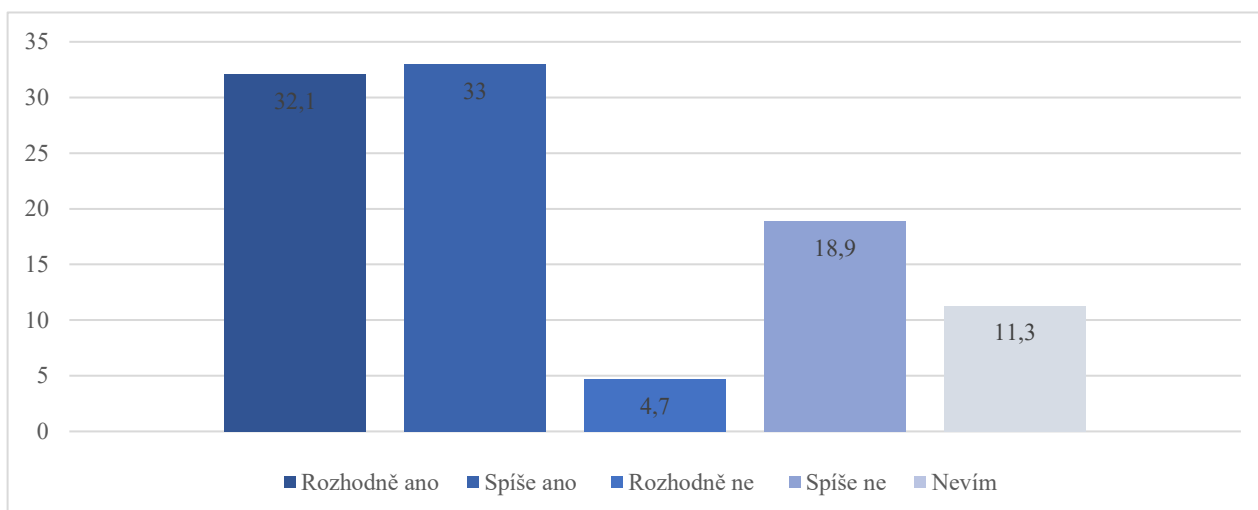
4.3 Migrace a její bezpečnostní aspekty na Slovensku

Slovenská republika (SR) vznikla při rozdělení Československé federativní republiky 1. ledna 1993. Jedná se o vnitrozemský stát s rozlohou 49 036 km², který leží ve střední Evropě. Slovenská republika sousedí s Ukrajinou, Maďarskem, Českem, Rakouskem a Polskem.

Slovensko je členem řady mezinárodních organizací, jako je Eurozóny, Evropská unie, Mezinárodního měnového fondu, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Organizace spojených národů, Severoatlantické aliance, Schengenského prostoru, Světové obchodní organizace aj.

Postoj občanů Slovenska k migrantům je spíše negativní. Následně je znázorněn postoj občanů Slovenské republiky k migrantům z různých hledisek. Graf 4.13 znázorňuje postoj občanů k udržení bezpečnosti z hlediska migrace, přičemž odpovídalo 106 respondentů.

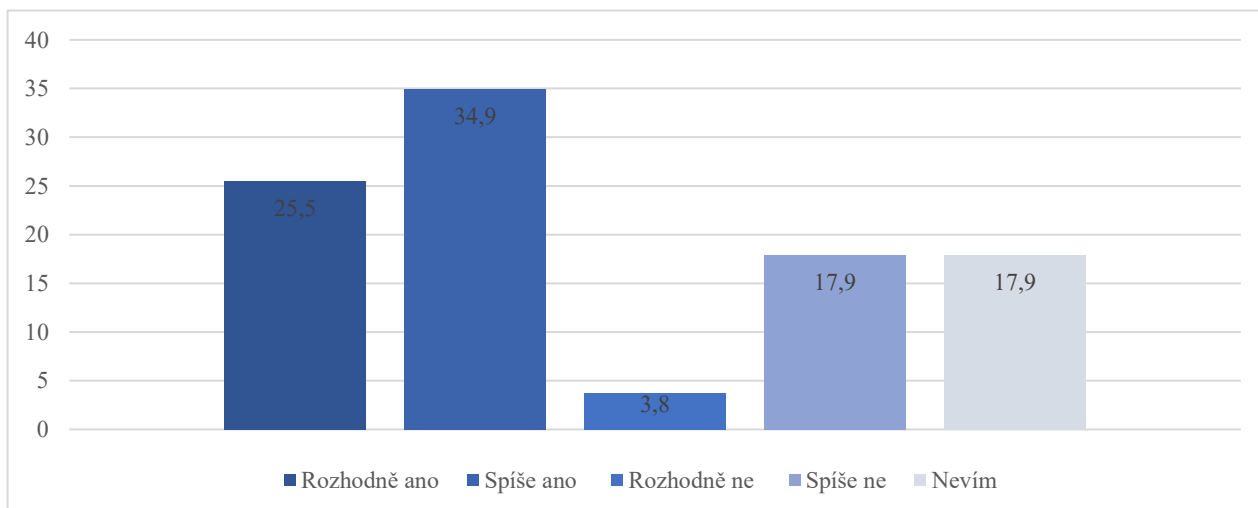
Graf 4.13 Představují imigranti hrozbu pro udržení bezpečnosti pro obyvatelé Slovenské republiky? (v %)

Zdroj: Repáňová, 2017 (vlastní zpracování)

Graf 4.13 znázorňuje odpovědi migrantů, ze kterých je patrné, že více polovina dotazovaných obyvatel (65,1 %) Slovenské republiky souhlasí s tím, že migranti představují hrozbu pro občany této země. Téměř necelá pětina dotazovaných občanů (23,6 %) nesouhlasí s výrokem, že migrace představuje hrozbu pro bezpečnost a 11,3 % občanů zůstalo nestranných. Následující graf 4.14 znázorňuje názor občanů směřující ohrožení zaměstnanosti domácích pracovníků, jestliže se budou zaměstnávat migranti.

Graf 4.14 Může zaměstnávání cizinců ohrozit zaměstnanost domácích pracovníků? (v %)

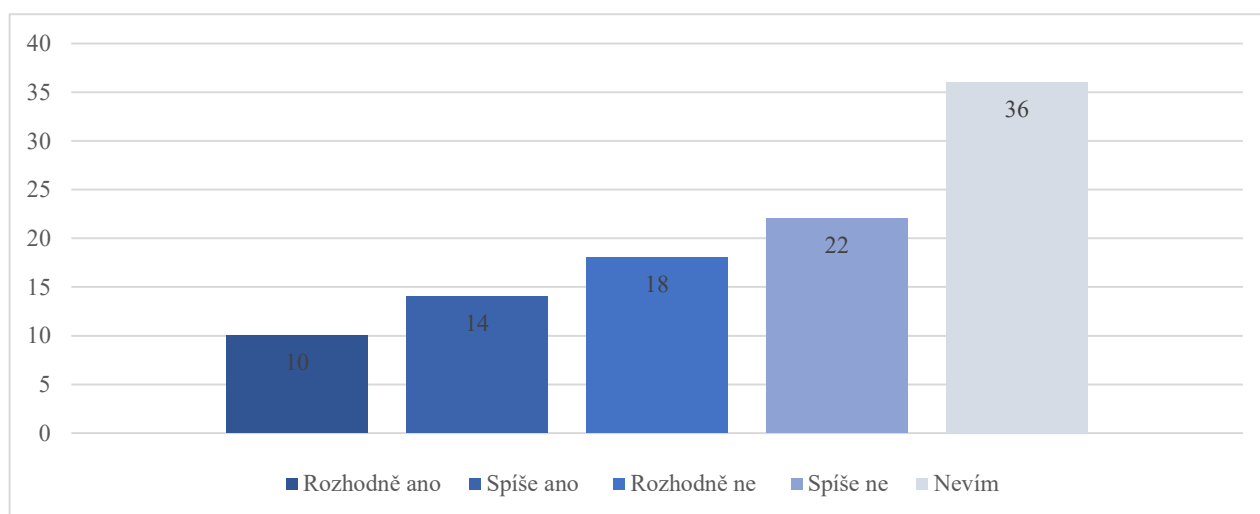

Zdroj: Repáňová, 2017 (vlastní zpracování)

Z grafu 4.14 lze vidět, že 60,4 % respondentů se přiklání k názoru, že zaměstnávání cizinců může ohrozit zaměstnávání domácích pracovníků, s čímž souvisí i fakt, že pro zaměstnavatele mnohdy cizinci představují levnou pracovní sílu. Téměř pětina dotazovaných občanů s tímto názorem

nesouhlasí a 17,9 % občanů neví. Následující graf 4.15 znázorňuje postoj občanů SR k pomoci migrantům.

Graf 4.15 V případě, že by bylo ve tvé kompetenci rozhodovat o pomoci migrantům, pomohl/a byste jim? (v %)

Zdroj: Repáňová, 2017 (vlastní zpracování)

Graf 4.15 znázorňuje postoj respondentů k pomoci migrantům. Z tohoto hlediska pouze 24 % se přiklání k pomoci migrantům a až 40 % by spíše nepomohlo. Bez konkrétního názoru je 36 % osob.

4.3.1 Migrační a azylová politika

Migrační politika Slovenské republiky usiluje o ochranu národních zájmů a realizaci cílů v oblasti migrace, dále vytváří podmínky v rámci lidských, materiálních a finančních zdrojů, koordinuje instituce v této oblasti, aktivně se podílí na tvorbě práva Evropské unie z hlediska migrace.

Po vstupu Slovenska do Evropské unie byl zde tzv. imigrační trend ze sousedních států, a to zejména z České republiky, Maďarska a Rumunska. V případě České republiky šlo pouze o krátkodobý trend. V roce 2009 byla přijata Koncepce integrace cizinců. Důležitým se stal dokument z roku 2011 s názvem „Migrační politika Slovenské republiky s výhledem do roku 2020“. Téhož roku byl také přijat Akční plán migrační politiky na roky 2012 a 2013. I přesto v oblasti migrace a integrace cizinců je stále věnována malá pozornost státu. V roce 2012 vstoupil v platnost zákon o pobytu cizinců (Rožňák a kol., 2018). Základ migrační politiky se odráží v principech, mezi které lze řadit:

- *princip suverenity*, jehož smyslem tohoto principu je ochrana národních zájmů a regulace migrace,

- *princip zákonitosti*, který vychází z Ústavy SR, mezinárodních smluv a práva Evropské unie,
- *princip regulace legální migrace*, prostřednictvím kterého se Slovensko snaží dosáhnout řádného a regulovaného přistěhovalectví,
- *princip aktivní spolupráce s Evropskou unií*, čímž je kladen důraz na zabezpečování jednotné politiky, a to jak azylovou, tak migrační,
- *princip zákazu diskriminace*, který představuje rovné příležitosti pro všechny legální migranty,
- *princip flexibility*, prostřednictvím kterého by mohlo být dosaženo inovací (MVSR, 2020a).

Klíčovou roli ve tvorbě migrační politiky hraje Ministerstvo vnitra SR, Úřad hraniční a cizinecké policie prezidia Policejního Sboru, který je zodpovědný za oblast pobytu a kontroly hranic, stejně jako Migrační úřad SR, který má na starosti implementaci azylové politiky. Méně důležitou roli v oblasti migrace představuje Ministerstvo zahraničních věcí a evropských záležitostí SR, Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR. V podstatě žádnou nebo velmi malou odpovědnost v této oblasti mají orgány územní a místní samosprávy (Multikulti, 2016).

4.3.2 Analýza migračních toků do Slovenské republiky

Následně byla provedena analýza migračních toků do Slovenské republiky, přičemž rozlišujeme trvalý pobyt, přechodný pobyt a tolerovaný pobyt. **Trvalý pobyt**, stejně jako v případě České republiky, je udělován občanům z jiných zemí v případě pobytu nad 5 let a to i za stejných podmínek (viz kap. 4.2.2). **Přechodný pobyt** je udělen osobě z třetí země za různých podmínek. Tento pobyt lze udělit například za účelem podnikání, výkonu práce, studování, výzkumu a vývoje či slučování rodiny. Přechodný pobyt lze udělit na různě dlouhé období v závislosti na výkonu činnosti, a to:

- zaměstnání: maximálně 5 let,
- osobní činnost či výzkum a vývoj: maximálně 2 roky,
- podnikání: maximálně 3 roky,
- sloučení rodiny, výkon služebních povinností civilními složkami ozbrojených sil: maximálně 5 let,
- studium: maximálně 6 let,

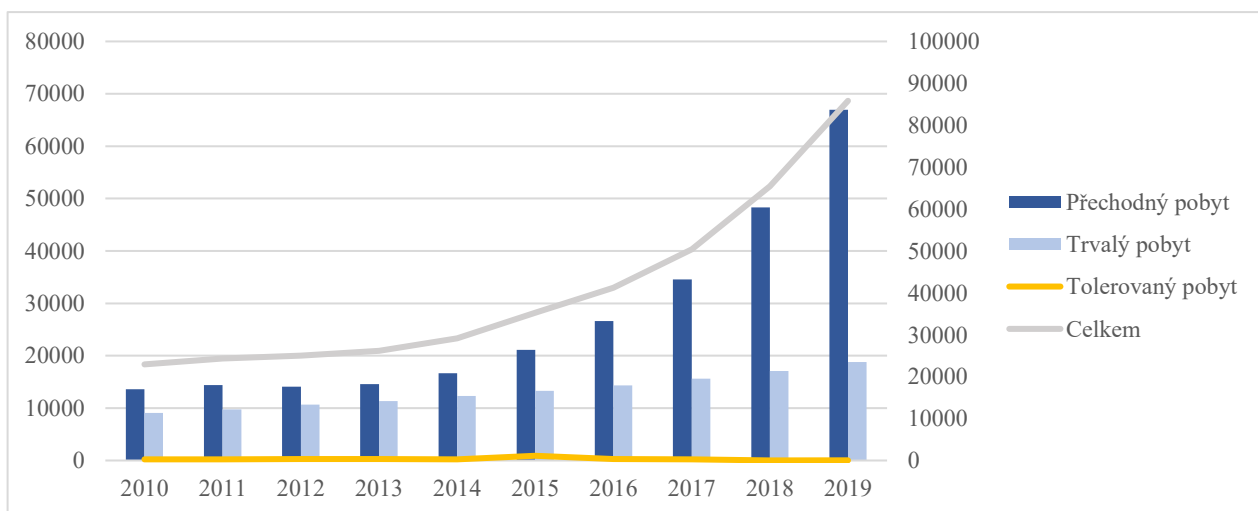
- modrá karta¹⁶: maximálně 4 roky (MIC IOM, 2020b).

Tolerovaný pobyt je možné udělit cizinci na dobu nejvíce 180 dní za předpokladu, že platí některá z podmínek:

- osoba je starší 18 let a je obětí trestného činu obchodování s lidmi,
- jedná se o dítě, které bylo nalezeno na území Slovenské republiky
- osoba neohrožuje bezpečnost státu či veřejný pořádek a vyžaduje respektování soukromého a rodinného života dle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod,
- byl nelegálně zaměstnán za vykořisťujících podmínek nebo se jedná o nelegálně zaměstnanou osobu mladší 18 let,
- v případě, že to vyplývá z mezinárodních závazků Slovenské republiky (MIC IOM, 2020c).

Slovensko je zemí s poměrně nízkým podílem migrantů, a to i přesto, že celkový počet migrantů ve světě roste. Obecně lze říct, že od vstupu Slovenské republiky do Evropské unie legální migrace značně vzrostla, zatímco nelegální migrace poklesla. Graf 4.16 znázorňuje vývoj legální migrace od roku 2010 v rámci jednotlivých kategorií.

Graf 4.16 Legální migrace podle druhů pobytů v letech 2010–2019

Zdroj: MVSR, 2020b (vlastní zpracování)

Z grafu 4.16 je patrné, že vývoj legální migrace má od roku 2010 rostoucí charakter a za sledované období se zvýšil o více než čtyři krát. Četnost tolerovaného pobytu se pohybuje v rozmezí od 15 do 295 s výjimkou roku 2015, kdy počet činil 902. Mírný nárůst byl zaznamenán u trvalého pobytu, zatímco přechodný pobyt vykazuje rok od roku znatelný nárůst. V roce 2019

¹⁶ Modrá karta je typ přechodného pobytu, který je udělován osobám z jiných zemí za účelem vysoko kvalifikovaného zaměstnání.

bylo zaznamenáno 85 827 legálních migrantů, z toho 66 964 v rámci přechodného pobytu, 18 812 s trvalým pobytem na území SR a pouze 51 z hlediska tolerovaného pobytu. Největší počet migrantů se nachází na území západního Slovenska, a to především z důvodu, že se zde nachází větší počet pracovních míst, přičemž se zhruba 2/3 tvoří muži (Rožňák a kol., 2018). Přehled počtu migrantů dle národností je znázorněn v tabulce 4.5.

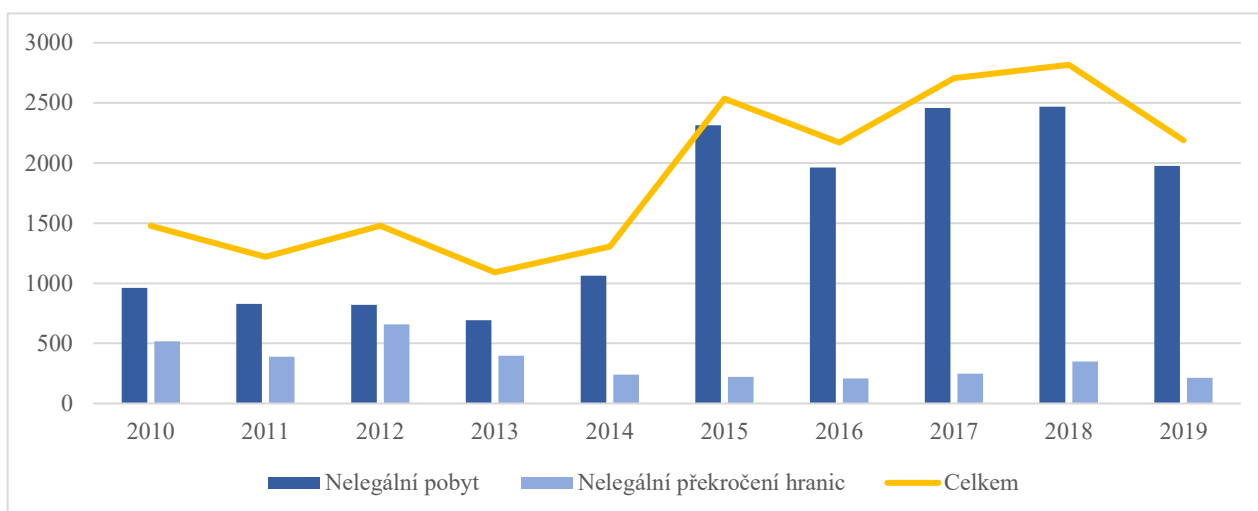
Tab. 4.5 Legální pobyt podle státní příslušnosti migrantů k 31. prosinci 2019 (top 10)

Státní příslušnost	Celkem	Z toho:		
		Přechodný pobyt	Trvalý pobyt	Tolerovaný pobyt
Ukrajina	38 307	33 247	5 058	2
Srbsko	16 604	15 784	820	-
Vietnam	5 565	3 732	1 831	2
Rusko	5 257	2 821	2 433	3
Čína	2 709	926	1 783	-
Severní Makedonie	1 614	1 012	602	-
Korejská republika	1 608	983	625	-
Irán	1 400	1 221	179	-
USA	1 064	398	666	-
Indie	967	778	189	-

Zdroj: MVSR, 2020b (vlastní zpracování)

Z tabulky 4.5 lze vidět počet platných pobytů dle státní příslušnosti. Největší počet legálně ubytovaných cizinců tvoří lidé z Ukrajiny (38 307), druhou nejpočetnější národností jsou lidé původem ze Srbska (16 604), dále z Vietnamu (5 565), Ruska (5 257), Číny (2 709) apod. Z hlediska druhů pobytů je nejvíce využíván přechodný pobyt. V menší míře je evidován trvalý pobyt a tolerovaný pobyt byl zaznamenán v rámci sledovaných zemí pouze u Ukrajiny (2), Vietnamu (2) a Ruska (3). Následující graf 4.17 znázorňuje nelegální překročení slovenských hranic a rovněž nelegální pobyt na území státu.

Graf 4.17 Nelegální překročení hranic a nelegální pobyt na území SR v letech 2010–2019

Zdroj: MVSR, 2020b (vlastní zpracování)

Z grafu 4.17 je patrné, že nelegální pobyt na území Slovenské republiky je znatelně vyšší než nelegální překročení hranic. Počet nelegálního překročení hranic se od roku 2010 poměrně snížil, zatímco počet cizinců s nelegálním pobytem od roku 2015 dosahuje vyšších hodnot, což může být důsledkem evropské migrační krize z roku 2015. V roce 2019 počet nelegálního překročení hranic činil 213 a nelegálně zde pobývalo 1977 osob. Zjištěný počet nelegálně pobývajících osob v roce 2019 je znázorněn v následující tabulce 4.6 dle státních příslušností a rovněž tak i nelegální překročení hranice SR.

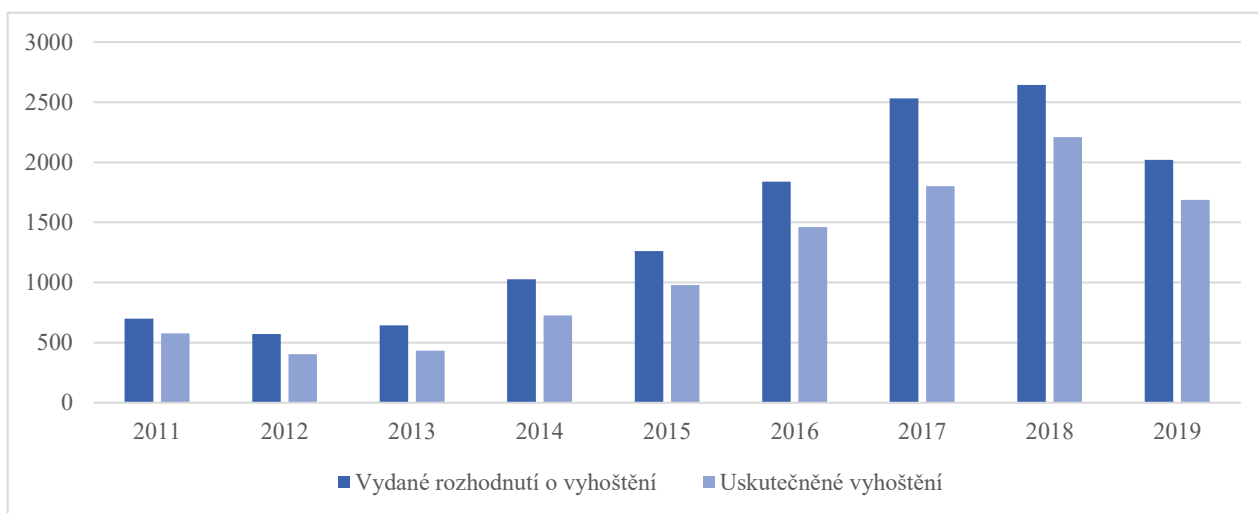
Tab. 4.6 Nelegální migrace v SR dle kategorií v roce 2019

Nelegální pobyt			Nelegální překročení hranice Slovenské republiky		
Nelegální pobyt	Zjištěno osob	Podíl osob v %	Nelegální překročení hranice	Zjištěno osob	Podíl osob v %
Celkem	193	100,00	Celkem	213	100,00
Z toho nejčtetnějších devět národností			Z toho nejčtetnějších devět národností		
Afghánistán	98	50,77	Ukrajina	34	15,96
Ukrajina	16	8,29	Vietnam	33	15,49
Srbsko	12	6,21	Srí Lanka	20	9,38
Bangladéš	8	0,04	Turecko	20	9,38
Pákistán	8	0,04	Afghánistán	15	7,04
Maroko	7	0,03	Bangladéš	14	6,57
Sýrie	6	0,03	Rusko	9	4,22
Turecko	5	0,02	Somálsko	8	3,75
Myanmar	4	0,02	Indie	7	3,28

Zdroj: MVSR, 2020c (vlastní zpracování)

Z tabulky 4.6 je patrný podíl cizinců dle státní příslušnosti, kteří nelegálně pobývají na území Slovenské republiky a dále cizinců, kteří nelegálně překročili hranice SR. Na první pohled je patrné, že složení nelegálních migrantů dle jejich původu je velmi odlišný u daných kategorií. Celkem bylo v roce 2019 zjištěno 193 osob s nelegálním pobytem na území Slovenské republiky. Nejvíce osob, u kterých byl zjištěn nelegální pobyt, byl původem z Afghánistánu a činil 50,77 %. V daleko menším podílu zde pobývali občané z Ukrajiny (8,29 %), Srbska (6,21 %) či Bangladéše (0,04 %). Nelegální překročení hranic bylo zjištěno u 213 osob, z čehož nejvíce cizinců pocházelo z Ukrajiny, přičemž jejich podíl činil 15,96 %. Dále z Vietnamu (15,49 %), Srí Lanky (9,38 %) či Turecka (9,38 %). Následující graf 4.18 znázorňuje počet vydaných rozhodnutí o vyhoštění migrantů a počet jeho uskutečnění.

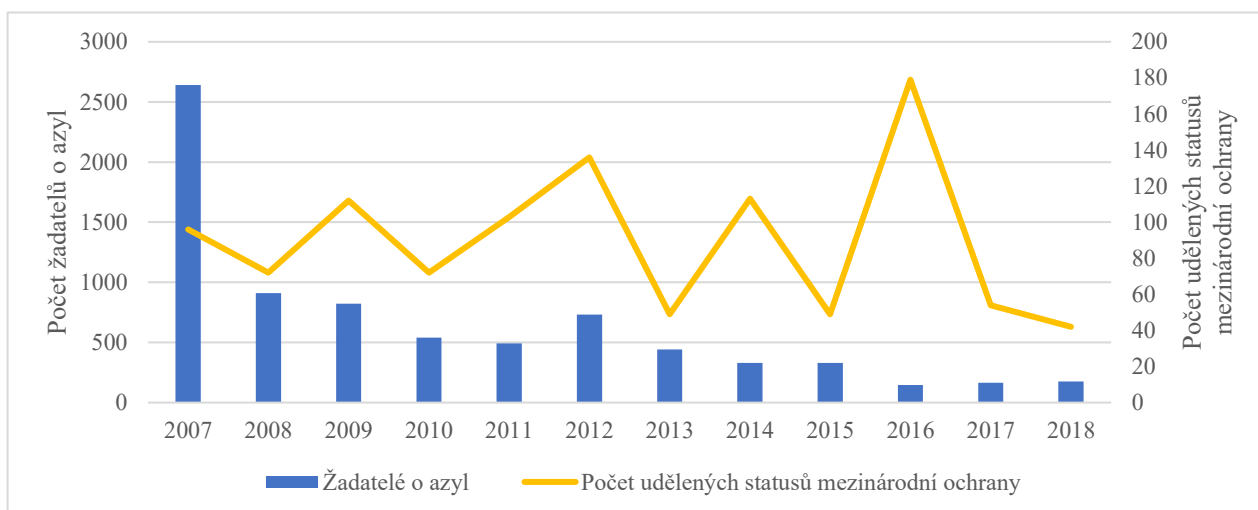
Graf. 4.18 Vývoj počtu vyhoštění cizinců z území Slovenské republiky v letech 2011–2019

Zdroj: MVSR, 2020b (vlastní zpracování)

Z grafu 4.18 lze vidět, že od roku 2012 do roku 2018 počet vydaných rozhodnutí o vyhoštění má rostoucí charakter. V roce 2019 tento počet poklesl z 2644 na 2020. Počet zrealizovaných vyhoštění v poměru k vydaným rozhodnutím je poměrně vysoký v porovnání s Českou republikou (viz graf 4.19). V roce 2019 bylo 2020 vydaných rozhodnutí o vyhoštění a 1686 zrealizovaných, což činí 83,46 %.

Graf 4.19 Počet žadatelů o azyl a počet udělených statusů mezinárodní ochrany v letech 2007–2018

Zdroj: Člověk v tísni, 2019 (vlastní zpracování)

Z grafu 4.19 lze vidět, že v roce 2007 počet žádostí o azyl dosahoval velmi vysoké hodnoty, kdy činil 2 642. Od roku 2008 má téměř klesající charakter, kdy počet žadatelů v roce 2018 byl pouze 175. Počet udělených statusů mezinárodní ochrany má velmi dynamický charakter. V roce 2016 dosáhl v rámci sledovaného období nejvyšší hodnot, a to 179. Nicméně v roce 2018 byl udělen 42 osobám status mezinárodní ochrany.

4.3.3 Bezpečnostní aspekty migrace

Ministerstvo vnitra SR vidí z dlouhodobého hlediska migraci jako určité bezpečnostní riziko. Činnost orgánů Slovenské republiky z hlediska ochrany vnějších hranic je poměrně složitá, neboť státní hranice s Ukrajinou, které jsou dlouhé 97 km, vedou poměrně složitým terénem, který je obtížné uhlídat¹⁷. Naopak v příhraničních oblastech s Maďarskou republikou lze vidět pozitivní vliv maďarských orgánů a počet cizinců, kteří nelegálně překročili hranici je minimální. Ve dne 9. – 13. září 2019 se uskutečnilo vojenské cvičení tzv. Nový Horizont 2019, jehož cílem bylo otestovat připravenost z hlediska zvládnutí uprchlických krizových migrací. Toto cvičení se realizuje každoročně od roku 2015 a jeho cílem je výcvik účastníků, kteří si otestují spolupráci a připravenost ochrany a obrany státních hranic (MOSR, 2019).

V rámci sledování bezpečnosti Slovenská republika pomáhá řešit migraci i mimo území státu. Tehdejší ministryně vnitra SR, Denisa Saková, dne 4. března 2020 prohlásila, že Slovenská republika je ochotná pomoci Řecku s řešením migrační krize (viz kap. 2.2.3). Jedná se o pomoc finanční a humanitární, a dále vysílání členů pobřežní a cizinecké policie. Slovenská republika

¹⁷ Proto i Evropská unie finančně přispěla na technické vybavení pro ochranu vnějších schengenských hranic a jejich zabezpečení.

každoročně vyšle na pomoc 700–1000 příslušníků hraniční a cizinecké policie, přičemž jde především o země západního Balkánu či členské země EU (MVSR, 2020d). Tabulka 4.7 poukazuje na klíčové aspekty provedené SWOT analýzy.

Tab. 4.7 Slovenská republika z hlediska migrační vlny velkého rozsahu – SWOT Analýza

	Silné stránky	Slabé stránky
Interní prostředí	<ul style="list-style-type: none"> + Přípravenost čelit migraci z hlediska kapacity, + připravenost v rámci několika hodin chránit hranice, + informativnost migrantů před příchodem do země (letáky, brožurky a jiné v jazyku jejich původu), + aktivní účast v Severoatlantické alianci, + zkušenost ze zahraničních misí a jejich uplatnění pro ochranu hranic Slovenské republiky, + azylové zařízení a integrované středisko, + Výcvikové aktivity v rámci Nový Horizont 	<ul style="list-style-type: none"> - Politické strany nejsou konzistentní ve vztahu k zahraniční migraci, - méně vstřícná sociální politika ve vztahu k migrantům, - negativní postoj k migraci, - nelegální migrace přináší vznik extremistických skupin, - nelegální migrace má za důsledek podporu nacionálně smýšlejících politických stran
	Příležitosti	Hrozby
Externí prostředí	<ul style="list-style-type: none"> + Regulace migrantů prostřednictvím mezinárodní spolupráce, + lepší mezinárodní spolupráce na úrovni Evropské unie z hlediska zajišťování bezpečnostní politiky. 	<ul style="list-style-type: none"> - Rostoucí počet nelegálně zaměstnaných osob, - nelegální migrace v důsledku konfliktů v sousedních zemích, - nižší mzdy pro domácí pracovníky - snížení počtu pracovních míst dostupných pro domácí pracovníky, - rostoucí kriminalita a terorismus, - šíření infekční nákazy.

Zdroj: vlastní zpracování

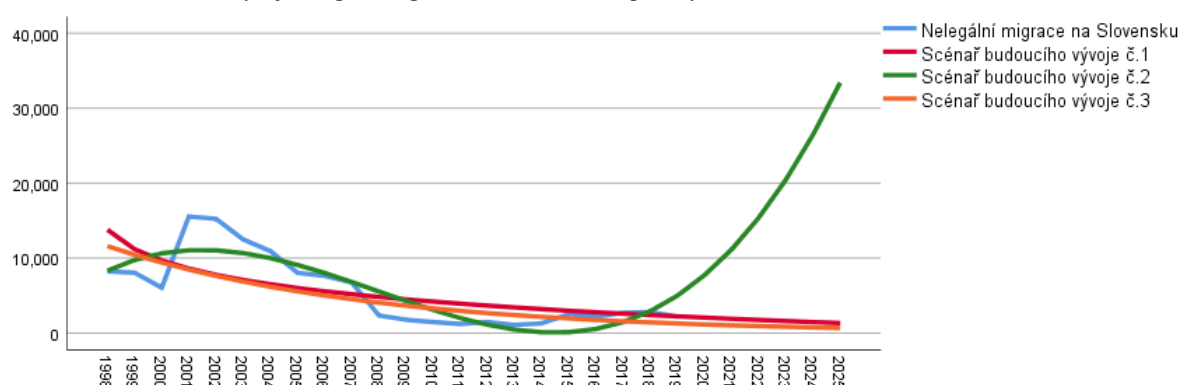
Tabulka 4.7 znázorňuje SWOT analýzu Slovenské republiky z hlediska migrační vlny. Mezi silné stránky státu lze řadit například připravenost čelit migraci z hlediska kapacity či informativnost pro migranty v jazycích jejich původu. Za slabou stránku státu lze například považovat nekonzistentnost politických stran ve vztahu k zahraniční migraci. Slovensko není pro migranty příliš atraktivní zemí, jelikož velikost sociálního zabezpečení nelze srovnávat například s Německem či Švédskem. Dále disponuje také méně vstřícnou politikou ve vztahu k migrantům na rozdíl od jiných zemí, jako je například Německo, Rakousko či Švédsko či disponuje negativním postojem k migraci, což dokazuje také fakt, že SR odmítlo Globální

pakt o migraci. Slovensko má také malé sociální dávky, což může být také důvodem, proč se migranti příliš nezdržují na území země. Příležitost lze spatřit například v regulaci migrantů prostřednictvím mezinárodní spolupráce, jako v případě České republiky. Jednou z možných hrozeb je rostoucí kriminalita.

4.3.4 Prognóza budoucího vývoje

Dle údajů ze Slovenského statistického úřadu zvýšený počet migrantů vstupuje na území Slovenska a poté dále pokračuje do ostatních zemí EU. Je předpokládáno, že migrační saldo SR bude ovlivněno odchodem obyvatelstva, které bude hledat své pracovní uplatnění ve vyspělých státech. Evropa jako celek čelí problematice stárnoucího obyvatelstva a možným řešením se jeví příchod cizinců v produktivním a reprodukčním věku. Je očekáván pokles konkurenceschopnosti v důsledku nižšího podílu mladší a ekonomicky aktivní populace. To je důvod, proč se předpokládá snížený zájem o emigraci ze Slovenska a trvalý nárůst migračního salda jako důsledek zvyšující se atraktivnosti Slovenské republiky z hlediska migrace (Rožňák a kol., 2018). Následující graf 4.20 znázorňuje prognózu vývoje nelegální migrace na Slovensku od roku 1998 do roku 2025 pomocí třech možných scénářů.

Graf 4.20 Predikcie budúceho vývoje nelegálnej migrácie na území Českej republiky od roku 1998 do roku 2025

Zdroj: SPSS (vlastní zpracování)

Graf 4.20 znázorňuje predikci vývoje migrace od roku 1998 do roku 2025. První scénář je určen trendem logaritmické funkce a jeho vývoj se téměř shoduje s třetím scénářem, který je dán logistickou funkcí. V obou případech se jedná o klesající tendenci nelegální migrace, která je stále v kladných hodnotách v rámci sledovaného období, nicméně dosahuje nejnižších hodnot od roku 1998. Druhý scénář je dán kubickou funkcí a je téměř nepravděpodobný už jen z důvodu aktuální situace a ochrany vnějších hranic. Lze tedy obecně předpokládat pokles nelegální migrace v následujících pěti letech.

4.4 Migrace a její bezpečnostní aspekty v Polsku

Polská republika (PL) je vnitrozemský stát ležící ve střední Evropě. Jeho rozloha činí 312 679 km². Polsko sousedí na západě s Německem, s Českou republikou a Slovenskem na jihu, Běloruskem a Ukrajinou na východě a s Litvou a Ruskem na severu. Jako jediný stát V4 má také přístup k Baltskému moři, jehož pobřeží je dlouhé 770 km. V současné době má 37,97 milionů obyvatel.

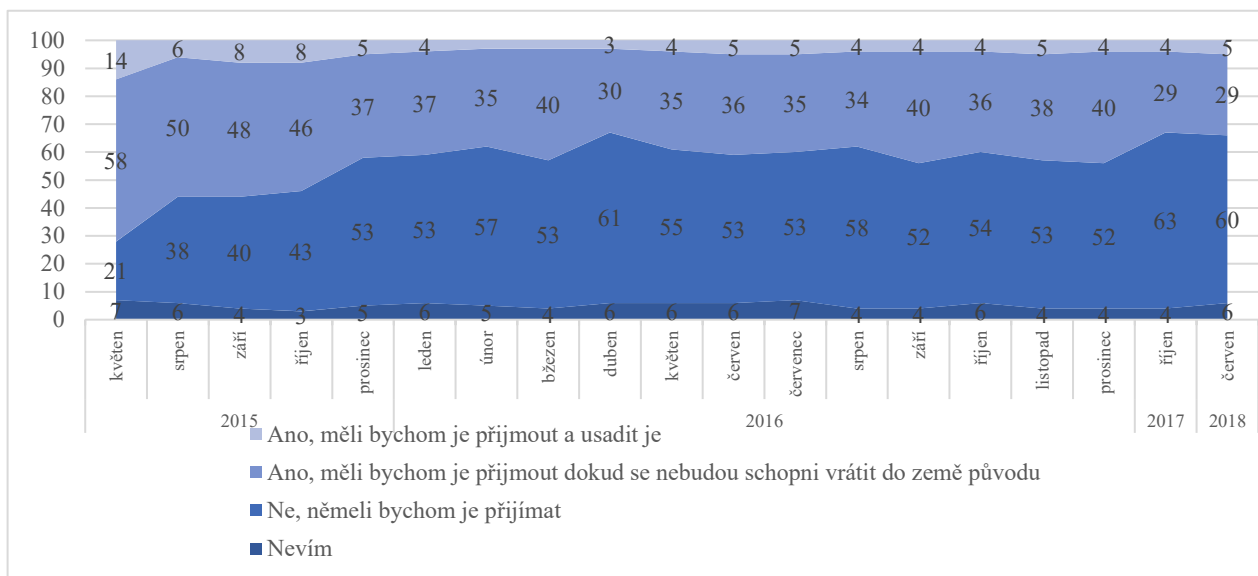
Polská republika je členem Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru, Mezinárodního měnového fondu, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Organizace spojených národů, Rady Evropy, Severoatlantické aliance, Schengenu, Světové banky, Světové obchodní organizace, Visegrádské čtyřky apod.

Nepříznivým jevem v zemi je pokles počtu lidí v produktivním věku, přičemž důvodem je zvýšení emigrace obyvatel Polska (viz kap. 4.4.1). Předpokládá se, že do roku 2030 poklesne pracovní síla o více než 6 %. Největší pokles se předpokládá u lidí ve věku 18–45 let. Demografie hraje podstatnou roli, která vytváří poptávku po pracovních místech a v případě, že pokles populace bude klesat, bude se utvářet poptávka po ekonomických migrantech.

Obyvatelé Polska nejsou příliš otevření přijímání uprchlíků ze zemí, které byly či jsou zasaženy válečným konfliktem, přičemž snaha pomoci závisí na zemi, ze které pocházejí. Byl zrealizován průzkum postoje Poláků k uprchlíkům. Graf 4.21 znázorňuje postoj Poláků k přijetí uprchlíků, ze zemí zasažených válečným konfliktem.

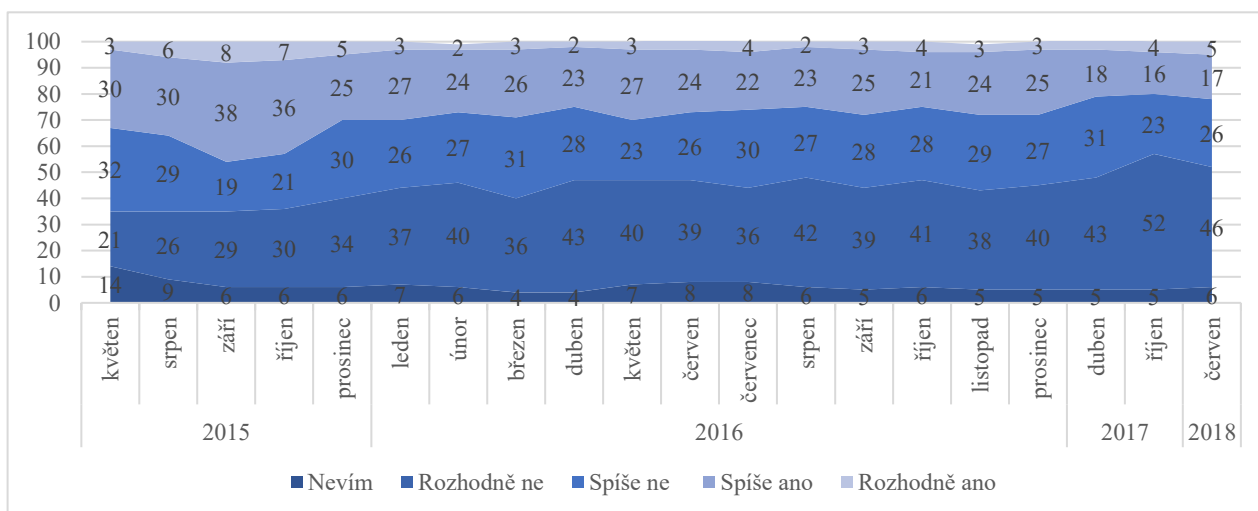
Graf 4.21 Mělo by Polsko přijmout uprchlíky ze zemí postižených válkou

Zdroj: CBOS, 2018 (vlastní zpracování)

Z grafu 4.12 je patrné, že od května 2015 roste spíše negativní postoj k přijímání uprchlíků. V červnu 2018 hlasovalo 60 % respondentů pro nepřijetí uprchlíků, 29 % dotazovaných obyvatel bylo pro jejich přijetí na dobu nezbytně nutnou a pouze 5 % respondentů bylo pro jejich přijetí a usazení v zemi. Obyvatelé z větších měst, s vyšším vzděláním a respondenti, kteří se ztotožnili s levicí, deklarují větší přízeň s bezpodmínečným usazováním migrantů. Naopak neochotu přijímat uprchlíky spíše vyjadřují obyvatelé menších měst a vesnic, kvalifikovaní a nekvalifikovaní pracovníci a respondenti s nižším vzděláním (CBOS, 2018).

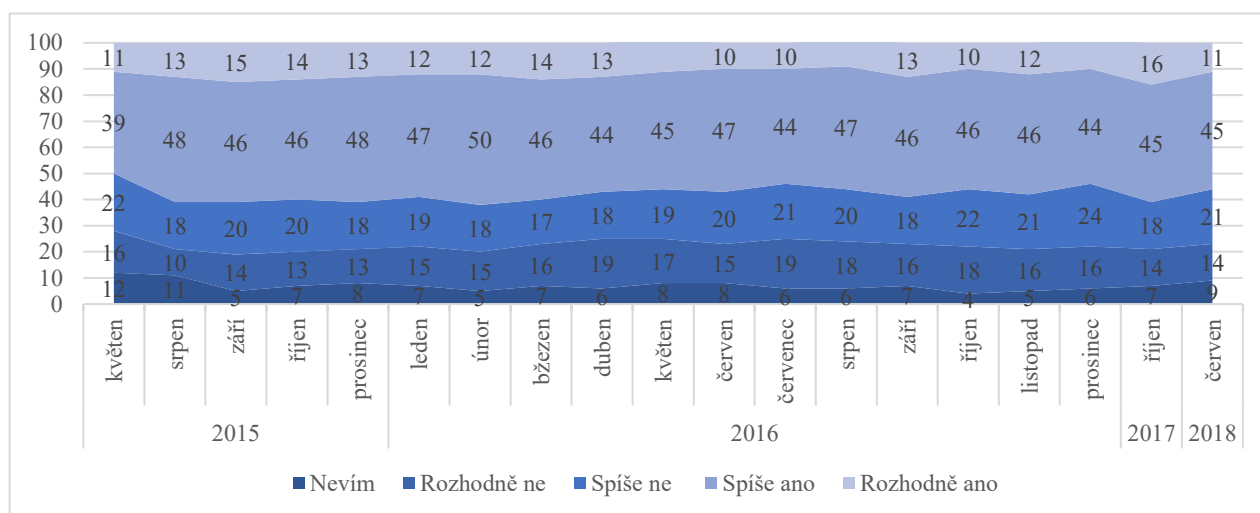
Graf 4.22 Vzhledem k velkému přílivu uprchlíků ze Středního východu a Afriky do některých zemí EU nejsou schopny zasažené země tento problém vyřešit. Mělo by Polsko přijmout uprchlíky přicházející do Evropy?

Zdroj: CBOS, 2018 (vlastní zpracování)

Jak lze vidět v grafu 4.22, 72 % respondentů nechce přijímat uprchlíky ze Středního východu a Afriky a pouze 22 % je pro jejich přijetí. Neochotu přijímat uprchlíky převážně vyjadřují respondenti ve věku 18–24 let, a to z 82 %. Naopak pro přijetí uprchlíků jsou respondenti především pocházející z velkých měst a s vysokoškolským vzděláním (CBOS, 2018).

Graf 4.23 V souvislosti s konfliktem na východní Ukrajině byl zaznamenán nárůst počtu uprchlíků z této země. Mělo by Polsko přijmout tyto uprchlíky z konfliktních oblastí?

Zdroj: CBOS, 2018 (vlastní zpracování)

Z grafu 4.23 je patrné, že 56 % respondentů je pro přijetí uprchlíků z Ukrajiny a 35 % dotazovaných obyvatel Polska nejsou ochotni přijmout tyto uprchlíky. Neochotu pro přijetí uprchlíků z Ukrajiny vyjadřují především obyvatelé venkova, nekvalifikovaní pracovníci a osoby, které své materiální podmínky hodnotí jako špatné. Otevření uprchlíkům jsou častěji lidé z velkých měst, s vysokoškolským vzděláním a lidé s lepším postavením (CBOS, 2018).

Na základě grafu 4.21 – 4.23 lze konstatovat, že obyvatelé Polska jsou nakloněni spíše poskytnout pomoc uprchlíkům ze sousedního státu Ukrajiny než uprchlíkům ze vzdálených zemí. Ve všech případech byly pro přijetí uprchlíků především osoby z velkých měst, s vysokoškolským vzděláním a lidé s lepším pracovním uplatněním.

V srpnu 2018 byl proveden také průzkum mezi cizinci, kteří pobývali či pobývají na území Polska. Součástí průzkumu bylo 592 respondentů z nejméně 59 zemí. 532 dotazovaných bylo ve věku 20–39 let, 58 respondentů bylo ve věku 40–60 let a pouze dvě osoby byly mladší 20 let. Z hlediska složení respondentů dle národností pocházelo 26 % z Evropské unie, 32 % z Ukrajiny

a 42 % z jiných států. Téměř většina (89 %) dotazovaných cizinců disponovalo vysokým vzděláním. Tabulka 4.8 znázorňuje, jak se migranti cítí v Polsku z hlediska bezpečnosti.

Tab 4.8 Postoj cizinců v Polsku z hlediska bezpečnosti (2018)

Cítíte se v Polsku bezpečně?	Ano	75	
	Částečně	23	
	Ne	2	
Stali jste se obětí nepřátelského či agresivního chování?	Z hlediska původu cizince	Ano	26
		Ne	74
	Z jiného důvodu	Ano	21
		Ne	79
Obrátili byste se v případě nouze na policii?	Ano	78	
	Ne	22	

Zdroj: IOM, 2020 (vlastní zpracování)

Jak lze vidět z tabulky 4.8, ¾ respondentů se v Polsku cítí v bezpečí, 23 % částečně a pouze 2 % dotazovaných se v Polsku necítí v bezpečí. S tímto faktorem může souviset také, zda byl cizinec obětí nepřátelského či agresivního chování ze strany polské národnosti. Jak lze vidět, téměř pětina respondentů se stala obětí agresivního či nepřátelského chování v Polsku. 26 % dotazovaných cizinců se stalo obětí tohoto chování v důsledku jejich původu a 21 % z jiných důvodů. Nicméně stále většina dotazovaných migrantů se v Polsku cítí nejen bezpečně, ale také se nestala obětí nepřátelského chování. Téměř jedna pětina respondentů by se na policii či městskou stráž neobrátilo v případě nouze. Mezi důvody, které byly zodpovězeny, patří nedůvěra v policii, policie má stejné předsudky jako obyvatelstvo, neznalost anglického jazyka a zlehčování situace policií. Na základě předchozích grafů, lze konstatovat, že zhruba jedna pětina respondentů se v Polsku cítí bezpečně, nestalo se obětí agresivního či nepřátelského chování a důvěřuje místní policii, tudíž je možno tvrdit, že Polsko je relativně přátelskou zemí vůči migrantům.

4.4.1 Migrační a azylová politika

Cílem migrační politiky Polské republiky je soudržný, na znalostech založený systém řízení migrace zajišťující bezpečnost i veřejný pořádek, který vede k hospodářskému rozvoji a sociální soudržnosti. V důsledku zvýšené legální i nelegální migrace cizinců do Polska byla potřeba přijmout určitá opatření. V rámci vízové politiky byla přijata opatření, jako například posílení spolupráce mezi institucemi a službami, které jsou odpovědné za plnění úkolu týkající se migrace.

Po vstupu Polska do Evropské unie se zvýšila míra ekonomické emigrace a také ekonomický růst, nicméně emigrace Poláků má za následek nedostatek pracovníků zejména v oblasti zemědělství a stavebnictví. Právě z tohoto důvodů zavedlo Ministerstvo práce a sociálních politiky v letech 2006–2011 několik ustanovení, které umožňují migrantům nastoupit do dočasného zaměstnání v Polsku bez nutnosti pracovního povolení. Toto ustanovení se zpočátku vztahovalo pouze na sousední země a dále občany Moldavska, Gruzie a Arménie, jako součást partnerství pro mobilitu. V rámci několika let byly sledovány faktory, které podporují imigraci do Polska. Mezi tyto faktory lze řadit například:

- Polsko se jeví jako atraktivní země pro obyvatele,
- omezení překážek z hlediska mobility, což umožňuje cizincům se pohybovat po území Polska a vykonávat různé aktivity,
- Atraktivní země pro cizince jako tranzitní země a dále také pro studium či zaměstnání (Interwencja prawna, 2019).

Klíčovou roli v oblasti migrace představuje Ministerstvo vnitra a správy, které dohlíží na činnost týkající se migrace a má dohled nad vedoucím Úřadu pro cizince, policii a pohraniční stráž. Dalším orgánem odpovědným v oblasti migrace je Ministerstvo rodiny, práce a sociální politiky, jehož odpovědnost je v oblasti ekonomické migrace a integrace cizinců. Národní inspektorát práce se zabývá kontrolou zaměstnávání migrantů. Důležitou roli také sehraává prezident republiky, který uděluje státní občanství. Mezi další orgány s určitou odpovědností v této oblasti lze řadit také například Meziresortní tým pro migraci či Agentura pro vnitřní bezpečnost.

Polsko je jedinou zemí v rámci Visegradské čtyřky, která se nebrání příchodu migrantů, a z důvodu dlouhodobé emigrace svých občanů. V důsledku rostoucího počtu nelegálního pobytu byl v roce 2009 přijat zákon o polském státním občanství a o dva roky později vznikl Zákon upravující legalizaci pobytu cizinců. Klíčovým dokumentem se stal dokument z roku 2012 pod názvem Polská migrační politika – současný stav a navazující kroky. Ministerstvem sociální politiky byl vytvořen dokument obsahující návrhy činnosti, jejichž cílem je vytvoření komplexní politiky integrace migrantů v Polsku (Rožňák a kol., 2018).

4.4.2 Analýza migračních toků do Polské republiky

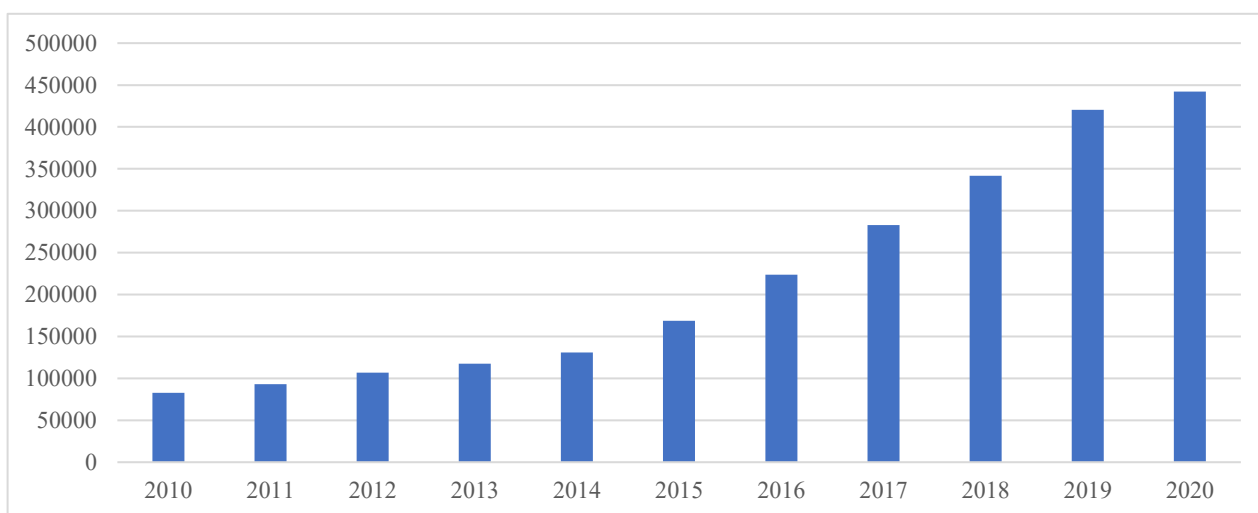
Zájem o pobyt migrantů na území Polska je značný od roku 2008. Do Polska migranti cestují nejen z důvodu práce, ale například také v důsledku konfliktů a nepříznivé situace v sousedních státech, jako je například konflikt na Ukrajině nebo hospodářská krize v Rusku. V současnosti

země disponuje nejvíc rostoucí populací ekonomických migrantů v rámci Evropské unie a lze předpokládat, že bude mít rostoucí tendenci i nadále (Interwencja prawna, 2019).

Za hlavní motiv migrace je považován velký rozdíl v odměňování. V roce 2018 byla na Ukrajině průměrná hodinová sazba zhruba o 20 % menší v porovnání s Polskem. Migranti v průměru spotřebují méně a ušetří více než občané Polska. Struktura migrantů se poměrně změnila. V současné době se v Polsku na trhu práce vyskytují lidé ze střední a východní Ukrajiny, což je důsledkem atraktivního trhu práce a rostoucím významu migračních sítí v Polsku a činnost agentur práce (Narodowy Bank Polski, 2019).

V dubnu 2020 mělo 442 tisíc cizinců povolení k pobytu. K 1. lednu 2020 nejvíce cizinců pocházelo z Ukrajiny (214,7 tisíc), dále Běloruska (25,6 tisíc), Německa (21,3 tisíc), Ruska (12, 5 tisíc) a Vietnamu (12,3 tisíc). Největší nárůst migrantů byl zaznamenán u osob z Ukrajiny (o 35,6 tisíc), Běloruska (o 5,5 tisíc) a Gruzie (o 2,7 tisíc), (Prawo, 2020). Graf 4.24 znázorňuje vývoj legální migrace od roku 2010 po současnost.

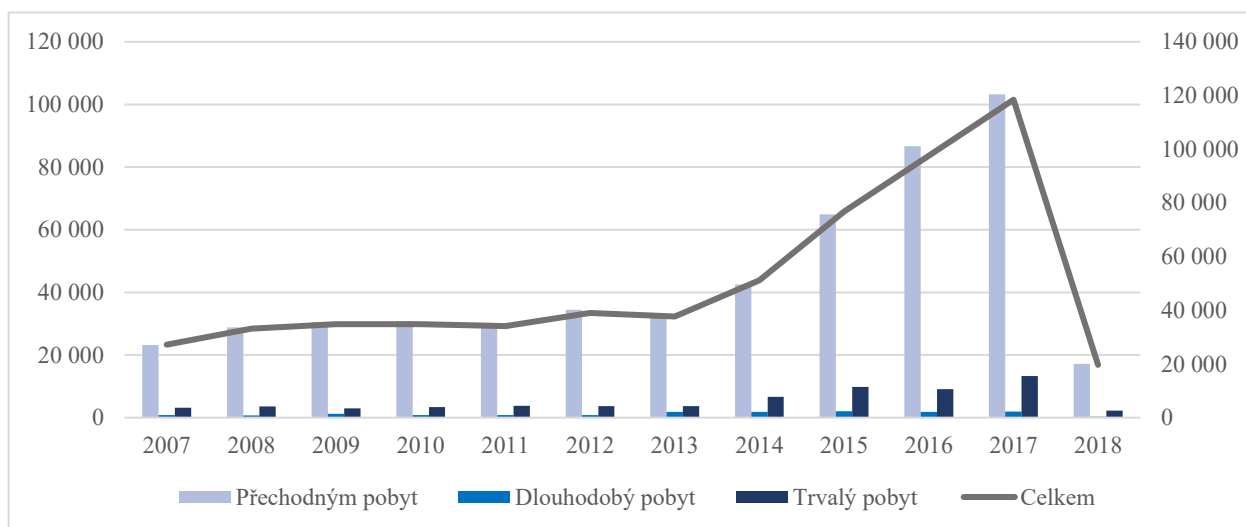
Graf 4.24 Vývoj legální migrace v letech 2010–2020 (k 25. 4.)

Zdroj: Migracje, 2020 (vlastní zpracování)

Z grafu 4.24 je patrné, že počet legální migrace má v Polsku od roku 2010 nepřetržitě rostoucí charakter, přičemž k 25. 4. 2020 bylo zaznamenáno 442 037 osob. Ve sledovaném období v rámci jednotlivých let byl vždy největší počet legálních migrantů v Mazovském vojvodství (woj. Mazowieckie), kde žije zhruba jedna čtvrtina cizinců.

Graf 4.25 Udělení legálního pobytu v letech 2007–2018

Zdroj: UDSC, 2020 (vlastní zpracování)

Z grafu 4.25 lze vidět počet udělení přechodného, dlouhodobého a trvalého pobytu v jednotlivých letech. V letech 2007–2013 měl počet schválených žádostí poměrně stabilní charakter. Po roce 2013 počet schválených žádostí měl rostoucí charakter a z roku 2017 na 2018 nastal výrazný pokles o necelých 100 tisíc. Tabulka 4.9 znázorňuje četnost cizinců dle národností a typu pobytu.

Tab. 4.9 Počet udělení legálního pobytu podle národností a typu pobytu v roce 2018

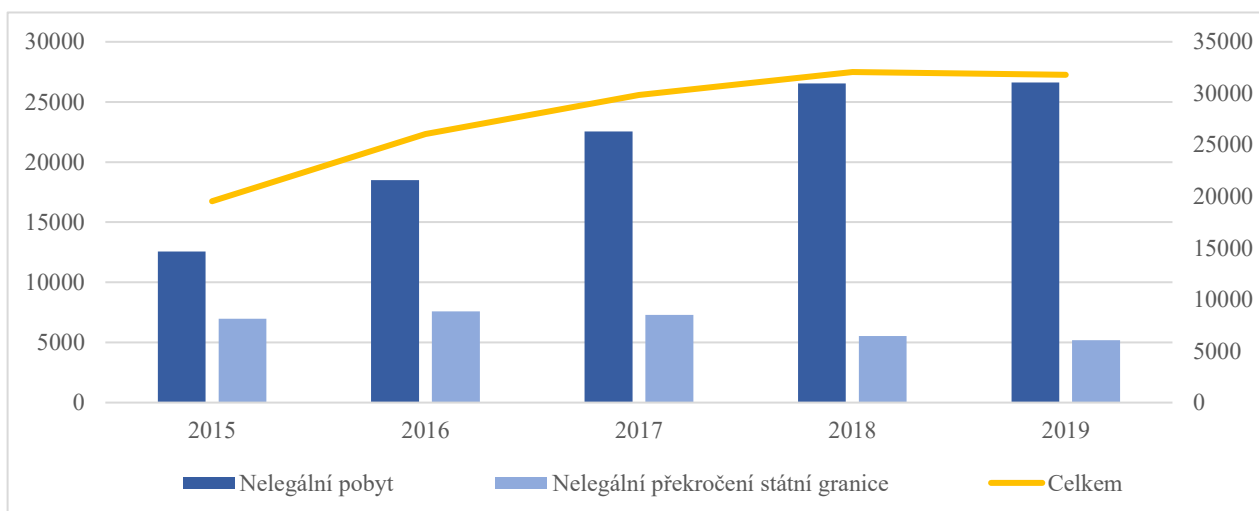
Přechodný pobyt	Počet	Dlouhodobý pobyt	Počet	Trvalý pobyt	Počet
Ukrajina	11 806	Ukrajina	125	Ukrajina	1 216
Vietnam	606	Vietnam	33	Bělorusko	691
Čína	559	Čína	18	Rusko	97
Bělorusko	442	Arménie	14	Vietnam	32
Rusko	372	Rusko	15	Arménie	12
Ostatní země	3370	Ostatní země	69	Ostatní země	199

Zdroj: UDSC, 2020 (vlastní zpracování)

Tabulka 4.9 vypovídá o schválených žádostích o pobyt dle národností. Největší podíl zaujímají lidé z Ukrajiny. Složení migrantů dle národností u přechodného a dlouhodobého pobytu je velmi obdobný, zatímco u trvalého pobytu je počet migrantů podle státní příslušnosti odlišný z hlediska velikosti podílu.

V letech 2014–2017 bylo celkem zadrženo 94 010 osob z důvodu nelegálního překročení hranice, nelegálního pobytu či nelegálního zaměstnání. Z celkového počtu 70 % osob pocházelo z Ukrajiny, dále Ruska (9 %), Běloruska (4, 8 %) apod. (Kurcz, 2019). Graf 4.26 znázorňuje vývoj nelegální migrace od roku 2015 do roku 2019.

Graf 4.26 Vývoj nelegální migrace podle kategorií v letech 2015–2019

Zdroj: GOV, 2020; Straz graniczna, 2020 (vlastní zpracování)

Z grafu 4.26 lze vidět, že počet osob zadržených při nelegálním pobytu má od roku 2015 rostoucí charakter, přičemž v roce 2019 nabýval hodnot 26 625. Naopak počet zadržených osob při nelegálním překročení hranic má téměř klesající charakter a v roce 2019 činil 5 188. Nelegální migrace podle kategorií v roce 2019 je znázorněna v tabulce 4.10.

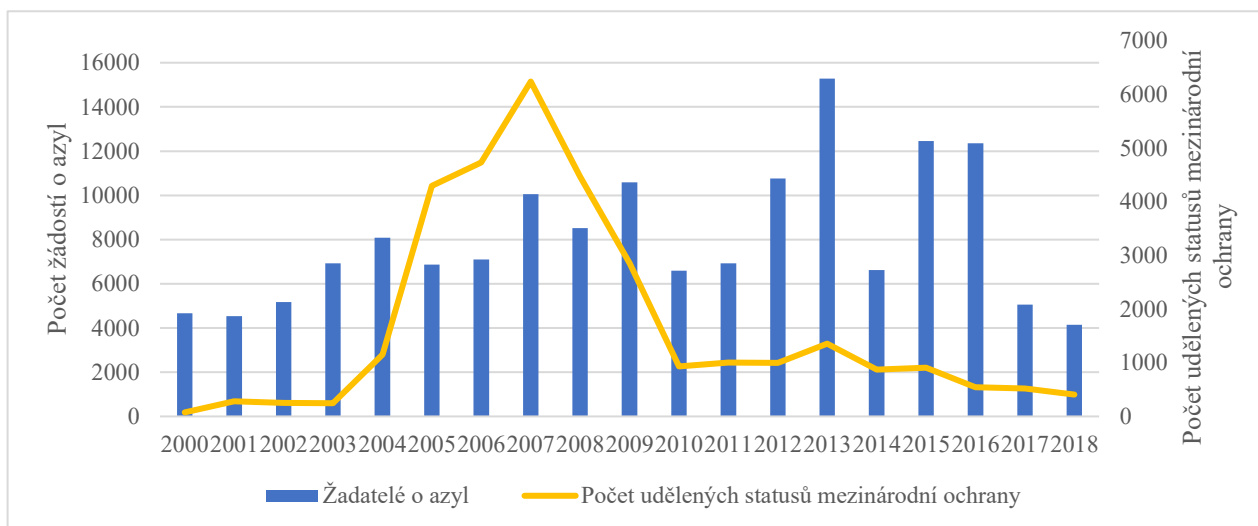
Tab. 4.10 Nelegální migrace podle kategorií v roce 2019

Nelegální pobyt			Nelegální překročení hranice Polské republiky		
Nelegální pobyt	Zjištěno osob	Podíl osob v %	Nelegální překročení hranice	Zjištěno osob	Podíl osob v %
Celkem	26 625	100,00	Celkem	5 188	100,00
			Z toho občané EU	74	1,43
			Z toho občané třetího státu	5 114	98,57
Z toho nejčtenějších devět národností			Z toho nejčtenějších devět národností		
Ukrajina	19 559	73,46	Ukrajina	2 759	53,18
Bělorusko	1 459	5,47	Rusko	370	7,13
Rusko	1 396	5,24	Gruzie	221	4,26
Gruzie	1 368	5,14	Bělorusko	192	3,70
Moldavsko	885	3,32	Turecko	159	3,06
Indie	226	0,84	Afghánistán	127	2,45
Čína	172	0,65	Vietnam	115	2,22
Vietnam	168	0,63	Moldavsko	109	2,10
Turecko	124	0,47	Sýrie	104	2,00

Zdroj: Straz graniczna, 2020 (vlastní zpracování)

Jak lze vidět v tabulce 4.10 73,46 % osob pocházející z Ukrajiny pobývalo na území Polska v roce 2019. Menší podíl poté tvořili lidé pocházející z Běloruska (5,47 %), Ruska (5,24 %), Gruzie (5,14 %) a Moldavska (3,32 %). Z hlediska nelegálního překročení státní hranice více než polovinu cizinců opět tvořili osoby z Ukrajiny, a to ve výši 53,18 %. Dále potom z Ruska (7,13 %), Gruzie (4,26 %), Běloruska (3,70 %) a Turecka (3,06 %). Graf 4.27 znázorňuje vývoj počtu žádostí o azyl a osob s přiznaným statutem mezinárodní ochrany.

Graf 4.27 Počet žadatelů o azyl a osob s přiznaným statutem mezinárodní ochrany v letech 2000–2018

Zdroj: Člověk v tísni, 2019 (vlastní zpracování)

Z grafu 4.27 je patrné, že počet žadatelů o azyl je výrazně větší než počet osob s přiznaným statutem mezinárodní ochrany. Největší nárůst žadatelů o azyl byl zaznamenán v roce 2013, kdy činil 15 277, zatímco v roce 2018 dosahoval výše pouze 4 141. Počet osob s přiznaným statutem má poměrně stabilní charakter s výjimkou let 2004–2010. V roce 2006 dosahoval počet svého maxima, kdy činil 6 238, což je v porovnání s rokem 2018 o více než patnáctkrát větší hodnota. Tabulka 4.11 znázorňuje žadatele o azyl a osoby s přiznaným statutem mezinárodní ochrany podle státní příslušnosti.

Tab. 4.11 Žadatele o azyl a osoby s přiznaným statutem mezinárodní ochrany podle státní příslušnosti v roce 2018

Žadatelé o azyl	Počet	Osoby s přiznaným statutem mezinárodní ochrany	Počet
Rusko	2 715	Rusko	1 637
Ukrajina	465	Ukrajina	485
Tádžikistán	140	Sýrie	301
Arménie	70	Irák	128
Irák	70	Bělorusko	106
Ostatní země	650	Ostatní země	634

Zdroj: Člověk v tísni, 2019 (vlastní zpracování)

Jak lze vidět z tabulky 4.11 66 % žadatelů o azyl pocházel z Ruska (2 715). V menší míře potom z Ukrajiny (465), Tádžikistánu (140), Arménie (70) a Iráku (70). Podíl osob s přiznaným statutem mezinárodní ochrany pocházející z Ruska činí téměř 50 %, a to 1 637. Druhou nejpočetnější skupinou jsou osoby z Ukrajiny (485), dále ze Sýrie (301), Iráku (128) a Běloruska (106).

4.4.3 Bezpečnostní aspekty migrace

Polská pohraniční stráž zadržela nejvíce nelegálních migrantů první měsíc po vstupu do Schengenu v roce 2007, přičemž zhruba 95 % nelegálních migrantů pocházelo z Čečenska. Obyvatelé Čečenska cestovali do Polska především za účelem žádat o azyl, nicméně úřady je odmítly (Rožňák a kol., 2018). Důsledkem je také velmi dlouhá hranice Schengenu. Následující tabulka 4.12 znázorňuje SWOT analýzu Polské republiky z hlediska migrační vlny.

Tab. 4.12 Polská republika z hlediska migrační vlny velkého rozsahu – SWOT Analýza

	Silné stránky	Slabé stránky
Interní prostředí	<ul style="list-style-type: none"> + Pozitivní vztah k migrantům + Polsko je v rámci V4 nejvíce otevřená migrantům z hlediska trhu práce 	<ul style="list-style-type: none"> - Zaostalost v realizaci integrační politiky, - zaostalost v rozvojových službách pro migranty v porovnání s ostatními zeměmi EU, - neefektivnost systému udělování dlouhodobých víz - absence integrační strategie
Externí prostředí	<ul style="list-style-type: none"> + Zvýšený počet pracovníků v oblastech, které mají nedostatek pracovních sil 	<ul style="list-style-type: none"> - Rostoucí počet nelegálně zaměstnaných osob, - nelegální migrace v důsledku konfliktů v sousedních zemích, - rostoucí kriminalita a terorismus, - šíření infekční nákazy.

Zdroj: vlastní zpracování

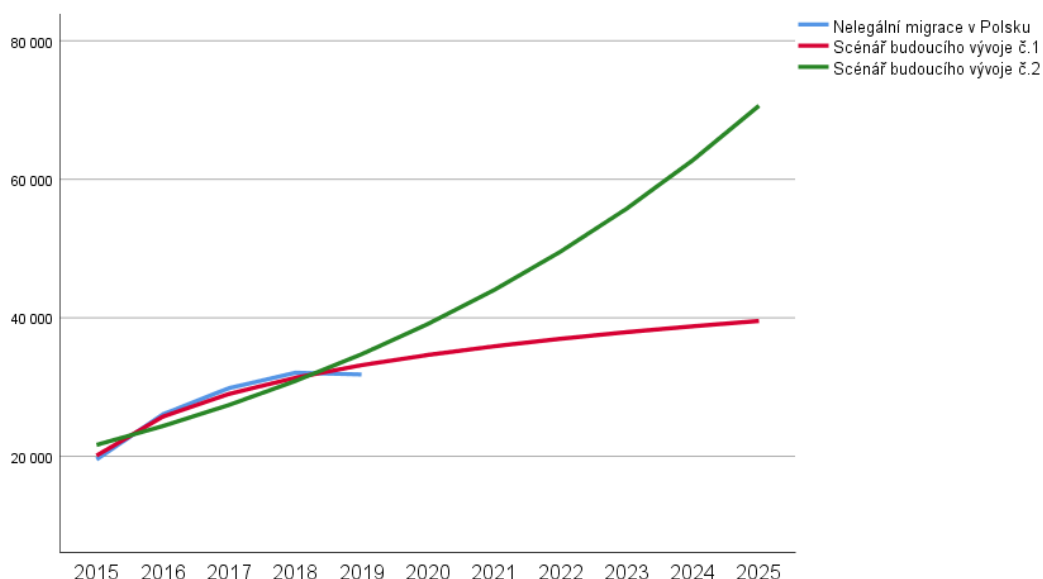
Z tabulky 4.12 lze vyčíst, že mezi silné stránky Polska je možno řadit pozitivní vztah k migrantům a otevřenost z hlediska nových pracovních sil. Nicméně zde lze hovořit pouze o ekonomických migračních aspektech. Polsko je poměrně zaostalá země v rozvojových službách v porovnání s ostatními zeměmi Evropské unie, také je poměrně zaostalá v realizaci integrační politiky a chybí jí integrační strategie, což se může představovat značný problém v případě přílivu migrantů. Za příležitosti lze považovat například zvýšený počet pracovníků v oblastech,

které mají nedostatek pracovních sil, čemuž je Polsko otevřeno. Mezi hrozby lze řadit například šíření infekční nákazy nebo rostoucí kriminalitu.

4.4.4 Prognóza budoucího vývoje

Polsko má v rámci V4 nejdelší schengenskou hranici a lze tak předpokládat, že se i nadále bude potýkat se zvýšenou, jak legální, tak nelegální migrací. Z hlediska legální migrace je Polsko poměrně otevřenou zemí a hledá také možné strategie, jak přilákat zahraniční pracovní sílu, neboť samotná země se potýká se zvýšenou emigrací domácích pracovníků. V případě nelegální migrace Polsko v roce 2018 evidovalo největší počet nelegálních migrantů v rámci zemí V4 a z dlouhodobého hlediska má rostoucí tendenci. Graf 4.28 znázorňuje dva možné scénáře budoucího vývoje nelegální migrace do roku 2025.

Graf 4.28 Predikce budoucího vývoje nelegální migrace na území Polska od roku 2010 do roku 2025

Zdroj: SPSS (vlastní zpracování)

Graf 4.28 znázorňuje prognózu budoucího vývoje nelegální migrace v Polsku. První scénář vychází z trendu logaritmické funkce a druhý scénář z logistické funkce. První scénář má velmi rychle rostoucí charakter a předpokládá, že do roku 2025 bude na území Polska 70 tisíc nelegálních migrantů. Druhý scénář předpokládá rovněž rostoucí charakter, nicméně pomalejším tempem a podle něj by zde v roce 2025 mělo být bezmála 40 tisíc nelegálních migrantů. V případě, že by nenastala migrační vlna velkého rozsahu, lze považovat za pravděpodobnější druhý scénář.

4.5 Migrace a její bezpečnostní aspekty v Maďarsku

Maďarská republika představuje vnitrozemský stát, který leží ve střední Evropě. Maďarsko v rámci Visegradské čtyřky nejníž umístěný stát, a tak lze předpokládat, že čelí většímu nátlaku migrantů a rovněž představuje pro migrující osoby tranzitní zemi, ale také cílovou. Maďarsko sousedí s Rakouskem, Slovinskem, Chorvatskem, Srbskem, Rumunskem a Ukrajinou a rovněž Slovenskem. Rozloha země činí 93 036 km² a počet obyvatel dosahuje 9,77 milionů.

Maďarsko je členem několika mezinárodních organizací, jako je například Evropská unie, Evropská celní unie, Mezinárodní měnový fond, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Organizace spojených národů, Severoatlantická aliance, Schengenský prostor či Světová obchodní organizace.

V roce 2015 byl proveden výzkum, na základě, kterého byl zjištěn postoj občanů Maďarska k migrační krizi. Celkem 79 % respondentů bylo pro zavedení přísnějších opatření vůči migrantům (Hungarian Spectrum, 2015). Občané Maďarska, jako země, která v rámci V4 čelí největšímu náporu migrantů, jsou k uprchlíkům velmi kritičtí, a tak je zcela logické, že se k této problematice staví více negativně oproti ostatním zemím V4.

4.5.1 Migrační a azylová politika

Maďarsko v důsledku své ekonomické situaci nebylo schopné po vstupu do Evropské unie přijímat imigranty v takovém počtu jako Slovensko. Nicméně i přesto počet migrantů se poměrně zvýšil. V roce 2011 byla provedena novelizace cizineckého zákona, který klade důraz na přidělení státního občanství, a to především lidem s maďarským původem, čímž je se snižuje počet přistěhovalců.

Na období let 2014–2020 byla vytvořena Migrační strategie. Tento dokument zohledňuje aktuální situaci v zemi a byly stanoveny cíle v rámci vízové politiky, volného pohybu a legální migrace, nelegální migrace, mezinárodní ochrany, integrace a také monitoringu a hodnocení. Vláda nepodporuje nelegální příliv či přesídlení a migrační politika Maďarska zůstává neměnná. Maďarsko na svém území reguluje a řídí migraci:

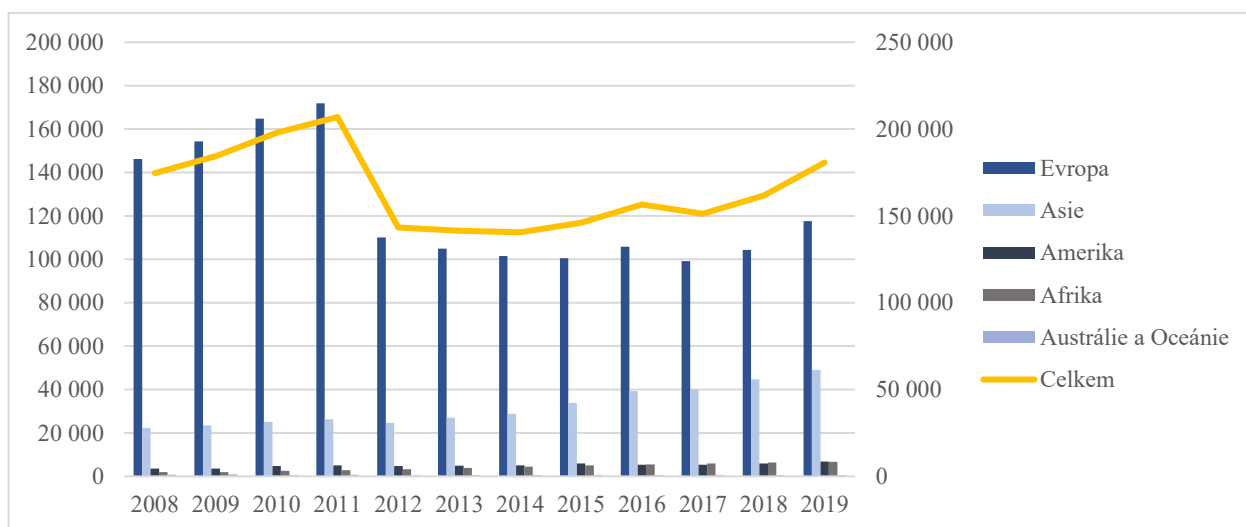
- podporuje všechny formy legální migrace a poskytuje příležitost k dlouhodobému pobytu, usazování a získání státního občanství (**zajištění svobody pohybu**),
- plní mezinárodní závazky a závazky Evropské unie v oblasti azylu a poskytuje žadatelům o azyl ochranu stanovenou mezinárodními a vnitrostátními standardy (**zásada zajištění mezinárodní ochrany**),

- usiluje o sociální integraci legálních migrantů a osob využívající mezinárodní ochrany (**princip integrace**)
- poskytuje pomoc osobám bez státní příslušnosti (**zásada ochrany osob bez státní příslušnosti**),
- aplikuje nezbytné kroky k ukončení nezákonné činnosti v případě porušení pravidel pro vstup na území, pobyt či zneužití práva pobytu (**Zásada rozhodného opatření pro nelegální migraci**)
- poskytuje důvěryhodné informace o migraci prostřednictvím účinné komunikace (**princip důležitosti komunikace**), (Belugyalapok, 2020).

4.5.2 Analýza migračních toků do Maďarské republiky

Z hlediska **legální migrace** země čelí zvýšené emigraci svých občanů, což má za následek nedostatek pracovních sil. Ekonomičtí migranti by tak mohli zaplnit mezeru na trhu práce. Nicméně vedle ekonomických migrantů žádají o pobyt v zemi také například osoby, které prchají před válkou. Počet žadatelů začal nabývat po prvních po roce 2012, kdy v Sýrii probíhala válka, která měla velký dopad na Maďarsko. Graf 4.29 znázorňuje vývoj legálně žijících migrantů v Maďarsku dle kontinentů.

Graf 4.29 Migranti žijící v Maďarsku podle státní příslušnosti

Zdroj: KSH, 2020a (vlastní zpracování)

Jak lze vidět v grafu 4.29 absolutně největší počet legálně žijících migrantů pochází z Evropy, poté z Asie, Ameriky, Afriky, a nakonec z Austrálie a Oceánie. V letech 2008–2011 měl počet legálně žijících migrantů rostoucí charakter, přičemž v roce 2012 došlo k velkému poklesu o více než 55 tisíc osob. V letech 2012–2015 počet osob měl téměř stabilní charakter, nicméně

od roku 2016 stále roste. V roce 2019 celkový počet migrantů žijících v zemi dosahoval 180 773. Následující tabulka 4.13 znázorňuje četnost evropských migrantů žijících v Maďarsku dle národnosti.

Tab. 4.13 Četnost evropských migrantů v Maďarsku dle státní příslušnosti v letech 2008–2019

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rumunsko	65 836	66 368	72 720	76 878	41 596	34 795	30 924	28 641	29 665	24 040	22 747	21 017
Srbsko	17 186	17 015	17 197	16 301	8 281	4 894	3 051	2 430	2 426	2 312	3 356	5 342
Ukrajina	17 289	17 610	17 241	16 537	11 894	10 849	8 317	6 906	6 749	5 774	10 503	24 197
Německo	14 436	16 744	18 691	20 232	15 834	17 418	18 669	18 773	19 403	18 627	17 879	16 537
Polsko	2 645	2 776	2 515	2 734	1 385	1 631	1 863	1 964	2 129	2 061	1 928	1 960
Rusko	2 787	2 923	3 275	3 483	2 864	3 390	3 657	4 341	4 935	4 903	4 790	5 093
Slovensko	4 944	6 106	6 424	7 297	6 705	7 573	8 275	8 744	9 393	9 519	9 652	9 564
Chorvatsko	852	914	916	953	676	674	650	831	1 012	1 064	1 221	1 403
Rakousko	2 571	2 956	3 705	3 926	3 331	3 702	3 917	3 990	4 007	4 021	3 743	3 142

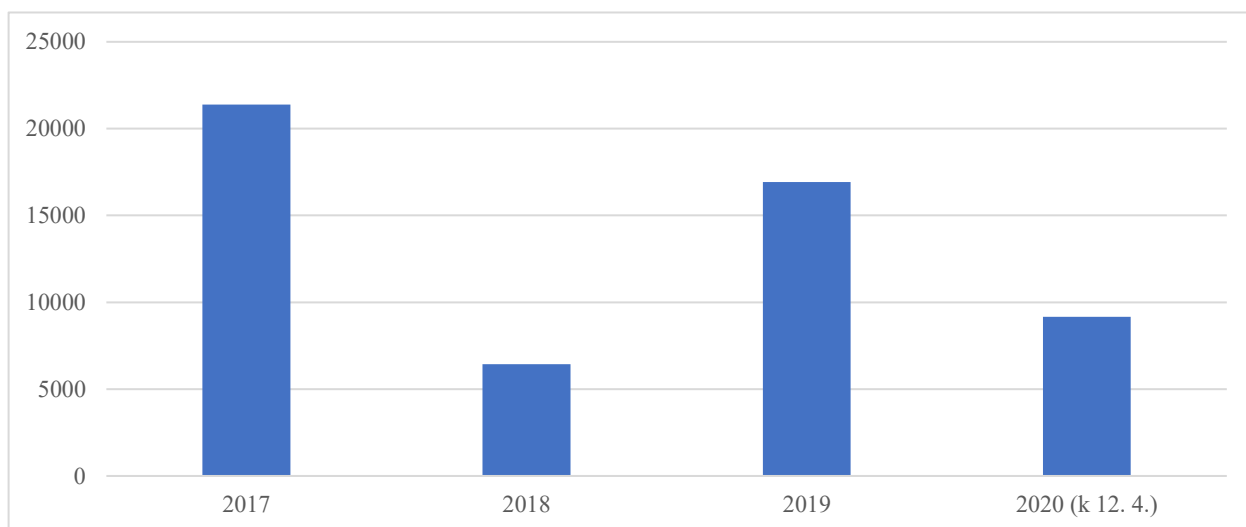
Zdroj: KSH, 2020a (vlastní zpracování)

Jak lze vidět z tabulky 4.13 podíl migrantů žijících v Maďarsku podle národností se v čase poměrně změnil. Zatímco v roce 2008 žilo v Maďarsku 65 836 Rumunů a tvořili téměř třetinu přistěhovalců, tak v roce 2019 největší podíl tvoří lidé z Ukrajiny (24 197) a poté Rumuni (21 017). Osoby, které byly v roce 2019 nejpočetnější, pocházely z Ukrajiny, Rumunska, Německa a Slovenska.

Z pohledu **nelegální migrace** představuje Maďarsko v důsledku své polohy vstupní bránu na tzv. balkánské trase do Evropy. Podnětem pro regulaci migrace byl v lednu roku 2015 útok na redakci Charlieho Hebdo, po kterém byly přijaty první kroky a opatření. Vládou byla spuštěna koordinovaná kampaň, která označila migranty za hrozbu národní bezpečnosti. Odpor a nedůvěra k migrantům od roku 2012 nabrala na síle.

Nelegální migranti se na území snaží dostat různými způsoby. Někteří z nich usilují například o překonání hraničního plotu, jiní se snaží přeloučit řeku Tisu nebo se do země dostávají prostřednictvím kamionů či jiných dopravních prostředků. Dne 10. března 2020 bylo např. zadrženo na hraničním přechodu Rumunska a Maďarska 33 nelegálních migrantů, kteří se na maďarské území snažili dostat v kamionu (RMX, 2020). Dalším příkladem nelegální migrace je případ ze dne 17. dubna 2020, kdy bylo zatčeno osm migrantů, kteří se nelegálně snažili dostat do země. Policie poté doprovodila migranty zpět na dočasnou bezpečnostní hranici Maďarska, dle platných právních předpisů (Police, 2020b). Graf 4.30 znázorňuje vývoj nelegální migrace od roku 2017 do 12. dubna roku 2020.

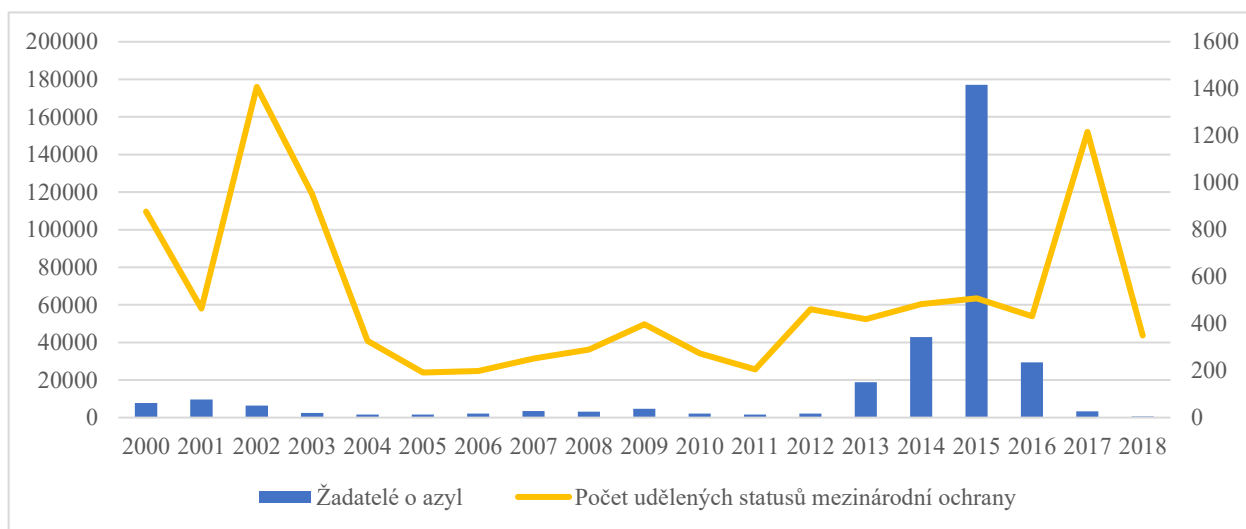
Tab. 4.30 Vývoj nelegální migrace v letech 2017–2020

Zdroj: Police, 2020a (vlastní zpracování)

Jak lze vidět z grafu 4.30 nelegální migrace má poměrně dynamický charakter. V roce 2017 dosahovala hodnoty více než 21 tisíc, zatímco v následujícím roce činila 6 432. V roce 2019 opět vzrostla na bezmála 17 tisíc a k 12. dubnu 2020 dosahovala hodnoty 9 164, což je poměrně vysoký počet v rámci pouhých čtyř měsíců. Tento dynamický trend může být způsoben nárazovými migračními vlnami. Graf 4.31 poukazuje na počet osob z hlediska žádostí o azyl.

Graf 4.31 Počet žadatelů o azyl a osob s přiznaným statusem mezinárodní ochrany v letech 2000–2018

Zdroj: Člověk v tísni, 2019 (vlastní zpracování)

Jak lze vidět z grafu 4.31 počet žádostí o azyl byl z počátku sledovaného období velmi malý, nicméně od roku 2012 začínal mít rostoucí charakter a v roce 2013 počet žádostí o azyl dosahoval bez mála 19 tisíc a do roku 2015 stoupal na hodnotu 177 tisíc, což je devítinásobný nárůst za pouhé tři roky. Za příčinu tak velkého nárůstu je možné považovat počátek války

v Sýrii. V letech 2013–2015 počet žádostí obyvatel ze Sýrie značně vzrostl z 5 % na 37 % z celkového počtu žádostí. V roce 2015 největší počet žadatelů tvořili Syřané (64 tisíc), poté Afghánci (45 tisíc) a obyvatelé Kosova (25 tisíc), (Rožňák a kol., 2018). Po roce 2015 počet žadatelů velmi výrazně klesl a v roce 2018 bylo zaznamenáno pouze 671 žádostí. Počet udělených statusů mezinárodní ochrany byl v rámci sledovaného období nejvyšší v roce 2002, kdy činil 1408, poté prudce klesl a výrazný nárůst opět nastal v roce 2017, kdy bylo 1216 udělených statusů mezinárodní ochrany, zatímco v roce 2018 jich bylo udělených pouze 349. V tabulce 4.14 lze vidět vývoj počtu uprchlíků, migrantů s doplňkovou ochranou¹⁸ a tolerovaným pobytem.

Tab. 4.14 Žadatelé o azyl a osoby s přiznaným statusem mezinárodní ochrany

	Žadatelé o azyl	Uprchlíci	Doplňková ochrana	Tolerovaný pobyt
2010	2 104	83	132	58
2011	1 693	52	139	14
2012	2 157	87	328	47
2013	18 900	198	217	4
2014	42 777	240	236	7
2015	177 135	146	356	6
2016	29 432	154	271	7
2017	3 397	106	1 110	75
2018	671	68	281	18

Zdroj: KSH, 2020c (vlastní zpracování)

Jak lze vidět z tabulky 4.14 migrující osoby s doplňkovou ochranou tvoří větší procento než uprchlíci či osoby s tolerovaným pobytem, přičemž největší počet byl zaznamenán v roce 2017. Největší nárůst uprchlíků, tedy osob, kteří nedobrovolně opustili svou zemi, byl zjištěn v roce 2014, což mohl být důsledek války v Sýrii.

4.5.3 Bezpečnostní aspekty migrace

Maďarsko díky své geografické poloze čelí největšímu tlaků migrantů v rámci Visegrádské čtyřky. Od roku 2015 tlak migrantů značně zesílil na srbském hraničním úseku. V roce 2015 bylo Maďarsko druhou zemí, po Řecku, která zatýkala migranty v důsledku překročení hranic, přičemž jich bylo zaznamenáno 411 515. Země tak razantně zasáhla v rámci posílení ochrany hranic, stavby zátarasů a plotů za účelem přivést migranty na jinou migrační trasu. Bylo přijato

¹⁸ Doplňková ochrana je udělována osobám, které nesplňují podmínky pro udělení azylu, nicméně i přesto je u těchto osob riziko, že při návratu do jejich domovské země jim bude hrozit vážné nebezpečí (Migrace online, 2007).

usnesení Vlády č. 1401/2015 o některých opatřeních vyžadovaných mimořádným imigračním tlakem poskytlo právní základ pro vybudování hraničního plotu o délce 175 km o výšce 4 metry. Nicméně tento pohraniční plot nezastavil migranty ve snaze dostat se na území Maďarska. Na několika místech byl plot prostřihán a pašeráci k odhalení hlídek používali také drony. Za účelem zvýšení ochrany hranic byla v roce 2016 nařízena výstavba druhé linie vedle pohraničního plotu včetně dotykových kabelů, pohybových senzorů a kamer. V roce 2017 byla dostavena další vnitřní linie, která představuje drátěné pletivo (Rožňák a kol., 2018). I přes tato veškerá opatření nejsou tyto bariéry nepřekonatelné a je potřeba i nadále hranice monitorovat.

Na Nový rok bylo zadrženo 147 nelegálních migrantů. Dne 13. ledna 2020 byla nasazena vojenská loď na řece Tise, přičemž cílem je zamezit nelegální migraci. Důvodem pro nasazení vojenské lodě je snaha migrantů dostat se na území Maďarska přes Tisu pomocí člunů (Pravý prostor, 2020).

V současnosti je problémem sbrsko-maďarský hraniční přechod Kelebia-Tompa, jelikož se v únoru 2020 přes něj snažila dostat největší skupina migrantů od dob evropské migrační krize z roku 2015. Na hraničním přechodu se nachází 300–500 migrantů. (Novinky, 2020). Na základě zjištěných poznatků v rámci analyzování bezpečnostní situace Maďarska, byla vytvořena SWOT analýza, kterou znázorňuje tabulka 4.15.

Tab. 4.15 Maďarsko republika z hlediska migrační vlny velkého rozsahu – SWOT Analýza

	Silné stránky	Slabé stránky
Interní prostředí	<ul style="list-style-type: none"> + Zesílená ochrana hranic + Pohraniční plot o délce 175 km + Fyzické a technické bariéry na hranicích + Zařízení pro migranty + Zvýšený počet vojáků na hranici se Srbskem a Chorvatskem + Zákon tzv. „Stop Sorosovi“ 	<ul style="list-style-type: none"> - Absence koncepčních dokumentů, které by definovaly politiky v oblasti migrace a integrace - Geografická poloha z hlediska migračních toků (Balkánská trasa) - Absence integrační strategie
	Příležitosti	Hrozby
Externí prostředí	<ul style="list-style-type: none"> + Regulace migrantů prostřednictvím mezinárodní spolupráce 	<ul style="list-style-type: none"> - Rostoucí počet nelegálně zaměstnaných osob, - nezvládnutí situace migrační vlny velkého rozsahu, - neefektivnost hraničního plotu, - rostoucí kriminalita a terorismus, - šíření infekční nákazy, - nezvládnutí migrační krize velkého rozsahu.

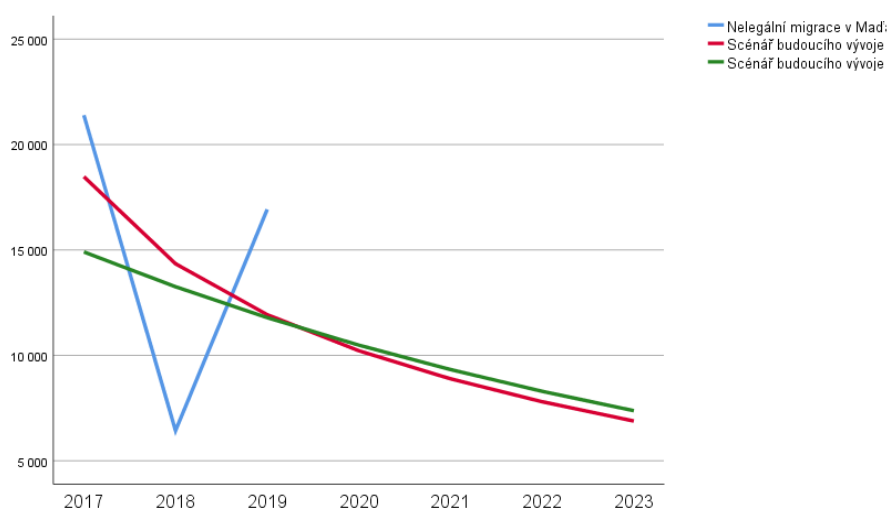
Zdroj: Rožňák a kol., 2018; vlastní zpracování

Tabulka 4.15 vypovídá o klíčových aspektech připravenosti a nedostatků v oblasti migrace, které byly zjištěny na základě aktuálních informací. V důsledku neustále snahy nelegálních migrantů dostat se na území země, Maďarsko dlouhodobě zajišťuje bezpečnost státu a zvyšuje opatření, které by mělo zabránit nežádoucím osobám překročit hranice. Za silnou stránku země lze považovat pohraniční plot, který slouží nejen jako fyzická i technická bariéra. Maďarsko rovněž zesiluje ochranu hranic prostřednictvím nasazení více vojáků na hranice se Srbskem a Chorvatskem. V roce 2018 byl maďarským parlamentem přijat také zákon tzv. „Stop Sorosovi“, v důsledku, kterého je trestné podporovat migranty bez práva na azyl. Tento zákon se vztahuje především na neziskové organizace, které poskytují jídlo, informační letáky či poradenství. Nově je také definována podpora nelegální migrace jako organizovaná činnost, která osobám, které nečelí nebezpečí pronásledování, neoprávněně pomáhá žádat o azyl či získat povolení k pobytu v Maďarsku. Zákon rovněž neumožňuje žádat o azyl osobám, které do země přišly ze třetích, bezpečných zemí. Na ochranu nemají ani právo například uprchlíci ze Sýrie, kteří prchají před válkou (iRozhlas, 2018).

4.5.4 Prognóza budoucího vývoje

Maďarsko je tranzitní a cílovou zemí legální i nelegální migrace. Svou geografickou polohou a členstvím v Evropské unii je tato země přitažlivá pro migranty ze sousedních zemí. Vzhledem k faktu, že má Maďarsko také vnější schengenskou hranici, byla zavedena přísnější imigrační pravidla, posílena správa hranic a je zde uplatňována přísnější regulace zaměstnávání zahraničních pracovníků. Maďarsko je zemí, která se potýká s větším nápořem migrantů než ostatní země V4, kdy se například uprchlíci ze Sýrie snaží dostat přes Maďarsko do dalších zemí EU (především do Německa). Budoucí vývoj nelegální migrace je velmi složité odhadnout, neboť z dlouhodobého hlediska má vývoj poměrně dynamický charakter a rovněž záleží na situaci v zemích původu migrantů, jako je například hrozba válečných konfliktů, a s touto skutečností související možné migrační vlny. Nicméně je velmi pravděpodobné, že i přes zvýšená opatření státu bude mít nelegální migrace rostoucí charakter.

Graf 4.32 Predikce budoucího vývoje legální migrace na území Maďarska od roku

Zdroj: SPSS (vlastní zpracování)

Graf 4.32 znázorňuje vývoj nelegální migrace, nicméně je potřeba zdůraznit, že zjištěná data jsou od roku 2017 a tudíž pravděpodobnost scénářů je nižší než u jiných predikovaných zemí. První scénář vychází z logaritmické funkce a druhý z trendu logistické funkce. V obou případech má nelegální migrace klesající charakter, přičemž druhý scénář značí rychlejší pokles. V rámci této země je velmi obtížné určit, jak velká je pravděpodobnost těchto scénářů, neboť migrační vlny nelze předvídat.

4.6 Komparace problematiky migrace zemí V4

V této subkapitole bude provedena komparace zemí V4 z hlediska legální a nelegální migrace. Ačkoliv jsou jednotlivé země v mnoha směrech podobné, jako je například minimální mzda či poloha států, tak se v řadě aspektů liší, a to včetně migračních toků. V tabulce 4.16 byla provedena komparace migračních toků v rámci zemí V4.

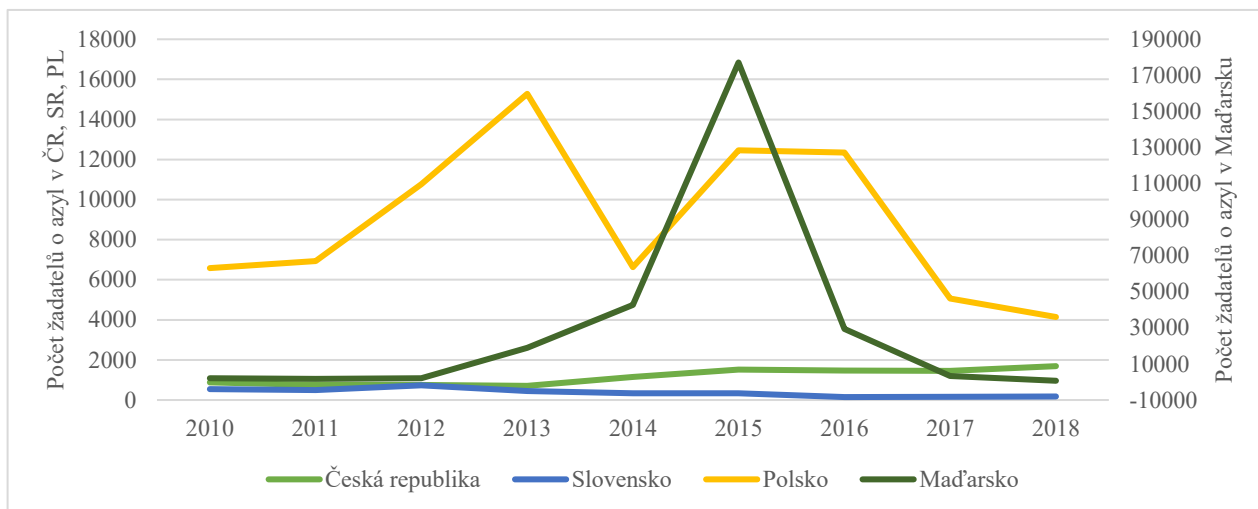
Tab 4.16 Komparace migračních toků zemí Visegrádské čtyřky 2019 (v %)

	Česká republika	Slovensko	Polsko	Maďarsko
Počet legálních migrantů	595 881	85 827	423 000	180 773
Největší podíl legálních migrantů z hlediska státní příslušnosti	Ukrajina	Ukrajina	Ukrajina	Ukrajina
Minimální mzda (euro)	518, 97	520, 00	523, 09	464, 20
Nelegální pobyt	5 677	2 190	-	16 924
Žadatelé o azyl (k 31. 12. 2018)	1 690	175	4 141	671
Počet udělených statusů mezinárodní ochrany (k 31. 12. 2018)	165	42	404	349

Zdroj: Člověk v tísni, 2019; vlastní zpracování

V tabulce 4.16 jsou znázorněny *rozdíly v počtech legálních a nelegálních migrantů*. Největší počet legálních migrantů má Česká republika, protože má velmi liberální přístup k přijetí cizinců na trhu práce. Vysokým počtem disponuje také Polsko, které poptává cizince pro zaplnění mezery na trhu práce. Menší podíl legálních migrantů má Maďarsko a poté Slovensko, a to i přesto, že má druhou nejvyšší mzdu v rámci zemí V4. Slovensko, jak již bylo zmíněno výše, má nižší sociální zabezpečení oproti jiným státům. *Z hlediska národností* největší počet zaměstnaných cizinců tvoří lidé z Ukrajiny, a to ve všech sledovaných státech. *Největší počet nelegálních migrantů* se dostává na území Maďarska, což je způsobeno polohou státu. Maďarsko čelí největšímu náporu migrantů, a to i přes fyzické a technické bariéry, které jsou umístěné na hranicích se Srbskem a Chorvatskem. Maďarsko čelí až třikrát většímu náporu než Česká republika, se kterou má téměř totožný počet obyvatel a rozlohu státu. *Největší počet žadatelů o azyl* byl z dlouhodobého hlediska zaznamenán v Polsku (graf 4.33), kde v roce 2018 činil 4 141. Rovněž byl v Polsku zaevidován *největší počet osob s přiděleným statusem mezinárodní ochrany*. Naopak na Slovensku byl zaznamenán nejmenší počet žadatelů o azyl, a to pouze 175, což je velmi velký rozdíl. Dále byl jen 42 osobám udělen status mezinárodní ochrany.

Graf 4.33 Komparace žadatelů o azyl v rámci zemí V4

Zdroj: Člověk v tísni, 2019; vlastní zpracování

Z grafu 4.33 je patrné, že v období evropské migrační krize roku 2015 Maďarsko zaznamenalo dokonce více než 170 tisíc žádosti o azyl, což byl maximální počet v rámci sledovaných zemí v období 2010–2018, nicméně v následujícím roce nastal výrazný pokles. Druhou zemí s největším počtem žádostí o azyl je Polsko, které zaznamenalo největší počet žadatelů o azyl v roce 2013, a poté v letech 2015–2016. V roce 2019 počet žádostí v zemi činil 4 141. Česká republika a Slovensko má ve srovnání s ostatními zeměmi Visegrádské čtyřky poměrně nízký počet žadatelů o azyl. Zatímco od roku 2010 Česká republika zaznamenává rostoucí charakter a v roce 2018 počet žádostí činil 1 690, tak počet žádostí v případě Slovenka má od roku 2010 klesající tendenci a v roce 2018 dosahoval pouze 175. V rámci sledovaných zemí mají jednotlivé země poměrně odlišný trend v závislosti na událostech v sousedních státech či v jiných zemích. Tabulka 4.17 znázorňuje počet žádostí o azyl v zemích V4 a dalších vybraných státech EU v letech 2014 a 2015.

Tab 4.17 Prvotní žadatelé o azyl v zemích V4 a dalších vybraných státech v období let 2014–2015

	2014	2015	Meziroční změna	Podíl v EU
Evropská unie	562 680	1 255 640	+ 123 %	100 %
Česká republika	905	1 235	+ 36 %	0,1 %
Slovensko	230	270	+ 18 %	0,0 %
Polsko	5 610	10 255	+ 83 %	0,8 %
Maďarsko	41 215	174 435	+ 323 %	13,9 %
Německo	172 945	441 800	+ 155 %	35,2 %
Švédsko	74 980	156 110	+ 180 %	12,4 %
Itálie	63 655	83 245	+ 31 %	6,6 %
Francie	58 845	70 570	+ 20 %	5,6 %

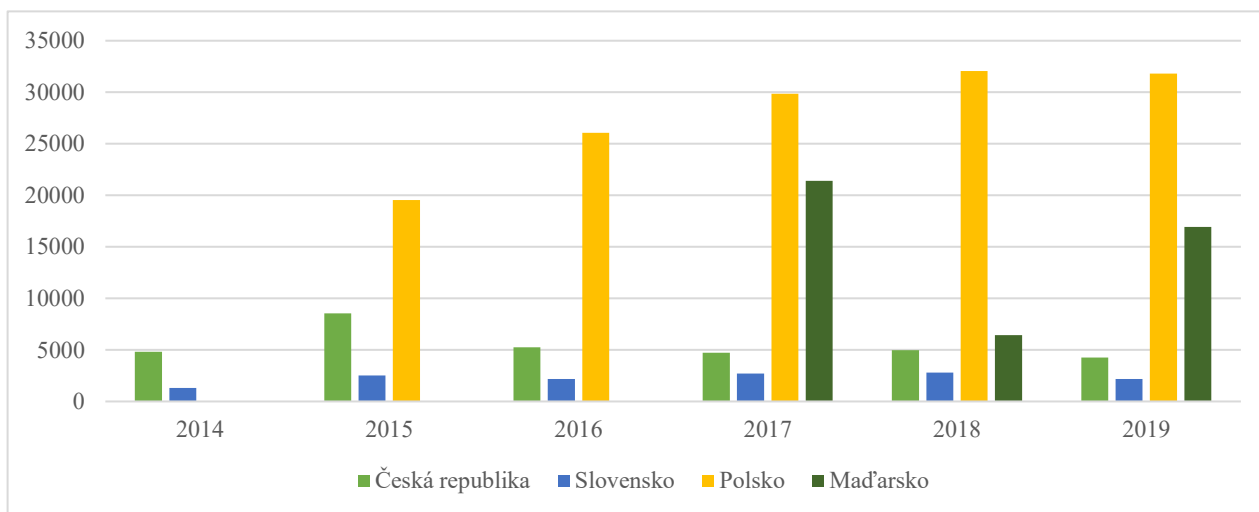
Zdroj: Europa, 2016 (vlastní zpracování)

Z tabulky 4.17 lze vyčíst, že v rámci zemí Visegrádské čtyřky největší nápor migrantů zažilo Maďarsko, kdy v roce 2015 bylo evidováno 174 435 žadatelů o azyl. Dále Polsko (10 255), Česká republika (1 235) a Slovensko (270). Větší počet žádostí, než Maďarsko v rámci sledovaných zemí evidovalo Německo a to 441 800.

Maďarsko je tzv. vstupní bránou Balkánské trasy do Evropy. V období migrační krize (2015) bylo Maďarsko jednou z nejvíce zasažených zemí z hlediska nelegálních migrantů, což vyvolalo potřebu přijímat opatření a zvýšit bezpečnost státu, jako byla například výstavba pohraničního plotu. Maďarsko tak čelí nárazovým migračním vlnám a pokusů nelegálních migrantů dostat se na území státu různými způsoby. Legální migranti pocházejí zejména z Evropy, a to z Ukrajiny, Rumunska a Německa.

Česká republika jako jediná země v rámci Visegrádské skupiny nemá vnější schengenské hranice, a tudíž zde není řešena přímá ochrana hranic. Slovensko má nejkratší délku schengenské hranice. Hranice Polska a Maďarska jsou poměrně delší, a tak logicky čelí většímu náporu migrantů. V grafu 4.34 je znázorněn vývoj nelegální migrace od roku 2014 do roku 2019.

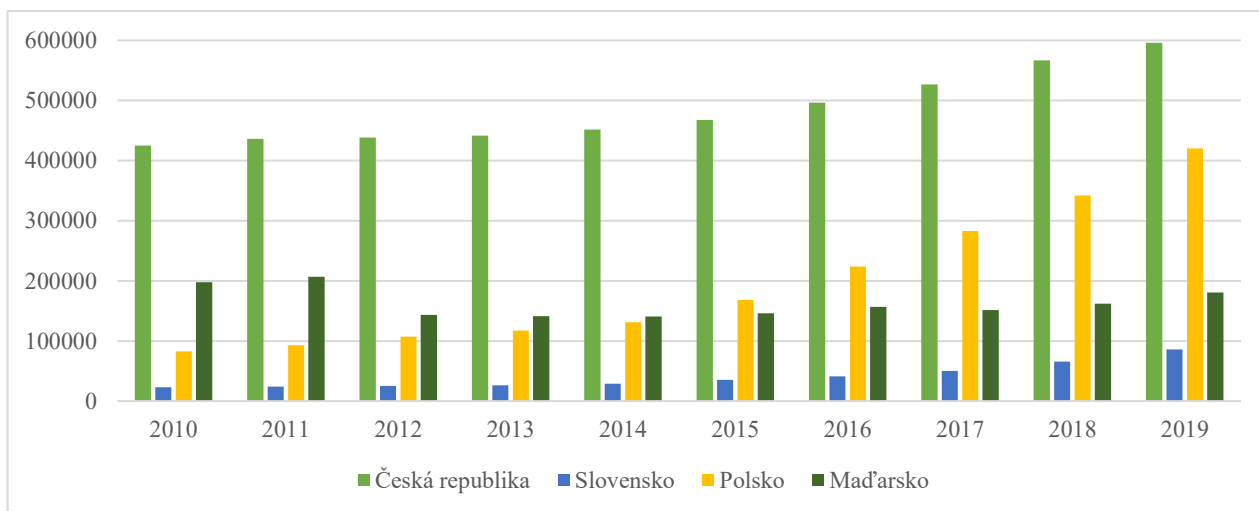
Graf 4.34 Komparace nelegální migrace zemí Visegrádské čtyřky

Zdroj: vlastní zpracování

Jak lze vidět z grafu 4.34 největší počet zadržených nelegálních migrantů má Polsko a poté Maďarsko. Je nutno také poznamenat, že nejdelší vnější hranici Schengenu má Polsko, tudíž migranti mají tak větší možnost se dostat na jeho území. Nicméně, jak již bylo zmíněno výše, největšímu náporu čelí Maďarsko, kde na hranicích zabraňují migrantům vstoupit do země. Maďarsko, jako jediná země v rámci sledovaných zemí, má také hraniční plot. Graf 4.35 vypovídá o vývoji legální migrace v zemích Visegrádské čtyřky.

Graf 4.35 Komparace legální migrace zemí Visegrádské čtyřky

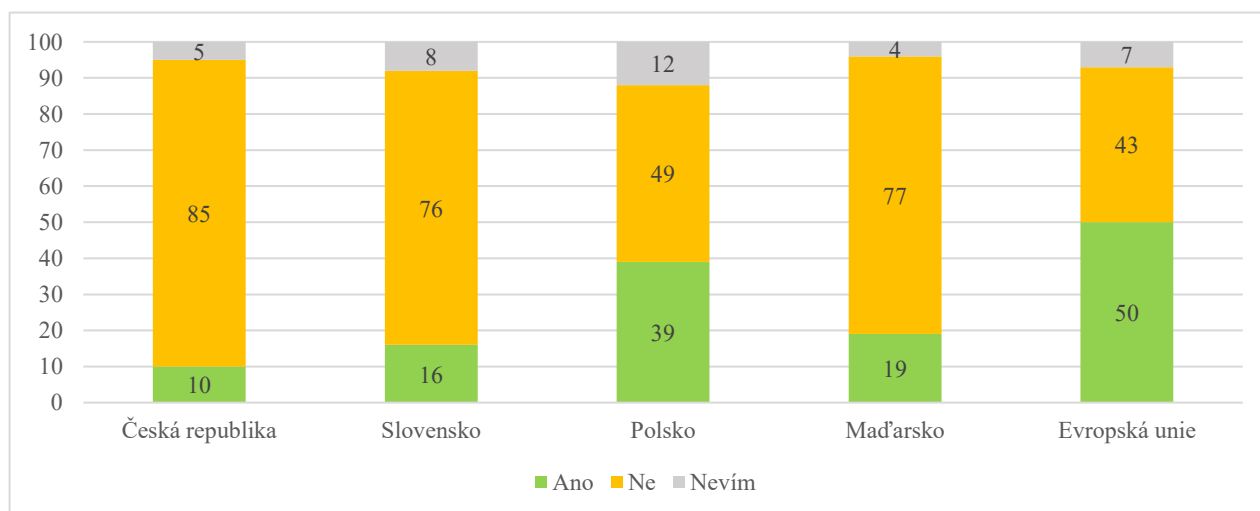
Zdroj: vlastní zpracování

A jak již potvrzuje tabulka 4.35 Česká republika má ve sledovaném období největší počet legálních migrantů v rámci V4. Druhou zemí s největším počtem legálních migrantů je Polsko,

kde od roku 2010 počet legálních migrantů stále roste, dále Maďarsko a Slovensko. Česká republika je nejvyspělejší zemí Visegrádské čtyřky, s vysokým podílem průmyslu, což může být důvodem, proč má právě tato země nejvíce legálních migrantů.

Počet uprchlíků v rámci V4 je stále nízký. Celkový počet osob s mezinárodní ochranou má neměnný trend, ovšem četnost žadatelů o azyl v Polsku a Maďarsku poklesl, a to oproti roku 2016 o zhruba 70 procent a 95 procent. Průzkumy veřejnosti z hlediska postojů k migrantům vypovídají o spíše negativní povaze, a to zejména co se týká cizinců pocházejících ze třetích zemí. Následně je v grafu 4.36 znázorněn postoj občanů zemí V4 a EU k migrantům z hlediska možného přínosu pro jejich zemi.

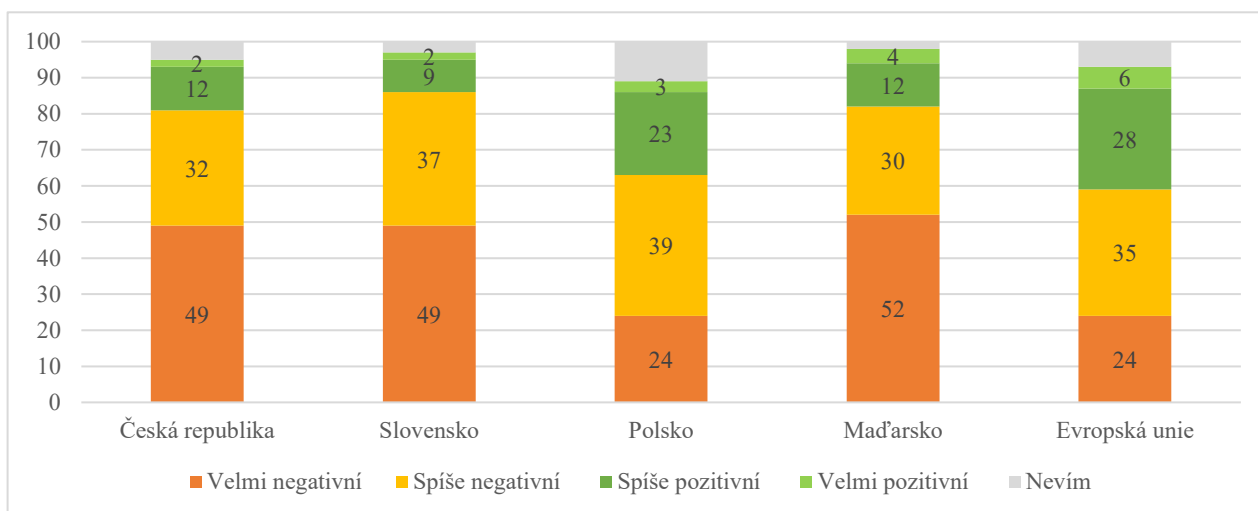
Graf 4.36 Postoj občanů zemí Visegrádské čtyřky a Evropské unie k migrantům z hlediska přínosu pro jejich zemi

Zdroj: Člověk v tísni, 2019; vlastní zpracování

Jak lze vidět z grafu 4.36, občané České republiky a Maďarska považují (nelegální) migranty za nejméně přínosné pro svou zemi. Naopak nejvíce občanů v rámci V4, kteří považují migranty za přínos, pochází z Polska. Z hlediska Evropské unie jako celku jsou tyto názory téměř vyvážené, kdy 50 % občanů EU považuje migranty za přínos pro svou zemi, 43 % nikoliv. Postoj občanů zemí V4 a EU k imigraci osob ze třetích zemí je znázorněn v grafu 4.37.

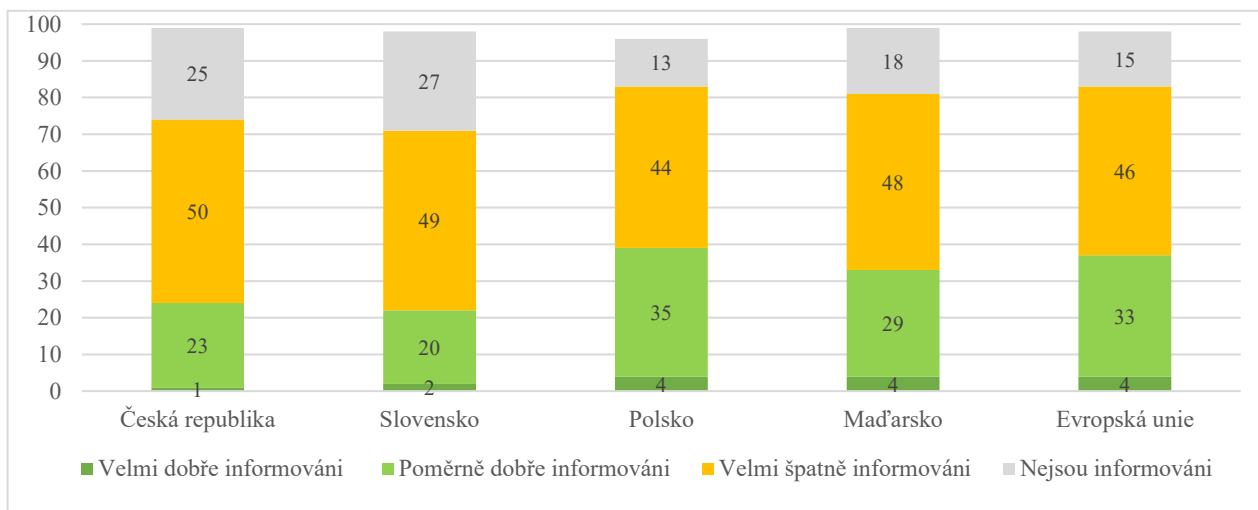
Graf 4.37 Postoj občanů zemí Visegrádské čtyřky a Evropské unie k imigraci ze zemí mimo EU

Zdroj: Člověk v tísni, 2019; vlastní zpracování

Z grafu 4.37 je patrné, že velmi negativní postoj k imigraci ze třetích zemí mají občané Maďarska, což vzhledem k migračním tlakům, kterým země čelí je zcela pochopitelné. Dále negativní postoj zaujímají občané Slovenska a České republiky a poté Polska. V rámci Evropské unie převažuje spíše negativní postoj (59 %). Dále občané v rámci zemí V4 pocítují nedostatečnou informativnost o této problematice, jak znázorňuje graf 4.38.

Graf 4.38 Informativnost občanů zemí V4 z pohledu jejich obyvatel

Zdroj: Člověk v tísni, 2019; vlastní zpracování

Z grafu 4.38 lze vidět, jak se obyvatelé sledovaných zemí a Evropské unie cítí být informováni. Nejméně informováni se cítí být občané České republiky, poté Slovenska, Maďarska a Polska. Ve všech sledovaných zemí převažuje nedostačující informativnost občanů.

4.6.1 Politická spolupráce zemí V4 v rámci migrační krize

Země Visegrádské čtyřky řeší v rámci své politické agendy také oblast migrace, přičemž první mimořádný summit premiérů V4 se uskutečnil dne 4. září 2015 v Praze, jehož účastníkem byl premiér České republiky Bohuslav Sobotka, předsedkyně polské vlády Ewa Kopacz, slovenský premiér Robert Fico a předseda maďarské vlády Viktor Orbán. Cílem summitu bylo nalézt společný postoj Visegrádské čtyřky k řešení migrační krize (Vláda, 2015a). Cílem priorit byla ochrana vnějších hranic Evropské unie a schengenského prostoru, a dále posílení svých závazků pomocí:

- posílení bilaterální asistence a schémat pomoci se zvláštním ohledem na státy tranzitu a původu (pomoc ohroženým skupinám, finanční a materiální pomoc zemím, které mají výrazný podíl uprchlíků, jako je například Turecko, Libanon či tranzitní země západního Balkánu),
- poskytnutí odborníků a technického vybavení například pro ochranu vnějších hranic Evropské unie,
- využití potenciálu zahraniční rozvojové spolupráce v oblasti migrace,
- větší finanční, technická a expertní účast na misích SBOP proti sítím pašeráků a převaděčů,
- zvýšení trestu a boje proti pašerákům a převaděčům na úrovni státu,
- a podpora Globální koalice v boji proti Islámskému státu (Da'esh), v Iráku a Sýrii.

Země Visegrádské čtyřky se ve Společném prohlášení rovněž shodly na plném provedení závěrů Evropské rady. Dále na řešení situace v Libyi, Sýrii a na Blízkém východě, zintenzivnění spolupráce v oblasti nelegální migrace, a to zejména s Organizací spojených národů, Africkou unií a Ligou arabských států. Apelují také na efektivní kontrolu a ochranu vnějších hranic prostřednictvím společných operací pod záštitou agentury Frontex. Největší prioritu kladou na vytvoření tzv. *hotspots* pro rychlé provedení relokačních schémat (Vláda, 2015b).

Na výše zmíněné setkání navazovala další mimořádná jednání, kde byla projednávána migrace a její možné řešení. Země V4 v rámci těchto jednání i nadále podporují řešení příčin migrace v zemích původu a tranzitu. Dále také odmítají kvóty na přerozdělování migrantů mezi členské země Evropské unie (Týden, 2019). Česká republika, která je v současné době předsednickou zemí V4, svou pozornost věnuje také oblasti migrační a azylové politiky. Dne 16. ledna 2020 se předsedové vlád opět shodli na nepřístupnosti povinných kvót, potřebu chránit hranice, a že reforma azylové a migrační politiky musí být založena na jednomyslném rozhodnutí (Vláda, 2020).

V prosinci 2017 Evropská komise podala před Soudním dvorem EU žaloby proti České republice (C-719/17), Polsku (C-715/17) a Maďarsku (C-718/17) v důsledku porušení předpisů práva Evropské unie o relokaaci žadatelů o azyl. Kvóty měly pomoci Řecku a Itálii zvládnout velký nápor uprchlíků, kteří se snažili dostat do Evropy ze Sýrie a dalších asijských a afrických států. Tyto dvě postižené země příliv migrantů nezvládly. Původně mělo dojít k přerozdělení 160 tisíc osob s nárokem na mezinárodní ochranu, nicméně ve skutečnosti došlo k přerozdělení něco málo přes 32 tisíc lidí. Česká republika, Polsko ani Maďarsko nechtěly k přerozdělování uprchlíků přistoupit, přičemž argumentovaly, že záležitosti týkající se jejich vnitřní bezpečnosti jsou výlučně v jejich kompetenci. Dne 15. května 2019 se Soudní dvůr EU začal zabývat žalobou proti těmto zemím. Dne 2. dubna 2020 Soudní dvůr EU rozhodl, že Česká republika, Polsko i Maďarsko odmítáním povinného přerozdělování nesplnily své povinnosti plynoucí z práva EU. Země V4 opakovaně zdůrazňují, že v rámci migrační krize jsou solidární, i když jinými způsoby než přerozdělováním migrantů (ČT24, 2018).

5 Závěr

V této diplomové práci, která je zpracovaná na téma problematiky migračních toků v Evropské unii, a to se zaměřením na země Visegrádské čtyřky, bylo snahou analyzovat klíčové aspekty daného tématu, včetně příčin a z toho vyplývajících důsledků. Jak již bylo zmíněno v úvodu, problematika migračních toků je zajímavá, jelikož dochází k přesunu obrovské masy lidí (a kultur) a tento faktor jako takový ovlivňuje historii lidstva již od samého počátku (například velké stěhování národů, (viz kap. 2.2.1), je klíčovým aspektem osidlování kontinentů a v konečném důsledku vedl k uspořádání takového světa, jaký dnes známe. Specializace na evropský kontinent s užším zaměřením na země V4 osvětluje i nedávnou historii týkající se migrační problematiky právě v této oblasti. Výrazné migrační vlny, které se dotkly zemí současné Visegrádské čtyřky, mimo té současné (2015), se odehrály ve 20. století již několikrát a je zajímavé, že většinou tyto přesuny byly ovlivněny světovými válkami a lokálními konflikty v jednotlivých evropských zemích. Jeden z největších přesunů proběhl právě během 2. světové války a těsně po jejím ukončení, kdy přišly o domov a svou identitu miliony obyvatel evropského kontinentu. Příčinou byly i regionální konflikty, jako byla například Řecká občanská válka v letech 1946 až 1949, kdy zemi muselo opustit přes 100 tisíc Řeků a z toho nemalý počet, necelých 30 tisíc uprchlíků našlo svůj nový domov právě v zemích budoucí V4, například v Československu kolem 13 tisíc. Je to zajímavé zjištění, které vede k úvaze, že s masivními migračními toky v minulosti měly tyto země určité zkušenosti, lze zmínit i válku v zemích bývalé Jugoslávie (v této diplomové práci nejsou tyto konflikty analyzovány), kdy muselo domov opustit až 4 miliony lidí, ale po ukončení konfliktu se podstatná část vrátila zpět na své území.

Současná migrační krize má kořeny v zemích mimo Evropu (Blízký východ, Afghánistán, země Afriky), ale příčiny vzniku jsou naopak velmi podobné, např. náboženské, etnické či politické spory vedoucí k občanské válce nebo regionálnímu konfliktu. Fenoménem je migrace z území Sahelu, kde jsou nejen špatné ekonomické podmínky, ale region trpí válečnými konflikty, což má za následek velkou migrační vlnu (viz kap. 3.4.1). Je zřejmé, že se jedná o fenomén v novodobých dějinách, kdy se přesun osob netýká vnitřního prostoru evropského kontinentu a tím i nám blízkých kultur, ale přichází ze zemí mimo evropský region a s tím se i zvětšují problémy spojené s velmi odlišnou kulturou a náboženstvím. Tyto události se zásadně dotýkají každého obyvatele Evropy, je zřejmé, že dochází i ke změnám v uspořádání společenského života v nejvíce zasažených lokalitách.

Jak poukazuje tato práce, je jednoznačným faktem, že v roce 2015 zasáhla Evropskou unii největší migrační krize v její historii, která měla dopad na všechny členské státy, kdy bylo zaznamenáno 1,8 milionu nelegálních překročení hranic, přičemž nejvytíženější byla východní středomořská trasa a následně balkánská trasa (viz kap. 3.3). Je zřejmé, že největší nápor migrantů zažívaly především země, které měly vnější schengenské hranice, které navazovaly na hlavní migrační trasy. V rámci zemí Visegrádské čtyřky největšímu náporu migrantů čelilo Maďarsko (více než 170 tisíc žádostí o azyl, viz tab. 4.17), které bylo nuceno přijmout řadu bezpečnostních opatření, včetně stavby (zpočátku kritizovaného) hraničního plotu. V rámci zemí Visegrádské čtyřky má *nejdelší vnější schengenskou hranici* Polsko (země ovšem neleží na klíčových migračních trasách), (viz kap. 3.3). Druhou zemí s nejdelší schengenskou hranicí je Slovensko a až poté Maďarsko. Česká republika jako jediná země V4 nemá vnější schengenské hranice.

Diplomová práce se rovněž soustředila na analýzy týkající se bezpečnosti a užitečnosti migrace pro ekonomiky států V4. Z *hlediska bezpečnosti států* bylo zjištěno, že Česká republika čelí zvýšené kriminalitě, na Slovensku a v Polsku panuje velká nedůvěra obyvatelstva k migrantům a zároveň nedůvěra migrantů vůči vládní administrativě a Maďarsko čelí i v současné době zvýšenému náporu nelegálních migrantů na jižních hranicích.

V rámci jednotlivých zemí bylo pomocí SWOT analýzy zjištěno, že z *hlediska silných stránek* je největší výhodou České republiky její ekonomická vyspělost (je nejvyspělejší zemí V4 a zároveň umožňuje největšímu množství legálních migrantů zaměstnání na domácím trhu), Slovensko vyniká výcvikovými aktivitami v rámci programu Nový Horizont, prostřednictvím kterého se připravují každoročně na ochranu vnějších hranic. Polsko v rámci zemí V4 vyniká velmi otevřeným přístupem k legální migraci z hlediska trhu práce a za silnou stránku Maďarska lze považovat již zmíněnou výstavbu pohraničního plotu o délce 175 km, díky kterému má zesílenou ochranu hranic. Všechny země jsou členové Severoatlantické aliance a mohou pro ochranu svých hranic využít také zkušenosti z účasti na zahraničních misích. Za *slabou stránku* je u České republiky možno považovat nekompatibilitu komunikačních prostředků PČR a AČR v rámci realizovaných opatření, dále v případě Slovenska je možno považovat za slabou stránku relativně nízké sociální zabezpečení, nicméně je to i jedním z důvodů proč je tato země pro zahraniční migranty nejméně atraktivní zemí v rámci V4. V případě Polska lze shledávat chybějící integrační strategie, která by umožnila lepší začleňování migrantů do společnosti či neefektivnost systému udělování dlouhodobých víz. Maďarsko rovněž nemá koncepční materiály, které by definovaly politiky v oblasti migrace a integrace. Za *příležitost* v rámci všech

zemí V4 je možno považovat například regulaci migrantů prostřednictvím lepší mezinárodní spolupráce především na úrovni EU z hlediska zajišťování bezpečnosti. *Hrozby* u sledovaných zemí jsou téměř totožné, jedná se například o rostoucí kriminalitu a potenciální nebezpečí terorismu, rostoucí počet nelegálního zaměstnávání cizinců či případné problémy s migrační vlnou velkého rozsahu.

Země s největším *počtem nelegálních migrantů* je v současné době (2019-2020) Polsko (26 625, největší část tvoří obyvatelé Ukrajiny), což může být ovlivněno skutečností, že má nejdelší schengenskou hranici (jak bylo uvedeno výše). Druhou zemí s největším počtem nelegálních migrantů je Maďarsko (16 924), které jak bylo zmíněno výše, leží na tzv. Balkánské trase. Další zemí je Česká republika (4 653, převládají občané Ukrajiny), která jako jediná země V4 nemá vnější schengenskou hranici, a poté až Slovensko (193, největší část tvoří obyvatelé Afghánistánu).

Z *hlediska legální migrace* má Česká republika nejvíce legálních migrantů, a to 595 881, dále Polsko (423 000), Maďarsko (180 773) a Slovensko (85 827), (viz. Tab. 4.16). Nejvíce legálních migrantů v zemích V4 pochází z Ukrajiny.

Evropská migrační krize neměla na země V4 takový vliv jako na jiné státy, ale v rámci Evropské unie vyvolala zatím bezprecedentní krizi důvěry. Na Českou republiku, Maďarsko a Polsko byla dokonce podána žaloba, kvůli nedodržení dojednaných kvót na přerozdělování migrantů, která byla uznána jako relevantní (viz kap. 4.6.1). V březnu 2020 Soudní dvůr Evropské unie konstatoval, že tyto země porušily právo EU.

V rámci diplomové práce byla rovněž formulována Hypotéza: „*V rámci Visegrádské čtyřky je migrace považována za velmi užitečnou, neboť doplňuje chybějící pracovní sílu.*“, která byla potvrzena jen částečně, protože nelegální migrace je velmi nepopulární v České republice, Slovensku a Maďarsku, kdežto v Polsku je přístup vlády k migraci poměrně vstřícný. Migrace legální je ve velké míře využívána na trhu práce jako zdroj pracovní síly v ČR a Polsku (viz tab 4.16), kdežto na Slovensku a v Maďarsku jsou legální migranti využíváni ve velmi malé míře. Země V4 jsou v názorech na migraci poměrně jednotné, a vůči současné migrační politice EU zastávají velmi kritický postoj, o čemž svědčí i výše uvedená žaloba Evropské komise vůči těmto zemím a i přesto, že zmíněné země spor prohrály, postoje k migraci zůstávají v rámci V4 neměnné.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

BŘICHÁČEK, Tomáš. *Unie ve víru migrační krize*. Praha: Institut Václava Klause, 2016. 260 s. ISBN 978-80-7542-023-7

COHEN, Robin. *Migrace: stěhování lidstva od pravěku po současnost*. Brno: Mapcards.net, s.r.o., 2019. 224 s. ISBN 978-80-87850-09-1

FOJTÍKOVÁ, Lenka a kol. *Postavení Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky*. Ostrava: VSB-TUO Ostrava, 2014. 390 s. ISBN 978-80-248-3333-0

KING, Russell. *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá fronta, 2008. 192 s. ISBN 978-80-204-1706-0

KLÍMA, Karel a kol. *Azylové právo v evropském kontextu*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2017. 219 s. ISBN 978-80-87956-73-1

KUBIŠTA, Václav a kol. *Mezinárodní obchod a migrace*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. 462 s. ISBN 978-80-7380-655-2

KUNEŠOVÁ, Hana a kol. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014. 386 s. ISBN 978-80-7400-502-2

KURCZ, Zbigniew. *Polskie pogranicza w procesie przemian*. Varšava: Wydawnictwo Naukowe Scholar, 2019. 241 s. ISBN 978-83-65390-29-5

ROŽŇÁK, Petr a Karel KUBEČKA a kol. *Země Visegrádu a migrace: fenomén procesu migrace, integrace a reintegrace v kontextu bezpečnosti zemí V4*. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2018. 468 s. ISBN 978-80-7418-292-1

VARADZIN, František. *Mezinárodní ekonomie jako teorie světového hospodářství*. Praha: Profesional Publishing, 2013. 463 s. ISBN 978-80-7431-116-11

Elektronické dokumenty a ostatní

AKTUÁLNĚ. *Erdoğan: Turecko nemůže čelit dalším uprchlíkům, otevře hranice do Evropy* [online]. 2020a [cit. 14. 3. 2020]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/turecko-nemuze-celit-dalsim-uprchlikum-otevre-hranice-do-evr/r~afa3e3045ae211eab115ac1f6b220ee8/>

AKTUÁLNĚ. *Krize na turecko-řecké hranici: Úřady zachytily za jediný den deset tisíc uprchlíků* [online]. 2020b [cit. 14. 3. 2020]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/recko-na-hranicich-zastavilo-za-24-hodin-temer-10000-migrant/r~39f395d65bab11eaaabd0cc47ab5f122/>

AMO. *Background report. Valné shromáždění (GA). Oficiální rozvojová pomoc (ODA)* [online]. 2011 [cit. 15. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Ofici%C3%A1ln%C3%AD-rozvojov%C3%A1-pomoc-GA.pdf>

BBC. *6 things that could topple Donald Trump's border wall* [online]. 2017 [cit. 5. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/news/resources/idx-d60acebe-2076-4bab-90b4-0e9a5f62ab12>

BBC. *Trump wall – all you need to know about US border in seven charts* [online]. 2019 [cit. 5. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-46824649>

BBC. *What's the UN global compact on migration?* [online]. 2018 [cit. 3. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-46607015>

BELUGYIALAPOK. *Migrációs Stratégia és az azon alapuló, az Európai Unió által a 2014-2020. ciklusban létrehozásra kerülő Menekültügyi és Migrációs Alaphoz kapcsolódó hétéves stratégiai tervdokumentum* [online]. 2018 [cit. 18. 4. 2020]. Dostupné z: http://belugyialapok.hu/alapok/sites/default/files/MMIA_.pdf

BOČEK, Martin. *Soupeření lodních společností o zákazníky z Předlitavska na přelomu 19. a 20. století Martin Boček*. Plzeň: 2017. Disertační práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická, Katedra historických věd.

CBOS. *Stosunek Polaków i Czechów do przyjmowania uchodźców* [online]. 2018 [cit. 24. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2018/K_087_18.PDF

CONCORD. *Partnerství nebo kondicionalita? Monitorind migračních kompaktů a Svěreneckého fondu EU pro Afriku* [online]. 2018 [cit. 14. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.migracnikonsorcium.cz/wp-content/uploads/2018/01/concord-brozura-obrazovka-jednostrany.pdf>

CZSO. *Data – Kriminalita cizinců* [online]. 2020b [cit. 14. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_kriminalita#cr

CZSO. *Data – nelegální migrace cizinců* [online]. 2020a [cit. 30. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/data-nelegalni-migrace-cizincu>

ČESKÁ JUSTICE. *ČR se připravuje na migrační vlnu velkého rozsahu, zavede institut řízení v případě zvláštní situace* [online]. 2019 [cit. 1. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2019/10/cr-se-pripravuje-migracni-vlnu-velkeho-rozsahu-zavede-institut-rizeni-pripade-zvlastni-situace/>

ČESKO V DATECH. *Cizinci v Česku* [online]. 2019 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.ceskovdatech.cz/clanek/129-cizinci-v-cesku/>

ČLOVĚK V TÍSNI. *Středomoří – migrační brána do Evropy* [online]. 2016b [cit. 10. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/stredomori-migracni-brana-do-evropy-3517gp>

ČLOVĚK V TÍSNI. *Václav Krejčí: migrace z Afriky do Evropy* [online]. 2016a [cit. 10. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/vaclav-krejci-migrace-z-afriky-do-evropy-3303gp>

ČT24. *Evropská komise kvůli kvótám žaluje Česko u unijního soudu* [online]. 2018 [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2351005-evropska-komise-kvuli-kvotam-zaluje-cesko-u-unijniho-soudu>

ČT24. *Valné shromáždění OSN potvrdilo globální pakt o migraci, Česko hlasovalo proti* [online]. 2018 [cit. 20. 2. 2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2684966-valne-shromazdeni-osn-potvrdilo-globalni-pakt-o-migraci-cesko-hlasovalo-proti>

ČT24. *Za letáky či jídlo pro migranty vězení. Maďarský parlament schválil kontroverzní zákon „Stop Sorosovi“* [online]. 2018 [cit. 17. 4. 2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2514910-za-letaky-ci-jidlo-pro-migranty-vezeni-madarsko-hlasuje-o-kontroverznim-zakone-stop>

DW. *EU-Turkey migration deal is „dead“, warns Greek PM* [online]. 2020b [cit. 14. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/eu-turkey-migration-deal-is-dead-warns-greek-pm/a-52672983>

E15. *Komentář: Co skutečně znamená Dublin IV?* [online]. 2018 [cit. 19. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/the-student-times/komentar-co-skutecne-znamená-dublin-iv-1343390>

E15. *Počet zahraničních migrantů narostl ve 21. století téměř o 50 procent* [online]. 2017 [cit. 2. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/zahranicni/pocet-zahranicnich-migrantu-narostl-ve-21-stoleti-temer-o-50-procent-1341228>

EMNCZ. *Co dělá EMN* [online]. 2020b [cit. 5. 3. 2020]. Dostupné z: [Emn cz b https://www.emncz.eu/co-dela-emn/](https://www.emncz.eu/co-dela-emn/)

EMNCZ. *Co je EMN* [online]. 2020a [cit. 5. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.emncz.eu/o-emn/>

EURACTIV. *Migrace do EU: historický přehled* [online]. 2015 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/migrace-do-eu-historicky-prehled-013076/>

EURACTIV. *Operace Sophia zaměřená na záchranu migrantů získala podporu ministrů. Italové ale požadují změny* [online]. 2018b [cit. 20. 3. 2020]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/evropska-unie-a-svet/news/operace-sophia-zamerena-na-zachranu-migrantu-ziskala-podporu-ministru-italove-ale-pozaduji-zmeny/>

EURACTIV. *Západní migrační trasa je nyní nejvytíženější. Počet příchozích do EU ale klesl o třetinu* [online]. 2018a [cit. 10. 2. 2020]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/vnitro-a-spravedlnost/news/zapadni-migracni-trasa-je-nyni-nejvytizenejsi-pocet-prichozich-do-eu-ale-klesl-o-tretinu/>

EUR-LEX. *Společný postoj rady 2005/304/SZBP ze dne 12. dubna 2005 o předcházení konfliktům v Africe, jejich zvládání a řešení a o zrušení společného postoje 2004/85/SZBP* [online]. 2005 [cit. 15. 3. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32005E0304>

EUR-LEX. *Stockholmský program* [online]. 2010 [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ajl0034>

EUR-LEX. *Úřední věstník Evropské unie. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013* [online]. 2013 [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0604&from=CS>

EUR-LEX. *Úřední věstník L 050, 25/02/2003 S. 0001–0010. Nařízení Rady (ES) č. 343/2003* [online]. 2003 [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003R0343:CS:HTML>

EUROPA. *Annual Report on Migration and Asylum 2018* [online]. 2019 [cit. 5. 3. 2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/00_arm2018_synthesis_report_final_en_0.pdf

EUROPA. *Evropský zatýkací rozkaz* [online]. 2019 [cit. 19. 3. 2020]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90--maximize-cs.do

EUROPA. *Military and civilian missions and operations* [online]. 2019 [cit. 20. 3. 2020]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/430/military-and-civilian-missions-and-operations_en

EUROPA. *Stav Unie v roce 2018: Komise představuje plán účinnější finanční architektury pro podporu investic mimo EU* [online]. 2018 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/czech-republic/news/180912_SOTEU_financi_architektura_cs

EUROPA. *Vznik evropské hraniční a pobřežní stráže úspěšně završen* [online]. 2016 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/czech-republic/news/vznik-evropsk%C3%A9-hrani%C4%8Dn%C3%AD-pob%C5%99e%C5%BEn%C3%AD-str%C3%A1%C5%BEn%C3%BAsp%C4%9B%C5%A1n%C4%9B-zavr%C5%A1en_cs

EUROPEAN PARLIAMENT. *Tampere European council 15 and 16 October 1999. Presidency conclusions* [online]. 1999 [cit. 18. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm#c

EUROSKOP. *Azylová politika* [online]. 2018 [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9256/sekce/azylova-politika/>

EUROSKOP. *Ipsos: Kolik lidí zná Visegrád?* [online]. 2011 [cit. 10. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8965/18360/clanek/ipsos-kolik-lidi-zna-visegrad/>

EUROSKOP. *Mise EU v Africe – více bezpečnosti, méně uprchlíků* [online]. 2017 [cit. 20. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9260/28967/clanek/mise-eu-v-africe-vice-bezpecnosti-mene-uprchliku/>

EUROSKOP. *Rozvojová politika* [online]. 2018a [cit. 16. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8918/sekce/rozvojova-politika/>

EUROSKOP. *Světová banka* [online]. 2018b [cit. 16. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9145/sekce/svetova-banka/>

EUROSTAT. *Asylum in the EU Member States. Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015. Syrians, Afghans and Iraqis: top citizenships* [online]. 2016 [cit. 5. 5. 2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/790eba01-381c-4163-bcd2-a54959b99ed6>

EVROPSKÁ KOMISE. *Co je plán vnějších investic EU* [online]. 2020 [cit. 15. 3. 2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/eu-external-investment-plan/what-eus-external-investment-plan_en

EVROPSKÁ KOMISE. *Evropský plán vnějších investic: otázky a odpovědi Afriku* [online]. 2017a [cit. 20. 2. 2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/MEMO_17_3484

EVROPSKÁ KOMISE. *Nouzový svěřenecký fond pro Afriku* [online]. 2015 [cit. 20. 2. 2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/MEMO_15_6056

EVROPSKÁ KOMISE. *Rámec pro migrační partnerství: Společné řízení migrace přináší pozitivní výsledky* [online]. 2017b [cit. 14. 3. 2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_17_3091

EVROPSKÁ KOMISE. *Stav Unie v roce 2018: Komise představuje plán účinnější finanční architektury pro podporu investic mimo EU* [online]. 2018 [cit. 13. 3. 2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_18_5703

EVROPSKÁ KOMISE. *Zpráva Komise Evropského parlamentu a Radě o opatřeních navazujících na zasedání vysokých představitelů ohledně toků uprchlíků na západobalkánské*

trase [online]. 2015 [cit. 18. 3. 2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/CS/1-2015-676-CS-F1-1.PDF>

EVROPSKÁ RADA. *Časová osa – reakce na migrační tlaky* [online]. 2019b [cit. 10. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressure/history-migratory-pressure/>

EVROPSKÁ RADA. *Dohoda z Cotonou* [online]. 2020b [cit. 20. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/cotonou-agreement/>

EVROPSKÁ RADA. *Migrační politika EU* [online]. 2020a [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressure/>

EVROPSKÁ RADA. *Trasa přes centrální Středomoří* [online]. 2019 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressure/central-mediterranean-route/>

EVROPSKÁ RADA. *Trasa přes východní středomoří* [online]. 2018 [cit. 20. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/migratory-pressure/eastern-mediterranean-route/>

EVROPSKÁ RADA. *Víceletý finanční rámec na období 2014–2020* [online]. 2019c [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-budgetary-system/multiannual-financial-framework/mff-2014-2020/>

EVROPSKÁ RADA. *Východní partnerství* [online]. 2020c [cit. 24. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eastern-partnership/>

EVROPSKÝ PARLAMENT. *Afrika* [online]. 2019b [cit. 20. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/180/africa>

EVROPSKÝ PARLAMENT. *Azylová politika* [online]. 2020 [cit. 9. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/151/azylova-politika>

EVROPSKÝ PARLAMENT. *Jak se zlepšil Schengenský informační systém (infografika)* [online]. 2018 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20181011STO15882/jak-se-zlepsi-schengensky-informacni-system-infografika>

EVROPSKÝ PARLAMENT. *Schengen: průvodce evropským prostorem bez hranic* [online]. 2019a [cit. 1. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20190612STO54307/schengen-pruvodce-evropskym-prostorem-bez-hranic>

EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR. *Zvláštní zpráva č. 20 2018. Africká struktura pro mír a bezpečnost: nutnost změnit zaměření podpory EU* [online]. 2020 [cit. 15. 3. 2020]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/apsa-20-2018/cs/>

FRONTEX. *Co je to Frontex?* [online]. 2016 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://frontex.europa.eu/language/cs/>

FRONTEX. *Migration Routes* [online]. 2020 [cit. 20. 2. 2020]. Dostupné z: <https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-routes/western-balkan-route/>

GOV. *Dane statystyczne dotyczące osób zatrzymanych ujawnionych przez Straż Graniczną za nielegalny pobyt* [online]. 2020 [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: https://dane.gov.pl/dataset/395,dane-statystyczne-dotyczace-osob-zatrzymanych-ujawnionych-przez-straz-graniczna-za-nielegalny-pobyt?page=1&per_page=20&q=&sort=-data_date

HUNGARIAN SPECTRUM. *The attitude of Hungarians to the refugee crisis* [online]. 2015 [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: <https://hungarianspectrum.org/2015/10/08/the-attitude-of-hungarians-to-the-refugee-crisis/>

IDNES. *Den, kdy Kolumbus nenašel cestu do Indie* [online]. 2019 [cit. 10. 2. 2020]. Dostupné z: <https://ekonom.ihned.cz/c1-66656530-12-10-1492-den-kdy-kolumbus-netrefil-indii>

IDNES. *Slzný plyn i vodní děla. Situace na řecké hranici je dál napjatá, Turecko zakázalo migrantům přeplutí moře* [online]. 2020 [cit. 17. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/hranice-recko-turecko-migranti-uprchlici-bezenci-erdogan-slzny-plyn-kourove_2003071801_jgr

INTERWENCJA PRAWNA. *Polityka migracyjna polski* [online]. 2019 [cit. 10. 4. 2020]. Dostupné z: <https://interwencjaprawna.pl/wp-content/uploads/2019/06/Polityka-migracyjna-Polski-wersja-ostateczna.pdf>

IOM. *Global migration indicators* [online]. 2018 [cit. 10. 2. 2020]. Dostupné z: https://publications.iom.int/system/files/pdf/global_migration_indicators_2018.pdf

IROZHLAS. *Migrační tábor u Atén je kvůli 20 lidem s koronavirem v karanténě, první nakaženou byla těhotná žena* [online]. 2020c [cit. 5. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/recko-ateny-koronavirus-migracni-tabor-karantena_2004021034_we1

IROZHLAS. *Na Lampeduse se vylodilo 170 migrantů z Tuniska. Před kostelem zahájili protest proti vyhoštění* [online]. 2019 [cit. 10. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/migranti-uprchlici-italie-lampedusa-tunisko-evropska-unie-azyl-ocean-viking_1909191741_gak

IROZHLAS. *Největší násilná migrace v dějinách. Z Afriky otrokáři násilím vyvezli 24 milionů lidí* [online]. 2019 [cit. 5. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/historie/otroctvi-jamestown-usa-otroci-velka-britanie-spojene-staty-usa-zruseni-obcanska_1908181915_och

IROZHLAS. *Nelegální zaměstnávání v Česku je stále běžnější, firmám dlouhodobě chybí až 300 tisíc pracovníků* [online]. 2018 [cit. 29. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/inspekce-cizinci-ukrajina-nelegalni-prace-nedostatek-zamestnancu_1810300741_pla

IROZHLAS. *ONLINE: Koronavirus usmrtil přes 10 000 lidí. Česko je stále bez obětí, nakažených má 774, čtyři uzdravení* [online]. 2020b [cit. 20. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/koronavirus-cina-pocet-mrtvych-usa-cesko_2003200636_jak

IROZHLAS. *Prezidenti a premiéři se shodli. Evropská unie kvůli zamezení šíření COVID-19 uzavře své vnější hranice* [online]. 2020a [cit. 20. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/uzavreni-hranic-evropska-unie-sireni-koronaviru-preventivni-opatreni_2003172052_aur

IROZHLAS. *Stop Soros: Orbán navrhuje tresty za pomoc migrantům, balíček zákonů míří do parlamentu* [online]. 2018 [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/george-soros-madarsko-viktor-orban-migrace-pomoc-migrantum_1805291834_dp

JURŠTÁKOVÁ, Aneta. *Vliv současné migrační krize na Evropskou unii*. Ostrava: 2017. Diplomová práce. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta ekonomická, Katedra evropské integrace.

KOLARÍK, JIŘÍ. *Analýza možnosti použití sil a prostředků k řešení migrační vlny velkého rozsahu v rámci České republiky*. Praha: 2017. Diplomová práce. České vysoké učení technické v Praze, Fakulta biomedicínského inženýrství, Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva.

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ. *Inspektoráty práce se v roce 2018 zaměřily na kontroly nelegálního zaměstnávání* [online]. 2019 [cit. 24. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/rozvoj-kraje/kompas/zpravy/inspektoraty-prace-se-v-roce-2018-zamerily-na-kontroly-nelegalniho-zamestnavani-306972/>

KSH. *Asylum seekers arrived in Hungary by citizenship and type of entry (2000–)* [online]. 2020b [cit. 16. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_wnvn002a.html?down=100

KSH. *Asylum seekers in Hungary and persons granted international protection status (2000–)* [online]. 2020c [cit. 16. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_wnvn003.html

KSH. *Foreign citizens residing in Hungary by continents, countries, sex, 1 January (1995–)** [online]. 2020a [cit. 16. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_wnvn001b.html

MIC IOM. *Čo je prechodný pobyt* [online]. 2020b [cit. 8. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.mic.iom.sk/sk/pobyt2/prechodny-pobyt/327-co-je-prechodny-pobyt-2.html>

MIC IOM. *Tolerovaný pobyt* [online]. 2020c [cit. 8. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.mic.iom.sk/sk/pobyt2/tolerovany-pobyt.html>

MIGRACE ONLINE. *Doplňková ochrana – dobrý evropský úmysl, horší české provedení* [online]. 2007 [cit. 16. 4. 2020]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/doplnkova-ochrana-dobry-evropsky-umysl-horsi-ceske-provedeni>

MIGRACJE. *Statystyki: Polska* [online]. 2020 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://migracje.gov.pl/statystyki/zakres/polska/typ/dokumenty/widok/mapa/rok/2020/?x=0.2598&y=0.9645&level=1>

MMR. *Spolupráce v rámci skupiny zemí V4* [online]. 2020 [cit. 25. 3. 2020]. Dostupné z: [https://www.mmr.cz/cs/evropska-unie/spoluprace-v-ramci-eu-a-mezinarodni-spoluprace/spoluprace-v-ramci-skupiny-zemi-v4-\(1\)](https://www.mmr.cz/cs/evropska-unie/spoluprace-v-ramci-eu-a-mezinarodni-spoluprace/spoluprace-v-ramci-skupiny-zemi-v4-(1))

MOSR. *Nový Horizont 2019* [online]. 2019 [cit. 11. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.mosr.sk/novy-horizont-2019/>

MPO. *Strategie programu Aid for Trade v rámci zahraniční rozvojové spolupráce ČR* [online]. 2020 [cit. 16. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/55491/63568/653974/priloha001.pdf>

MPSV. *Míra nezaměstnanosti k 31. 12. 2004* [online]. 2005 [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/829814/100105a.pdf/f0a14934-eeef-c780-c487-b8f483e62f01>

MSMT. *Mezinárodní visehradský fond* [online]. 2020 [cit. 24. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/mezinarodni-visegradsky-fond>

MŠMT. *Strategie Evropa 2020* [online]. 2020 [cit. 18. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vyzkum-a-vyvoj/strategie-evropa-2020>

MULTIKULTI. *Migrácia ako spoločenský fenomén: historické, sociálne a právne aspekty* [online]. 2016 [cit. 8. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.multikulti.sk/clanky/migracia-ako-spolocensky-fenomen-historicke-socialne-a-pravne-aspekty>

MVČR. *Bezpečnostní aspekty migrace* [online]. 2020c [cit. 1. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/bezpecnostni-aspekty-migrace.aspx>

MVČR. *Čtvrtletní zpráva o migraci – II. 2019* [online]. 2019a [cit. 17. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/ctvrtletni-zprava-o-migraci-ii-2019.aspx>

MVČR. *Legální migrace* [online]. 2020c [cit. 29. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/legalni-migrace.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

MVČR. *Ministři vnitra EU podpořili Řecko. Česko okamžitě posílá materiální pomoc, nabízí 50 policistů a 1 milion EUR* [online]. 2020e [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ministři-vnitra-eu-podporili-recko-cesko-okamzite-posila-materialni-pomoc-nabizi-50-policistu-a-1-milion-eur.aspx>

MVČR. *Nelegální migrace v České republice* [online]. 2020 [cit. 1. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice.aspx>

MVČR. *Schengenský informační systém SIS II spuštěn* [online]. 2019b [cit. 19. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/schengensky-informacni-system-sis-ii-spusten.aspx>

MVČR. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020* [online]. 2020e [cit. 14. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/strategie-prevence-kriminality-2008-2011-strategie-pdf.aspx>

MVČR. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 (po aktualizaci v roce 2018)* [online]. 2020d [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020-po-aktualizaci-v-roce-2018.aspx>

MVČR. *Usnesení Vlády České republiky* [online]. 2020d [cit. 14. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/strategie-prevence-kriminality-2008-2011-usneseni-pdf.aspx>

MVČR. *Visegrádská čtyřka (V4)* [online]. 2018 [cit. 25. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/visegradska-ctyrka-v4.aspx>

MVČR. *Zásady migrační strategie* [online]. 2020b [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/zasady-migracni-strategie.aspx>

MVSR. *Azyl a migrácia: Migračná politika* [online]. 2020a [cit. 8. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky>

MVSR. *Ročenky* [online]. 2020b [cit. 8. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?rocenky>

MVSR. *Slovensko je pripravené pomôcť Grécku s riešením migračnej krízy* [online]. 2020d [cit. 8. 4. 2020]. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=slovensko-je-pripravene-pomocť-grecku-s-riesenim-migracnej-krizy>

MVSR. *Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike: 2019 2020c* [cit. 8. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocenky/rok_2019/2019-rocenka-UHCP-SK.pdf

MZV. *Rada OSN pro lidská práva* [online]. 2020 [cit. 20. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/lidska_prava/rada_osn_pro_lidska_prava/index.html

NARODOWY BANK POLSKI. *Informacja z badań ankietowych imigrantów w Bydgoszczy i we Wrocławiu w 2018 i 2019 roku* [online]. 2019 [cit. 12. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.nbp.pl/publikacje/migracyjne/raport_imigranci_Bydgoszcz_Wroclaw_2019.pdf

NOVINKY. *U srbsko-maďarské hranice se srotily stovky migrantů, chtějí projít* [online]. 2020 [cit. 15. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/u-srbsko-madarske-hranice-se-srotily-stovky-migrantu-chteji-projit-40312600>

OSN. *Cíle organizace* [online]. 2020 [cit. 3. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/osn/cil/>

OSN. *Globální kompakt pro migraci: Otázky a odpovědi* [online]. 2018 [cit. 3. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/globalni-kompakt-o-migraci/>

OSN. *Úmluva o právním postavení uprchlíků* [online]. 2015 [cit. 3. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/wp-c-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf>

PLAN INTERNATIONAL. *European external investment plan: concerns and recommendations EU* [online]. 2020 [cit. 15. 3. 2020]. Dostupné z: <https://plan-international.org/european-external-investment-plan-concerns-and-recommendations>

POLAND IOM. *Ankieta – poczucie bezpieczeństwa wśród cudzoziemców* [online]. 2020 [cit. 10. 4. 2020]. Dostupné z: https://poland.iom.int/sites/default/files/Documents/wyniki%20ankiet%20-%20poczucie%20bezpiecze%C5%84stwa%20w%C5%9Br%C3%B3d%20cudzoziemc%C3%B3w_0.pdf

POLICE. *Határrendészeti összesítő csongrád megyéből* [online]. 2020b [cit. 17. 4. 2020]. Dostupné z: <http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/hatarrendeszeti-hatarrendeszeti-osszesito-csongrad-91>

POLICE. *Illegális migráció alakulása – heti bontásban* [online]. 2020a [cit. 16. 4. 2020]. Dostupné z: http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/illegalis-migracio-alakulasa?weekly_migration_created%5Bmin%5D=2019-01-01+00%3A00%3A00&weekly_migration_created%5Bmax%5D=2020-01-01+00%3A00%3A00

POLICIE. *Nelegální migrace v ČR v období od 1. 1. 2019 do 30. 9. 2019* [online]. 2019 [cit. 10. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/nelegalni-migrace-v-cr-v-obdobi-od-1-1-2019-do-30-9-2019.aspx>

POLICIE. *Nelegální migrace v České republice za rok 2018* [online]. 2019 [cit. 29. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/nelegalni-migrace-v-ceske-republice-za-rok-2018.aspx>

PRAVY PROSTOR. *Maďarsko: v boji proti nelegální migraci nasazena vojenská loď* [online]. 2020 [cit. 17. 4. 2020]. Dostupné z: <https://pravyprostor.cz/maďarsko-v-boji-proti-nelegalni-migraci-nasazena-vojenska-lod/>

PRAWO. *Więcej cudzoziemców przebywa legalnie w Polsce* [online]. 2018 [cit. 18. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.prawo.pl/prawo/cudzoziemcy-w-polsce-na-poczatku-2020-r-423-tys-osob-przebywalo,497222.html>

REPÁŇOVÁ, Aneta. *Morálne k integrácii imigrantov na Slovensku*. Nitra: 2017. Diplomová práce. Univerzita Konštantína filozofa v Nitre, Fakulta filozofická, katedra aplikovanej etiky.

RMX. *33 illegal migrants found in truck entering Hungary from Romania* [online]. 2020 [cit. 17. 4. 2020]. Dostupné z: <https://rmx.news/article/article/33-illegal-migrants-found-in-truck-entering-hungary-from-romania>

STRAZ GRANICZNA. *Statystyki SG* [online]. 2020 [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.strazgraniczna.pl/pl/granica/statystyki-sg/2206,Statystyki-SG.html>

TRADING ECONOMICS. *Czech republic GDP* [online]. 2019 [cit. 1. 4. 2020]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/czech-republic/gdp>

TÝDEN. *Visegrádská čtyřka řešila migraci. EU vyslala jasný vzkaz* [online]. 2019 [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/visegradska-ctyrka-resila-migraci-eu-vyslala-jasny-vzkaz_525393.html

UDSC. *TOP 5 – ochrona międzynarodowa* [online]. 2018 [cit. 18. 4. 2020]. Dostupné z: <https://udsc.gov.pl/statystyki/raporty-specjalne/top-5-ochrona-miedzynarodowa/>

UN NEWS. *General Assembly officially adopts roadmap for migrants to improve safety, ease suffering* [online]. 2018 [cit. 20. 2. 2020]. Dostupné z:

UN. *International Migration Policies: Government Views and Priorities* [online]. 2013 [cit. 3. 2. 2020]. Dostupné z: https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/policy/InternationalMigrationPolicies2013/Report%20PDFs/z_International%20Migration%20Policies%20Full%20Report.pdf

UNHCR. „Uprchlíci“ a „migranti“ [online]. 2016a [cit. 3. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/365-cznews2016uprchlici-a-migranti-html.html>

UNHCR. *208/1993 Sb. Sdělení ministerstva zahraničních věcí* [online]. 2020 [cit. 5. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.unhcr.org/cz/wp-content/uploads/sites/20/2016/12/Umluva_1951_a_Protokol_1967.pdf

UNHCR. *Mezinárodní uprchlické právo. Základní nástroje ochrany uprchlíků* [online]. 2016b [cit. 3. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/63-czzakladni-informacepravni-dokumentymezinarodni-uprchlicke-pravo-html.html>

UOOU. *SIS – Schengenský informační systém* [online]. 2020 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz/sis-schengensky-informacni-system/ds-3280/archiv=0&p1=1887>

VISEGRAD GROUP. *Historie V4* [online]. 2020 [cit. 24. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.visegradgroup.eu/historie/historie-v4>

VLÁDA. *Co je to Visegrádská skupina* [online]. 2018 [cit. 24. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/visegradska-skupina/co-je-to-visegradska-skupina-167982/>

VLÁDA. Mimořádný summit Visegrádské skupiny k řešení migrační krize se uskuteční v Praze v pátek [online]. 2015a [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/mimoradny-summit-visegradske-skupiny-k-reseni-migracni-krize-se-uskutecni-v-praze-v-patek-134027/>

VLÁDA. Společné prohlášení zemí Visegrádské skupiny [online]. 2015b [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/20151015_V4_statement_EuCo_migration_CZ.pdf

VLHA, Marek. *Mezi starou vlastí a Amerikou. Počátky české krajanské komunity v USA 19. století v transatlantické perspektivě*. Brno: 2013. Disertační práce. Masarykova univerzita, Fakulta filozofická, Historický ústav.

Seznam zkratek

AČR – armáda České republiky
APSA – Africká struktura pro mír a bezpečnost
AU – Africká unie
CEAS – společný evropský azylový systém
ERF – Evropský rozvojový fond
ESFD – Evropský fond pro udržitelný rozvoj
EU – Evropská unie
EU – Evropská unie
IOM – Mezinárodní organizace pro migraci
NATO – Severoatlantická aliance
ODA – Oficiální rozvojová pomoc
OSN – Organizace spojených národů
PČR – policie České republiky
PSBP – prostor svobody bezpečnosti a práva
SBOP – Společná bezpečnostní a obranná politika
SEU – Smlouva o Evropské unii
SFEU – Smlouva o fungování Evropské unie
SIS – Schengenský informační systém
WTO – Světová obchodní organizace

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на вѣдомі, že odevzdáním diplomové (bakalářské) práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- беру на вѣдомі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová (bakalářská) práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 1. května 2020

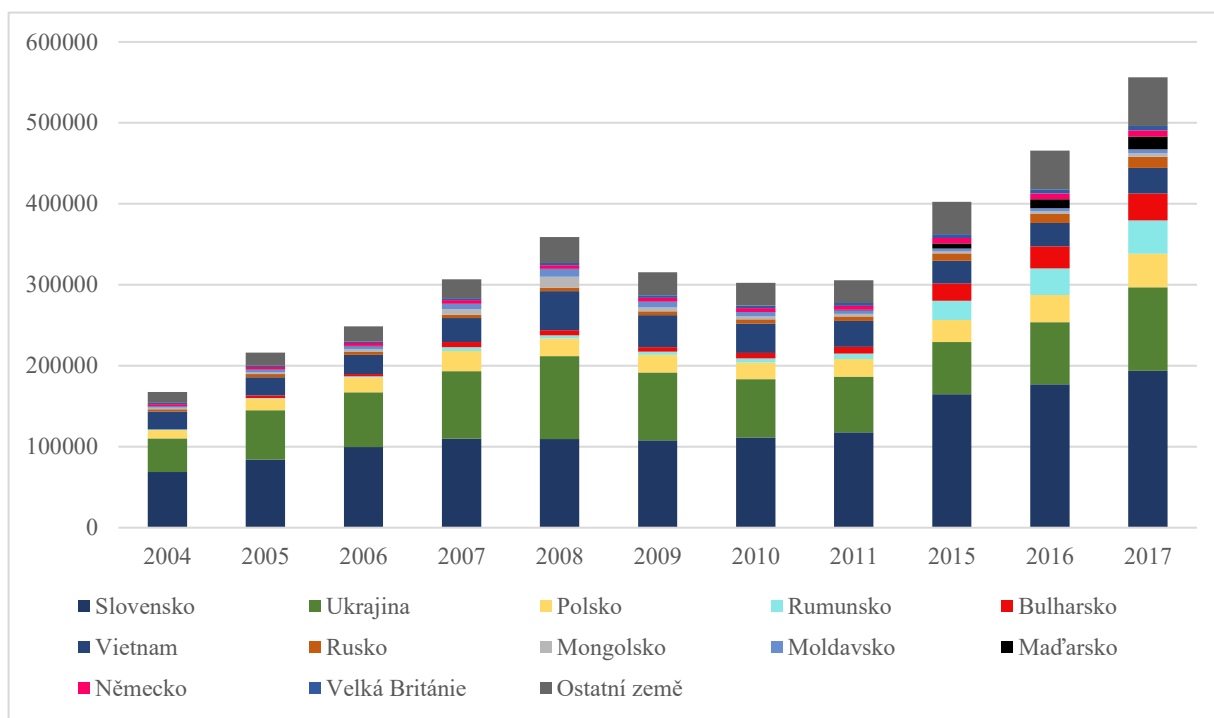

.....
jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha 1 Cizinci pracující v České republice podle národnosti v roce 2017

Příloha 1: Cizinci pracující v České republice podle národnosti v roce 2017

Zdroj: Česko v datech, 2020 (vlastní zpracování)